

**SAKİN ŞEHİRLERİN EKONOMİK
KALKINMA POTANSİYELLERİNİN
BELİRLENMESİ: SEYİTGAZİ ÖRNEĞİ**

Yüksek Lisans Tezi

Büşra ŞEKER UZUN

Eskişehir, 2019

**SAKİN ŞEHİRLERİN EKONOMİK KALKINMA POTANSİYELLERİNİN
BELİRLENMESİ: SEYİTGAZİ ÖRNEĞİ**

Büşra ŞEKER UZUN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İktisat Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Funda Râna ADAÇAY

Eskişehir

Anadolu Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Mayıs 2019

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Büşra ŞEKER'in "Sakin Şehirlerin Ekonomik Kalkınma Potansiyellerinin Belirlenmesi: Seyitgazi Örneği" başlıklı tezi 19 Haziran 2019 tarihinde, aşağıdaki jüri tarafından Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca toplanan İktisat Anabilim Dalında, yüksek lisans tezi olarak değerlendirilerek kabul edilmiştir.

Üye (Tez Danışmanı) : Prof.Dr.Funda Rana ADAÇAY
Üye : Doç.Dr.Selim İNANÇLI
Üye : Dr.Öğr.Üyesi Burak Tuğberk TOSUNOĞLU

İmza

Prof.Dr.Bülent GÜNŞOY
Anadolu Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

ÖZET

SAKIN ŞEHİRLERİN EKONOMİK KALKINMA POTANSİYELLERİNİN BELİRLENMESİ: SEYİTGAZİ ÖRNEĞİ

Büşra ŞEKER UZUN

İktisat Anabilim Dalı

Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mayıs, 2019

Danışman: Prof. Dr. Funda Râna ADAÇAY

Dinamik bir kavram olan kalkınma, toplumun içinde bulunduğu durumdan hareketle yapısal ve nitel değişimleri içerir; toplumun sahip olduğu tüm fizikî, sosyal, kültürel, ekonomik alanları kapsayarak gelişim göstermesi ve devamlı bir şekilde gelişmesidir. İnsanların sosyo-kültürel değerleri, yaşam kalitesi, ekonomik döngüleri ile ilişkili olarak gerçekleşen kalkınma; günümüzde rekabetin, küreselleşmenin de getirdiği etkilerle birlikte ülkeler ve toplum açısından önem arz etmektedir. Dünya nüfusunun artması ve hızlı yaşamla beraber şehirlerde refah ve yaşam kalitesini yükseltecek politikalara duyulan değer artmıştır. Bu durum, toplumun gelecek mirasını düşünerek, kaynakların etkinliğini ve dolayısıyla sürdürülebilir kılmayı beraberinde getirmiştir. Bu kapsamda bir yerel kalkınma modeli olan “Sakin/Yavaş Şehir (Cittaslow)” hareketi; küreselleşme tehdidiyle kültürel değerlerin bozulmasını veya ortadan kalkmasını önlemek amacıyla gerçekleştirilmiş bir hareket olarak ortaya çıkmıştır. Toplumların kendi değerlerini koruyarak, içinde buldukları ekonomik, sosyal, kültürel, turistik alanlarda gelişme göstermelerini, çevreyi tahrip etmeden gelecek mirası korumalarını ve bu alanlardaki düzenlemelerle bir bütün olarak hareket etme fırsatı vermektedir.

Sakin şehir kapsamına değinildiği ve ekonomik açıdan değerlendirilmesinin yapıldığı bu araştırmada Eskişehir ili Seyitgazi ilçesinin seçilmesinin öncelikli nedenlerinden biri; ilçenin daha önce başvuru aşamasında bulunmuş olması, bu alana yönelik ilçeye dair nicel bir araştırma olması ve gerek coğrafi, tarihi ve kültürel açıdan gerekse sakin şehrin en önemli kriteri olan nüfus uygunluğu açısından elverişli durumda bulunmasıdır. Çalışmanın birinci bölümünde sakin şehir hareketinin anlamı ve tanımı, politikaları, diğer yavaş hareketleri ve sakin şehirlerin kalkınmadaki etkilerine değinilmiştir. İkinci bölümde Türkiye dahil Dünya üzerinde bulunan örnekleri incelenmiş, seçilen şehirler ayrıntılı olarak değerlendirilmiştir. Üçüncü bölümde ise; Seyitgazi'nin sakin şehir olma potansiyeli veri toplama yöntemlerinden anket formu aracılığıyla incelenerek sonuçlar SPSS yöntemi yardımıyla analiz edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sakin/Yavaş Şehir (Cittaslow), Sürdürülebilir Yerel Kalkınma, Ekonomik Kalkınma, Seyitgazi

ABSTRACT

SAKİN ŞEHİRLERİN EKONOMİK KALKINMA POTANSİYELLERİNİN BELİRLENMESİ: SEYİTGAZİ ÖRNEĞİ

Büşra ŞEKER UZUN

Department of Economics

Anadolu University, Graduate School of Social Science, May, 2019

Supervisor: Prof. Dr. Funda Râna ADAÇAY

Development, which is a dynamic concept, involves structural and qualitative changes based on the situation of society; is the development of society by including all physical, social, cultural and economic areas and continuous development. Development in relation to socio-cultural values, the quality of life and economic cycles of people; today with the effects of competition and globalization is important for countries and society. With the increase of world population and fast life, the value of the policies that will increase the welfare and quality of life in cities has increased. This has brought about the efficiency of the resources and thus the sustainability, considering the future legacy of the society. In this context, the Cittaslow movement, which is a local development model is considered as a movement to prevent the deterioration or disappearance of cultural values with the threat of globalization. It provides the opportunity for societies to protect their own values, to develop in the economic, social, cultural and touristic areas in which they are located, to protect the heritage that will come without destroying the environment and to act as a whole with the regulations in these areas.

One of the primary reasons for the selection of the Seyitgazi district of Eskişehir is that it has been in the application stage before and that there is not a lot of work for this area and that it is the most important criterion of the Seyitgazi city in terms of geography, history and culture. It is in a favorable condition in terms of population appropriateness. In the first part of the study; the meaning and definition of the Cittaslow movement, policies, other slow movements and the effects of Cittaslow on development are mentioned. In the second part, the examples that have been examined over the world, including Turkey has been evaluated in detail in selected cities. In the third chapter; Seyitgazi's potential to become a quiet city will be looked at in terms of economic and sustainable development potentials of other tranquil cities through a qualitative research method.

Keywords: Slow City (Cittaslow), Sustainable Local Development, Economic Development, Seyitgazi

ÖNSÖZ

Bu çalışmada bana her anlamda bilgi ve birikimleriyle yol gösteren ve rehber olan sevgili danışmanım Prof. Dr. Funda Râna Adaçay'a,

Çalışmanın araştırma kısmına destek olan Seyitgazi Belediyesi çalışanlarına ve yerel halkına,

Eğitim ve öğretim hayatımda beni bu aşamaya getiren ve 2016 yılında yüksek lisans eğitimime başlamam konusunda destek olan sevgili aileme,

Her anımda yanımda olan ve beni cesaretlendiren, benden hiçbir zaman desteğini esirgemeyen, hayatıma anlam katan sevgili eşime ve çalışmanın araştırma kısmında benimle Seyitgazi'ye gelen, yardımcı olmaya çalışan sevgili ailesine,

Kalpten teşekkür eder, şükranlarımı sunarım.

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Bu tezin bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; bu çalışmanın Anadolu Üniversitesi tarafından kullanılan “bilimsel intihal tespit programı”yla tarandığını ve hiçbir şekilde “intihal içermediğini” beyan ederim. Herhangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçları kabul ettiğimi bildiririm.

Büşra ŞEKER UZUN

İÇİNDEKİLER

Sayfa

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI.....	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT.....	iv
ÖNSÖZ	v
ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLolar DİZİNİ.....	x
GÖRSELLER DİZİNİ	xi
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ.....	xii
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1. SAKİN ŞEHİR ŞEHİR OLUŞUMU VE KALKINMADAKİ ETKİLERİ.....	3
1.1. Sakin Şehir Hareketinin Anlamı ve Amaçları.....	5
1.2. Slow Food (Yavaş Yemek) Hareketi, Gelişimi ve Amaçları.....	3
1.3. Yavaşlık Olgusuna Yönelik Temel Kavramlar	8
1.3.1. Yavaş Hareketi (Slow Movement)	8
1.3.2. Yavaş Turizm (Slow Tourism).....	10
1.3.3. Yavaş Seyahat (Slow Travel)	11
1.3.4. Yavaş Para (Slow Money).....	12
1.3.5. Yavaş Ticaret (Slow Trade).....	14
1.3.6. Çeşitli Alanlara Yayılan Diğer Yavaş Kavramları	15
1.4. Sakin Şehir Hareketi Temel Politikaları ve Organizasyon Yapısı	18
1.4.1. Çevre Politikaları.....	19
1.4.2. Altyapı Politikaları	21
1.4.3. Kentsel Yaşam Kalitesi Politikaları.....	22
1.4.4. Tarımsal, Turistik, Esnaf ve Sanatkârlara Dair Politikalar.....	24
1.4.5. Misafirperverlik, Farkındalık ve Eğitim için Planlar	25
1.4.6. Sosyal Uyum	26
1.4.7. Ortaklıklar.....	27

1.5. Sakin Şehirlerin Kalkınmadaki Etkileri	29
1.5.1. Ekonomik Kalkınma ve Refah	29
1.5.2. Ekonomik Kalkınma ve Beşerî Sermaye.....	30
1.5.3. Ekonomik Kalkınma ve Tarım	30
1.5.4. Ekonomik Kalkınma ve Kadın Girişimciliği.....	31
1.5.5. Ekonomik Kalkınma ve Turizm	32
1.6. Ekonomik Kalkınmada Temel Yaklaşımlar.....	33
1.6.1. Sürdürülebilir Kalkınma Yaklaşımı ve Hedefleri.....	34
1.6.2. Kalkınmanın Ölçülmesi: İnsani Gelişme Endeksi.....	37
1.6.3.Sürdürülebilir Yerel Kalkınma Modeli Olarak Sakin Şehirler.....	38

İKİNCİ BÖLÜM

2. DÜNYA'DA VE TÜRKİYE'DE SAKİN ŞEHİRLER	42
2.1. Dünya'daki Sakin Şehir Örnekleri	42
2.1.1. Greve in Chianti, Bra, Amalfi- İtalya	45
2.1.2 Reszel- Polonya	47
2.1.3. Matakana- Yeni Zelanda	48
2.1.4. Sonoma- ABD	48
2.1.5. Katoomba- Avustralya.....	49
2.1.6. Labastide d'Armagnac- Fransa.....	50
2.1.7. Vizela- Portekiz	51
2.2. Türkiye'de Sakin Şehirler	51
2.2.1. Seferihisar- İzmir	53
2.2.2. Perşembe- Ordu	56
2.2.3. Şavşat- Artvin.....	58
2.2.4 Halfeti- Şanlıurfa	59
2.2.5. Gökçeada- Çanakkale	61
2.2.6. Vize- Kırklareli.....	63
2.2.7. Yalvaç- Isparta.....	64
2.3. Sakin Şehirler İçin Kalkınma Kapsamında Genel Değerlendirme	66

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. SEYİTGAZİ İLÇESİNİN EKONOMİK KALKINMA POTANSİYELİNİN BELİRLENMESİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA..... 69

3.1. Seyitgazi İlçesi Genel Özellikleri.....	69
3.1.1. Seyitgazi'nin Tarihi.....	69
3.1.1.1. Seyyid Battal Gazi Külliyesi.....	71
3.1.1.2. Midas Anıtı	73
3.1.1.3. Doğanlıkale	74
3.1.1.4. Bahşeyiş Anıtı.....	74
3.1.1.5. Aslanlı Mabet.....	75
3.1.1.6. Asmainler Saklı Vadi.....	76
3.1.2. Seyitgazi'nin Kültürel ve Sosyal Özellikleri.....	77
3.1.3. Seyitgazi'nin Ekonomisi	78
3.1.4. Seyitgazi'de Eğitim.....	78
3.1.5. Seyitgazi’de Ulaşım ve Altyapı.....	79
3.1.6. Seyitgazi’nin Sakin Şehir Potansiyeli Açısından Avantajları	79
3.2. Araştırma Kapsam ve Konusu	80
3.3. Araştırmanın Amacı ve Önemi	80
3.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	81
3.5. Araştırma Yöntemi.....	81
3.5.1. Veri Toplama Aracı.....	81
3.5.2. Verilerin Analizi.....	82
3.5.3. Seyitgazi’nin Ekonomik Kalkınma Potansiyeli Ölçeği Güvenirlilik ve Geçerlilik Analizi	83
3.6. Bulgular.....	85
3.6.1 Betimsel Bulgular	85
3.6.2. Seyitgazi’nin Ekonomik Kalkınma Potansiyeli Ölçeği Puanlarının Demografik Değişkenlere Göre Karşılaştırılması.....	88

SONUÇ VE ÖNERİLER 97

KAYNAKÇA..... 105

EK : ANKET FORMU

ÖZGEÇMİŞ

TABLolar DİZİNİ

Sayfa

Tablo 1.1. Sakin şehir politikaları	19
Tablo 1.2. Çevre politikalarına dair kriterler.....	20
Tablo 1.3. Altyapı politikalarına dair kriterler.....	22
Tablo 1.4. Kentsel yaşam kalitesi politikalarına dair kriterler	24
Tablo 1.5. Tarımsal, turistik, esnaf ve sanatkârlara dair kriterler.....	25
Tablo 1.6. Misafirperverlik, farkındalık ve eğitim için kriterler	26
Tablo 1.7. Sosyal uyum kriterleri.....	27
Tablo 1.8. Ortaklıklara dair kriterler	28
Tablo 2.1. Dünya 'daki tüm sakın şehirler	42
Tablo 2.2. Sakin şehir ünvanına sahip bazı şehirler ve özellikleri	45
Tablo 2.3. Türkiye 'de sakın şehirler	53
Tablo 3.1. Seyitgazi 'nin ekonomik kalkınma potansiyeli açımlayıcı faktör ve madde analizi sonuçları.....	84
Tablo 3.2. Katılımcıların demografik özelliklerine göre dağılımı.....	85
Tablo 3.3. Seyitgazi 'nin sakın şehir olmasına ilişkin görüşlerin dağılımı	86
Tablo 3.4. Sosyo-ekonomik kalkınma potansiyeline ait betimsel istatistikler.....	87
Tablo 3.5. Turizme dayalı ekonomik kalkınma potansiyeline ait betimsel istatistikler	87
Tablo 3.6. Ölçek ve alt boyutlarına ait betimsel istatistikler.....	88
Tablo 3.7. Ölçek ve alt boyut puanlarının katılımcı statüsüne göre karşılaştırılması	88
Tablo 3.8. Ölçek ve alt boyut puanlarının cinsiyete göre karşılaştırılması.....	89
Tablo 3.9. Ölçek ve alt boyut puanlarının medeni duruma göre karşılaştırılması	89
Tablo 3.10. Ölçek ve alt boyut puanlarının yaş gruplarına göre karşılaştırılmasına ait ANOVA testi sonuçları	90
Tablo 3.11. Ölçek ve alt boyut puanlarının öğrenim düzeyine göre karşılaştırılmasına ait ANOVA testi sonuçları	91
Tablo 3.12. Ölçek ve alt boyut puanlarının mesleğe göre karşılaştırılmasına ait ANOVA testi sonuçları	91
Tablo 3.13. Ölçek ve alt boyut puanlarının aylık gelire göre karşılaştırılmasına ait ANOVA testi sonuçları	92
Tablo 3.14. Ölçek ve alt boyut puanlarının Seyitgazi 'de ikamet süresine göre karşılaştırılmasına ait ANOVA testi sonuçları.....	93
Tablo 3.15. Ölçek ve alt boyut puanlarının Seyitgazi 'deki turist yoğunluğunun fazla olduğu görüşüne göre karşılaştırılması	94
Tablo 3.16. Ölçek ve alt boyut puanlarının Seyitgazi 'nin sakın şehir olmasını isteme durumuna göre karşılaştırılması	94
Tablo 3.17. Ölçek ve alt boyut puanlarının destekleme şekline göre karşılaştırılmasına ait ANOVA testi sonuçları	95

GÖRSELLER DİZİNİ

Görsel 1.1.	<i>Cittaslow Amblemi</i>	4
Görsel 1.2.	<i>Piazza di Spagna</i>	5
Görsel 1.3.	<i>Slow Food Amblemi</i>	7
Görsel 2.1.	<i>Greve in Chianti şehri, çiftlik evleri</i>	45
Görsel 2.2.	<i>Bra şehrinin ünlü peynirleri, peynir festivalinden bir görüntü</i>	46
Görsel 2.3.	<i>Sahil kasabası olarak ifade edilen Amalfi</i>	47
Görsel 2.4.	<i>Rezzel tarihî sokaklarından bir görüntü</i>	47
Görsel 2.5.	<i>Matakana pazarı</i>	48
Görsel 2.6.	<i>Sonoma şehri ünlü yiyecekleri</i>	49
Görsel 2.7.	<i>Teleferik manzarası, Katoomba</i>	50
Görsel 2.8.	<i>Labastide d'Armagnac şehrinden bisikletlerle dolu bir dükkân</i>	50
Görsel 2.9.	<i>Tarihi Roma Köprüsü, Vizela</i>	51
Görsel 2.10.	<i>Cittaslow Türkiye amblemi</i>	52
Görsel 2.11.	<i>Sığacık Pazarı, Seferihisar</i>	54
Görsel 2.12.	<i>Doğanbey Kadın Emeği Evi</i>	55
Görsel 2.13.	<i>Perşembe ilçesi, Ordu</i>	57
Görsel 2.14.	<i>Şavşat ilçesi, Artvin</i>	58
Görsel 2.15.	<i>Batık kent, Halfeti, Urfa</i>	60
Görsel 2.16.	<i>Gökçeada ilçesi, Çanakkale</i>	61
Görsel 2.17.	<i>Kuş bakışı Vize ilçesi, Kırklareli</i>	63
Görsel 2.18.	<i>Yalvaç ilçesi, Sakarya</i>	65
Görsel 3.1.	<i>Matrakçı Nasuh Efendi'nin 1533-1536 yılları Seyitgazi'nin genel görünümünü resmettiği minyatür</i>	71
Görsel 3.2.	<i>Seyyid Battal Gazi Külliyesi</i>	72
Görsel 3.3.	<i>Midas Anıtı</i>	73
Görsel 3.4.	<i>Doğanlıkale</i>	74
Görsel 3.5.	<i>Bahşeyiş Anıtı</i>	75
Görsel 3.6.	<i>Aslanlı Mabet</i>	76
Görsel 3.7.	<i>Asmainler Saklı Vadi</i>	77
Görsel 3.8.	<i>Bor ve Etnografya Müzesi</i>	78

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

AB	: Avrupa Birliği
ADNKS	: Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi
ANOVA	: Varyans Analizi
BEA	: Building Efficiency Accelerator (Bina Verimliliğini Hızlandırma)
BEBKA	: Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı
BKH	: Binyıl Kalkınma Hedefleri
bkz	: Bakınız
BM	: Birleşmiş Milletler
ÇEVKO	: Çevre Koruma ve Ambalaj Atıklarının Değerlendirme Vakfı
EKO BİR	: Eğirdir ve Kovada Gölü Çevre Koruma Birliği
F	: ANOVA istatistik değeri
GDO	: Genetiği Değiştirilmiş Organizmalar
GEF	: Global Environment Facility (Küresel Çevre Fonu)
GOÜ	: Gelişmekte Olan Ülkeler
GSMH	: Gayri Safi Milli Hasıla
HPI	: Human Development Index (İnsani Gelişme Endeksi)
ILO	: International Labour Organization (Dünya Çalışma Örgütü)
IPA	: Instrument for Pre-accession Assistance (Katılım Öncesi Malî Yardım (Aracı))
İGE	: İnsani Gelişme Endeksi
İZSU	: İzmir Su ve Kanalizasyon İdaresi
KFC	: Kentucky Fried Chicken
KMO	: Kaiser-Mayer-Olkin testi
LSD	: Least Significant Differenceness (En küçük anlamlı farklar testi)
n	: Örneklem/gruptaki örneklem sayısı
p	: Anlamlılık düzeyi
r	: Korelasyon değeri
s	: Sayfa
SKH	: Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri
SGP	: Small Grants Programme (Küçük Destek Programı)
SS	: Standart sapma
t	: t değeri
TÜBİTAK	: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
TÜİK	: Türkiye İstatistiki Kurumu
UNDP:	: United Nations Development Programme (Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı)
UNESCO	: United Nations Educational,Scientific and Cultural Organization (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü)
vb	: Ve benzeri
vd	: Ve diğerleri
WCED	: World Commission on Environment and Development (Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu)
WRI	: World Resources Institute (Dünya Kaynaklar Enstitüsü)
%	: Yüzde
$\bar{x}$	: Ortalama

GİRİŞ

İnsan, mekân ve zaman kavramının geçmişten bugüne değişim gösterdiği günümüz dünyası, bu değişimini hızla devam ettirmekle birlikte birçok olumlu ve olumsuz etkileri ortaya çıkarmaktadır. Küreselleşmenin de etkisiyle insan hayatının merkezi konumuna gelen hız ve zaman kavramı insan ve şehir hayatını önemli bir biçimde etkilemiştir. Özellikle kent ve kentli yaşamı üzerinde görülen küreselleşmenin en temel etkileri; zengin ve yoksul arasındaki uçurumun daha da artması, tüketim kültürünün yaygınlaşması, tek tip kültür ve yaşam tarzının ortaya çıkması, toplumlar arasındaki farkların azalması ve sosyal kutuplaşma olarak karşımıza çıkmaktadır (Yaylı, 2012, s. 341). Örneğin; insanların hızlı bir tempo tutturarak bir yerden bir yere varmaya çalışmaları, bir yandan yolda yürürken diğer bir yandan ellerinde kahveyle gidecekleri yere yetişme çabasında olmaları, yemek zamanlarını anın temposuna göre uydurup hızlı ve ayaküstü yemeleri; genel olarak bireylerin kendi kendilerine yetişebilme olasılığını azaltırken aynı zamanda birbirlerine ve yaşadıkları topluma yabancılaşmasına neden olmaktadır. Günümüz ekonomik gelişmelerin üretim ve tüketim süreçlerini hızlandırmış olması, popüler kültür algısı paralelinde birçok hıza odaklı işletme yönetim biçimlerini ve örneklerini ortaya çıkarmıştır. Örneğin; yemek endüstrisinde “fast food” biçimi, “McDonalds, Burger King” vb markaları ortaya çıkarmıştır.

Küreselleşme süreciyle birlikte şehirlerin, yaşanan bu sürekli değişim içinde yerel kalkınmasını sağlayabilmeleri önemlidir. Son zamanlarda küreselleşmeye paralel olarak yerelleşme eğilimleri önem kazanmakta ve dolayısıyla; “Yerelleşme süreci, küreselleşmenin yarattığı tek tip ve merkezîyetçi yapılanmanın karşısında yerel kimliklerin yeniden üretilmesini ifade etmektedir. Bu çerçevede “yerellik” yeniden şekillenirken, kentler ve dolayısıyla yerel yönetimler, yeni işlevler kazanmaktadır” (Habitat II’ye Giderken, 1996, s. 188). “Sakin şehir” veya “yavaş şehir” şeklinde ifade edilen hareket, tüm tek tipliğe ve hızlı yaşama karşıt olarak insanların yaşadıkları doğaya aykırı şekilde hızlı tüketimine karşılık, yerel özellikleri korumayı amaç edinmiş ve bununla ilgili olarak “yavaş” kavramını her alana yaymıştır. Bu hareket insanlara farkındalık kazandırarak; yaşadıkları dünyayı korumalarını, kaynakları etkin ve verimli kullanmalarını ayrıca gelecek mirası düşünmelerini ve dolayısıyla sürdürülebilirliği hedefleyen toplumlar haline gelmesine yardımcı olmuştur.

Bu çalışmadaki amaç; Eskişehir ili Seyitgazi ilçesinin sakin şehir olma potansiyelini nicel bir araştırma çerçevesinde incelemektir. Bu bağlamda, Seyitgazi yerel yonemleri ve vatandaşların gorusleri veri toplama tekniklerinden anket formuyla değerlendirilmiştir. Anket içeriği; merkezinde sakin şehir politikaları ve incelenen sakin şehirlerin ekonomik kalkınma gostergerleri ile ayrıca literatür çalışmalarından elde edilen veriler derlenerek oluşturulmuştur.

Tez u bolumden oluşmaktadır; birinci bolumde sakin şehir hareketinin ortaya çıkışı, politika ve kriterleri incelenerek, hızla yayılan diğer yavaş kavramlarına değinilmiş ayrıca, sakin şehir hareketinin ekonomik kalkınma açısından değerlendirilmesi yapılmıştır. İkinici bolumde; Turkiye dahil olmak uzere Dunya'daki sakin şehir onneklerine yer verilmiş ve seçili bazı onnekler tablo yardımıyla incelenmiş, şehirlerin uyguladıkları çeşitli politikalar değerlendirilmiştir. Tezin uuncu bolumunde ise, henuz başvuru aşamasında olan Seyitgazi ilçesinin potansiyel sakin şehir olma durumu, ilçe sakinleri ve yerel yonem gorusleri anket formu yardımıyla analize tabi tutulmuştur. Bu alışma nicel analiz içermesi ve dolayısıyla rakamsal ifadelere yer vermesinden dolayı; sakin şehir olma yolunda olan Seyitgazi için hem olumsuz ve eksik yanlarını gormesi ve buna yonelik stratejiler geliştirmesi hem de olumlu yanları goremek projelerini ilerletmesi ve devam ettirmesi açısından kaynak oluşturmakta ayrıca, uygulanacak plan, proje ve stratejiler için de referans olmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. SAKİN ŞEHİR OLUŞUMU VE KALKINMADAKİ ETKİLERİ

1.1. Sakin Şehir Hareketinin Anlamı ve Amaçları

İtalyanca Citta (şehir), İngilizce Slow (yavaş, sakin) kelimelerinden oluşturulan “Cittaslow; Sakin Şehir veya Yavaş Şehir” şeklinde isimlendirilmektedir. Öncelik olarak çıkış noktası aşağıda ayrıntılı değinilmiş olan “Slow Food” hareketinden sonra oluşmuştur. 1999 yılında İtalya’da, Greve in Chianti Belediye Başkanı Paolo Saturnini öncülüğünde başlayan sakin şehir hareketi, küçük şehirlerde yaşam kalitesini artırarak bu şehirlerin kendi yerel kimliklerini öne çıkarttıkları bir kalkınma modeli ortaya koymaktadır. Hareket kısa sürede Bra, Orvieto ve Positano Belediye Başkanları ile Carlo Petrini tarafından destek bulmuştur (Bayraktar vd., 2016, s.72). Aşağıda tanımından da anlaşıldığı üzere sakin şehir hareketi, aynı slow food hareketinin amaçladığı gibi, yaşam ve refah kalitesini düşünmektedir, ayrıca küçük beldelerin yerel kalkınmasını sağlamayı ve sürdürülebilir kılmayı istemektedir:

“Cittaslow hareketi, insanların birbirleriyle iletişim kurabilecekleri, sosyalleşebilecekleri, kendine yeten, sürdürülebilir, el sanatlarına, doğasına, gelenek ve göreneklerine sahip çıkan ama aynı zamanda alt yapı sorunları olmayan, yenilenebilir enerji kaynakları kullanan, teknolojinin kolaylıklarından yararlanan şehirlerin gerçekçi bir alternatif olacağı hedefiyle yola çıkmıştır”.¹

Bu hareket, küreselleşmenin getirdiği rekabet yapısını, teknolojiyi ve yeniliği reddetmez, fakat küreselleşmenin doğayı tahrip edici ve özü yok eden, hız kavramına yenilirken aynı zamanda insana özgü değerleri unutturan bir yaşama karşıdır. Şehirlerin hangi alanlarda önemli ve özel olduklarını düşünmeleri ve bu özelliklerini korumak için strateji geliştirmeleri anlayışı temel düşüncedir. Şehrin dokusunun, renginin, müziğinin ve hikayesinin uyum içinde, şehir sakinlerinin ve ziyaret edenlerin zevk alabilecekleri bir hızda yaşanmasıdır. Yerel zanaatları, tatları ve sanatları sadece eskilerin hatırlayabildiği kavramlar olmaktan çıkarmak için bunları çocuklarımızla ve misafirlerimizle paylaşmaktır. İnsanların kendi sağlıklarını ön planda tutmalarıdır. Bunu gerçekleştirmek için, hava, gürültü, ışık ve elektromanyetik kirliliklerin sürekli kontrol edilmesi ve sağlığı tehdit etmeyecek boyutta tutulmasıdır. Çöp toplama saatlerinden ilaçlamaya kadar birçok konuda önlem almak ve uygulamaktır. Yerel üreticileri desteklemek ve onların ürünlerini

---

¹Sakin şehir tanımı için bkz, <http://cittaslowturkiye.org/#cittaslow> (Erişim Tarihi: 24.05.2018)

satabilecekleri satış merkezleri oluşturmak, istihdam sağlamaktır. Çevreye ve insana zararlı olmayan alternatif ve yenilenebilir enerji kaynaklarının teşvik edilmesidir. Belki de en önemlisi bir şehrin, dünyada binlerce birbirinin aynı şehirden kendini farklılaştırmasıdır (Yalçın ve Yalçın, 2013, s.37-38).

Yerel yönetimlerin, yavaş şehirleri sürdürülebilir bir yerel kalkınma modeli olarak benimseyip yapılacak çalışmalarını bu çerçevede yürütmesi sonucunda elde edilen çıktılarının, yerel ekonomiye olumlu yansıyor ve dolayısıyla herkesin refah payının artacağı kaydedilmektedir (Para Dergisi, 2012'den aktaran Baldemir vd. 2013, s.4).

Görsel 1.1. *Cittaslow Amblemi (www.cittaslow.org, 2018)*

Sakin şehir hareketinin ambleminde de bir salyangoz bulunmaktadır. Salyangozun yavaş hareket etmesiyle özdeşleştirilen amblem, verilmek istenen mesajı ve amaçlanan düşünceyi açıkça belirtmekte, bugünün hızına karşı yavaşlamayı ifade etmektedir. Küreselleşmeyle birlikte oluşan bu hızlı yaşamda dünyanın soluk almadan ilerlemesinin önüne geçmek, anı yaşamak, kaynakları etkin kullanmak ve dolayısıyla gelecek nesillere aktarmak için yavaşlamak, etkili ve verimli ilerlemek esastır.

Toplamda 30 ülkesiyle Dünyada 252 şehir; sakin şehir ünvanını kazanarak bu ambleme sahip olmuştur.² Türkiye'de sakin şehir üye sayısı 2019 yılı mart ayı itibariyle Bitlis- Ahlat ve Muğla-Köyceğiz ilçelerinin de katılımıyla 17'ye ulaşmıştır.³

²Türkiye dahil Dünyadaki tüm sakin şehirler için bkz, <http://cittaslowturkiye.org/#uluslararası> (Erişim tarihi:25.05.2018)

³ Türkiye için güncel sakin şehir listesi bkz, <http://cittaslowturkiye.org> (Erişim Tarihi: 24.03.2019)

1.2. Slow Food (Yavaş Yemek) Hareketi, Gelişimi ve Amaçları

Bir fast food zincirinin (McDonalds), şehrin kültürel ve tarihî esintisini ifade eden Roma- *Piazza di Spagna* (İspanyol Meydanı)⁴ 'da açılarak, bu esintiyi arka planda ve tek tipleşmeye mahkûm bırakacağı düşüncesine karşıt 1986'da gerçekleştirilen protesto aracılığıyla zemini hazırlanmıştır. Önderliği, Carlo Petrini tarafından yapılan bu protestoda amaç; bu mekânın meydanın estetiğini bozduğunu ve İtalyan yemek ve beslenme kültürüne zarar verdiğini öne sürmektir (Sırım, 2012, s.121).

Görsel 1.2. *Piazza di Spagna* <https://www.rome.net/piazza-di-spagna> (Erişim Tarihi: 12.09.2018)

Kavramsal olarak çıkış noktası McDonalds'a dayanan slow food hareketinin bir yanı da küresel dünyada ve toplumda McDonaldlaştırma⁵ algısına yönelik eleştiriyi kapsamaktadır. Yemek yemenin insanlar ve kültürler arası önemli değerleri olduğunu öne çıkararak, bölgesel gelenekleri ortaya çıkaran, tat alma ve zevk alma faktörlerini güçlendiren, üretici ve tüketiciler arasında bağlantılar kuran ayrıca gıda kavramını iyi, temiz ve adil boyutlara dayandırarak tüm insanlar açısından sürdürülebilir gıdaya önem veren, yerel üretimleri ve pazarları destekleyerek biyoçeşitliliği koruyan, küçük ölçekli çiftçilerin güçlendirilmesi çalışmaları yapan uluslar arası bir harekettir (Slow Food, 2018).

“Petrini, kaliteyi üretecek tarım olmadan lezzete ve güzel yemeklere ait bir kültürün var olmayacağını kabul eder. Üreticilerin ve biyoçeşitliliğin korunması, beslenme sisteminde zehirli gıdalardan oluşan fast food kültürü yerine güzel yemek yeme kültürünün yaygınlaştırılması hedefini güden slow food hareketine geçişin, önemli bir

⁴Piazza di Spagna, İtalya'nın başkenti Roma'da bulunan bir meydan olup, bilgi için bkz, (<http://wikizero.co/index.php?...>), Erişim Tarihi:12.09.2018)

⁵McDonaldlaştırma; G. Ritzer tarafından kavramsal hâle getirilmiş, fast food restoranlarının temelindeki ilkelerin, Amerikan toplumunun ve dünyanın geri kalan kısmının gitgide daha fazla kısmına egemen olma sürecidir (Ritzer, 2011, s.23).

safhasını oluşturur. Slow food çeşitliliğin, küçük ölçekli üreticilerin, yerel kültürlerin korunması için çalışmalar yapmaktadır” (Petrini ve Padovani, 2005, s. 9-10). Slow food kavramı, uluslararası kabul gören bir girişim olmakla birlikte 1989 yılında resmen Paris’te kurulmuş ve Slow Food Manifestosu imzalanmıştır. Adını tüm dünyaya duyurmaya başlaması 1992 yılıyla Almanya’da başlamış; 1993 yılında İsviçre’de slow food oluşturulmasıyla birlikte çeşitli kongreler düzenlenmiştir. 1996 yılında gerçekleştirilen ilk projesi Taste of Taste (Tat Gemisi) olmuş ve bu projeyle; “ülkenizdeki ürünleri tanıyın” sloganıyla; tüm dünyadaki kültürlere ve tarihi geleneklere ait küçük ölçekli ürünler toplanarak dünya dolaşmaktadır. Yerel ürünlerin varlığına işaret ederek, yok olma tehlikesine dikkat çekmek ve insanların bu ürünleri korumaya yardımcı olması amacıyla hareket etmektedir.⁶ 2000 yılında Presedia⁷ projesinin hayata geçirilmesi bir yana yavaş yemek hareketi ABD’de de yerini almıştır. Giderek büyüyen ve uluslararası bir yapıya sahip olmasıyla beraber, 2003 yılında biyoçeşitlilik için Slow Food Vakfı kurularak gıda biyoçeşitliliğinin kurulmasına yönelik çalışmalar yapmaktadır. Geleneksel ve sağlıklı gıdanın bilinçlendirme çabalarıyla kongre ve fuarlarla desteklenmesi girişimleri büyüyerek devam etmiştir. 2004 yılında Terra Madre Vakfı⁸ ve Gastronomi Bilimleri Üniversitesi⁹ kurulmuştur. Slow food hareketi Japonya’da, Birleşik Krallık ve Hollanda ’da büyümesine, farkındalığının artmasına yönelik çeşitli girişimler ve çabalarla devam etmiş, uluslararası kongrelerde yerini almıştır.

Bugün dünya çapında giderek artan bir kitleye sahip olan, toplumu bilinçlendiren ve insanın sağlığına değer veren bir düşünceyi ifade eden slow food hareketi yerel tohumlar ile üretimine, yerel yemeklerin tüketimine ve kentin özgünlüğünü yansıtan kültürel kimliğinin korunmasına, yerel değerlerin gelecek kuşaklara aktarılmasına dikkat çekmesi ile diğer toplumsal gıda hareketlerinden farklılık arz etmektedir (Hayes ve Martin, 2009, s.9). “Zamansız, zahmetsiz, ayaküstü yenilen bir yemek şekli olarak fast food kavramının tüm dünyada hızlıca yayılmasına karşı çıkar ve yemek yemekten tat almayı, daha rahat ve insan bedeni için daha yavaş, daha sağlıklı şekilde yemenin insanlar için önemini ifade etmeye çalışan bir oluşumdur. Gıda biyoçeşitliliğini korumak, üretici

---

⁶Bilgi için bkz, <https://www.fondazione Slow Food.com/>.. (Erişim tarihi:25.05.2018)

⁷Presidia; nesli tükenme tehlikesiyle benzersiz bölgeleri ve ekosistemleri korur, geleneksel işleme yöntemlerini iyileştirir, yerli ırkları ve yerel bitki çeşitlerini korur. Bkz, (http-1)

⁸Büyüme ve gelişimle ortaya atılan bir proje olması yanında, yemeğin tarımsal bir eylem ve üretimin gastronomik bir hareket olduğu inancı taşıyan bir vakıftır.

Bilgi için bkz, <https://www.terramadre.info/en/organization/who-we-are/> (Erişim tarihi:25.05.2018)

⁹Bilgi için Üniversite internet adresi bkz, <https://www.unisg.it/en/> . (Erişim tarihi: 25.05.2018)

ve tüketiciler arasında bağlantılar kurmak, gıda sistemini etkileyen konularda bilinçlendirmeler yaparak dünyanın dört bir yanında çalışmaktadır.”¹⁰

Slow Food manifestosunun nihai metninde de hareketin amacı açıkça ifade edilmektedir:

“İçinde bulunduğumuz yüzyıl sanayi medeniyetinin etkisi altında doğdu ve gelişti; önce makineyi buldu, şimdi ise bunu kendi yaşam modeli haline getirdi. Hız bizim prangamız haline geldi. Hepimiz aynı hastalıktan mustaribiz: Alışkanlıklarımızı değiştiren, bizi evimize kadar takip eden, bizi *fast food* ile beslenmeye mâhkum bırakan *fast lifetan*. Fakat insanoğlu kendi bilgeliğini geri kazanmalı ve kendisini yok olmakta olan bir tür haline getirecek hızın etkilerinden kurtulmalıdır. Verimliliği çılgınlıkla bir tutanlara karşı, uzun ve yavaş bir zevkin yaşanmasıyla temin edilen ve uygun miktarda duygudan oluşan bir aşı öneriyoruz. Bu işe *slow food* ile daha sofradan başlıyor ve *fast food* ’un standartlığına karşı yerel mutfakların zenginliğini ve aromasını tekrar keşfediyoruz. Kalkınmanın kaynağı olacak gerçek kültür ancak buradan, yani lezzetin fakirleşmesiyle değil geliştirilmesiyle, bütün dünyanın bilgisini, tarihini ve projelerini birbiriyle paylaşmasıyla ortaya çıkaracaktır. Dolayısıyla *Slow Food* daha iyi bir geleceği garantiye alır” (Petrini ve Padovani, 2005, s. 119-120).

Slow Food®

Görsel 1.3. *Slow Food Amblemi* (www.slowfood.com, 2018)

Fast food adı altında yabancılaşma yaşanması ve tüm dünya genelinde bu yabancılaşmanın büyüyerek devam etmesi; ülkeyi sürdürülebilirlik ve gelişme olgusu açısından değerlendirmede dışa bağımlılığa yöneltmektedir. Aynı zamanda yerel ve kültürel değerlerin arka plana atılmasına ve tarım üreticilerinin ve dolayısıyla yerel pazarların da gelişimini engellemesiyle sonuçlanmaktadır.

¹⁰Slow Food hareketi için bkz, <http://www.slowfood.com/what-we-do/> (Erişim tarihi: 27.05.2018)

Tüm insanların erişebildiği ve gezegen için daha çevreci, daha sağlıklı bir ortamda yaşaması inancıyla gıda kavramını; iyi, temiz ve adil üçlüsünü içeren bir felsefeye dayandırmaktadır. Gıdanın iyi boyutu; kalite, lezzet ve sağlıklı olmasından gelmektedir. Gıdanın temiz boyutu; çevreye zarar vermeyen, sürdürülebilirliği kapsayan, insan sağlığı açısından daha temiz ve güvenilir olduğu anlamını taşımaktadır. Gıdanın adalet boyutu ise; tüketiciler ve üreticiler için adil fiyat koşullarını içeren, çalışanların emeğini göz ardı etmeyen, herkes için iyi, eşit ve adil koşulların sağlandığı erişilebilir sosyal boyutudur.¹¹

Yavaş yemek hareketinin beş ana yarar sağladığını ifade eden (Dickinson ve Lumsdon, 2010, s.80) bunları şu şekilde sıralamıştır:

- i. Yerel çeşitlilikten üretilmiş taze tadılan yemekler
- ii. Ne yediğimizle ilgili yerel kontrol ve bilginin sağlanması
- iii. Yerel tariflerin ve metotların yaşatılması
- iv. Şehir manzarasının geliştirilmesi
- v. Yiyecek uzaklığını azaltarak enerji tasarrufu etmek

Yavaş yemek hareketi, biyoçeşitliliği korumak ve üreticiler ve tüketiciler arasında bağlantılar kurmak, gıda sistemini etkileyen acil konularda bilinçlendirmeler yapmak için dünyanın dört bir yanında çalışmalar yapmaktadır. Bu girişimler yerel Convivia¹² tarafından düzenlenen toplumsal faaliyetlerden başlayarak, Slow food ulusal ofisleri, uluslararası merkezlerin yürüttüğü projeler, kampanyalar ve etkinliklere kadar devam etmektedir.

1.3. Yavaşlık Olgusuna Yönelik Temel Kavramlar

1.3.1. Yavaş Hareketi (Slow Movement)

Yavaş hareketinin başlamasına zemin hazırlayan yavaş yemek hareketi ile tüm dünya yavaşlık olgusunu yeniden anlamlandırmaya başlamıştır. Zaman kavramının geçmişten bugüne önemini koruduğu bir sistemde yavaş hareketi; durup soluklanmayı, hız kavramına kapılırken yaşamın ve anın keyfine varılması gerektiğini ve dolayısıyla “yavaş yaşamayı” savunmaktadır. Bunun tüm insanlar adına sağlıklı olduğunu, refah

---

¹¹Slow Food felsefesi için bkz, <http://www.slowfood.com/about-us/our-philosophy/>
(Erişim tarihi:27.05.2018)

¹²Convivia; yerel ürünleri ve gelenekleri teşvik etmek, basit geleneksel açılış ve yemek yeme toplantıları düzenlemek, yavaş yemek mesajını yaymak ve eğlenmek amaçlarıyla düzenli buluşan yavaş yemek üye gruplarıdır (Bkz. Jones, vd., 2003'den aktaran Yurtseven vd., 2010, s.18).

kalitesini ve yaşam memnuniyetini arttırmanın, sürdürülebilir bir yaşam için gerekli olduğunu öne sürmektedir.

Temelde bağlantılar kurarak “*zaman yoksulluğu*” sorununu ele almayı amaçlamaktadır. Dünya üzerindeki en kıt kaynak, zamandır. Zamanın iyi değerlendirildiği ve iyi yaşandığı bir hayat, insanların refah ve yaşam kalitesini arttıracaktır. Hayatın her alanına konumlanmış olan stres; günümüz sağlık problemlerinin başında gelmekte ve insana “artık bıktım” duygusunu hissettirmektedir. Bunun neden olduğu, yanlışlığın ne olduğu, insanların hangi arayışlarda olduğu gibi birtakım sorular zaman yoksulluğu sorunundan kaynaklıdır. İnsan; çevresiyle, ailesiyle, arkadaşlarıyla, kültürüyle, gelenek ve görenekleriyle, yaşamıyla bağlantı halindedir ve bu bağlantıları korumak, geliştirmek yavaş hareketinin odak noktasıdır.¹³ Hızlı yaşamın temel bağlantıları zayıflattığı günümüz dünyasında, temel sorun hızın ve acele yaşamın temel duyguların yerini almasından kaynaklanmaktadır.

Yavaş hareketi; sorunun temeline inerek insanlara küresel dünyada farkındalığı, temel değerleri kazandırmayı ve bu değerlerin önemini ifade etmeyi amaçlamaktadır.

Milan Kundera “Yavaşlık” isimli kitabında yavaş ve hız kavramlarının zıt unsurlar olduğunu verdiği bir örnekle gözler önüne sermiştir:

Yavaşlık’ın kıssasından çıkan hisse şu: Yavaşlık ile hatırlama, hız ile unutma arasında gizli bir ilişki vardır. Gözümüzün önüne en sıradan bir durum getirelim: Bir adam sokakta yürüyor. Birden bir şey anımsamak istiyor, ama anı uzaklaşıyor. O anda kendiliğinden yürüyüşünü yavaşlatıyor. Buna karşılık az önce yaşadığı kötü bir olayı unutmaya çalışan insan, hala çok yakınında olan zamanda, sanki bulunduğu yerden hemen uzaklaşmak istiyormuş gibi elinde olmadan yürüyüşünü hızlandırır. Varoluşun matematiğinde bu deneyim iki temel denklem biçimine girer: Yavaşlığın derecesi anının yoğunluğuyla doğru orantılıdır, hızın derecesi unutmanın yoğunluğuyla doğru orantılıdır (Kundera, 2008: s.38,39).

Anı yaşamak, sağlıklı yaşamak gibi; insan yaşamını daha verimli ve etkin kılmasının yanında kaliteli bir yaşama da olanak sunmayı ifade etmektedir. Hızlı yemek yerine evde yemek yapmak, süpermarkete gitmek yerine halk pazarına gitmek ya da bahçede meyve ve sebze yetiştirmek, araba kullanmak yerine bisiklete binmek veya yürümek yavaş yaşam anlayışının gerçekleştirilebileceği uygulamalardır. Yaşamı yavaş kılmak; bireylerin günlük yaşamlarını yönettiği ve yaptığı işten, boş zamanından ve ev yaşamından zevk alması anlamına gelmektedir (Yurtseven vd., 2010, s.2-11).

---

¹³Slow movement kavramı için bkz, <http://www.slowmovement.com> (Erişim tarihi: 25.05.2018)

Carlo Petrini öncülüğünde insanların, hayatlarının ne derece önemli olduğunun farkına varması, bu atılımla, yavaşlık olgusunun bir felsefeye dönüştürülerek her alana yayılması, bilinçli düşüncenin artmasına yol açmıştır. Yaşamın her alanında; yavaş eğitim, yavaş trafik, yavaş turizm gibi kavramlar, insanların uyarıldığı ve harekete geçtiğinin göstergesi olmuştur.

1.3.2. Yavaş Turizm (Slow Tourism)

Turizmin çevreyle bütünleşik bir yapıda, yaşanılan toplumun kültürel ve tarihî değerlerini öne çıkarıcı, ilgi çekici bir yapısı olduğu bilinen bir gerçektir. Hız kavramının yerini yavaş kavramının almasıyla birlikte yavaşlık olgusunun turizm alanında da kendini göstermesi kaçınılmazdır. Yavaş turizm, yavaş şehirlerle kendini göstermeye başlamıştır. Yavaş şehirlerin turistlerin merakını uyandırmaya başlamasıyla birlikte o şehrin nasıl olduğunu görmek ve dinlenerek sakin, dingin tatil yapmak isteyen turistler tarafından tercih edilmeye başlanmıştır.

“Yavaş turizm” belirli bir doğa, manzara, kültür, gastronomi, tarih ve geleneklerin tadını çıkarmak için her bireyin haklarını korumayı amaçlayan, sorumlu ve yenilikçi turizm tanıtımı için yapılan çabalardır (Sezgin ve Ünüvar, 2011, s.124). Bölge halkının, yaşadıkları toplumda sahip oldukları turistik yapıları korumasını sağlayan teşviklerle, sürdürülebilir turizmi gerçekleştirmek ve desteklemek amaçlanmaktadır. Merkezinde üretim, satış ve tüketimi içeren aynı zamanda sosyal, psikolojik, kültürel ve politik öğelerle ilişkili bir süreç olarak açıklanmaktadır (Yurtseven vd., 2010,s.54). Turizm kavramı; kültürler arası etkileşime ve ülkeler arasında ekonomik, siyasi ve sosyal olanaklara imkân tanıyan, çok boyutlu bir kavram olması yanında, ülkelerin gelişimine ve kalkınmasına büyük ölçüde destek vermektedir.

Turizmin gerekleri, sadece bölge halkının değil, turistlerin sorumluluk sahibi olduklarının bilincine varmak, çevreyi korumak, misafirperverliğe önem vermek, kültürel değerlerin tahribatını önlemek, gelişim ve ilerleme sağlamaktır. Yavaş turizm kavramı ise; turizmin bu gereklerine dokunmadan, tüm bu bağlamlar çerçevesinde içinde sürdürülebilirlik olgusunu barındıran, hızlı yaşamın depresif etkilerinden kurtarıcı, duyarlı vatandaş olmaya çağıran, etkili, kaliteli ve verimli interaktif yönü bulunan bir kavramdır.

1.3.3. Yavaş Seyahat (Slow Travel)

Yavaşlık felsefesinin yayıldığı bir diğer alan yavaş seyahattir. Seyahatler, insanı günlük hayattan uzaklaştırma amacı güderek, insanı rahatlatan, bulunduğu veya gideceği yere odaklayan harekettir. Yavaşlık felsefesinin seyahate uygulanma biçimi, zamanla alakalıdır. Zamanda yavaşlık, anın tadını çıkarma imkânı vererek yapılan seyahati daha anlamlı kılmaktadır. Yavaş seyahati kavramsal olarak tanımlarken Dickinson ve Lumsdon (2010,s.1-4); “az seyahat eden, seyahat ettikleri yerde fazla kalan, gezilerini yavaş yapan kişilere araba ve uçak seyahati yerine başka alternatifler sunan kavramsal bir yapı” şeklinde ifade etmişlerdir. Uçaklarla veya arabalarla; sadece varış odaklı yapılan seyahatlerin hiçbir anlam ifade etmediğini, yavaş yemek ve yavaş şehir kavramları varken neden yavaş seyahat kavramının olmadığı; yavaşlık olgusunun seyahat alanına uygulanma şeklini oluşturmuştur. Seyahatlerin; insana iyi gelmek, gideceği ortama hazırlamak, stresten uzak tutmak olma amacını taşıdığını ve bu sebeple araba, uçak, otobüs gibi taşıma araçları yerine; deniz yolu, demir yolu gibi daha yavaş ve insanı dinlendiren, keyif aldırıcı türde taşıma araçlarıyla seyahat yapmasının; savunulan yavaşlık olgusuna ve insan bedenine uyduğu görüşünü savunmaktadır.

Bölgesel pazarlarda dinlenme, yeni kültürler deneme, bölge halkıyla iç içe olma, bisiklet gibi doğayla bağlantı kurma şansı veren seyahat; yavaş seyahatin özünü oluşturmaktadır. İnsanların dinlenmek amaçlı yaptıkları seyahatlerin gerçek amacını ortaya koyan ve hıza karşı yavaşlıkla, zaman kavramını insana geri vererek, stresten uzak tutmaktadır. Kültürle bağlantılar kuran ve kentsel ortamlarla sınırlı olmayan, bölgenin yavaş ve kapsamlı, zevk alıcı biçimde keşfini sağlayan bir rahatlaktır (Slow Movement, 2018). Standart seyahat algısını yeniden anlamlandırmayı amaçlamaktadır. Turlara dahil olma, rehber tutma, uğrak ve rağbet mekânları tatil beldesi olarak seçme gibi genel tercihleri bir kenara bırakarak; yürümeyi, bisiklet kullanmayı, deniz yolunu tercih etmeyi, kırsal ve doğayla iç içe ortamları, seyahati gerçek bir seyahat yapan ve insanları dinlendiren yanlarını ortaya koymayı hedeflemektedir. Bölge halkıyla samimi bağlantılar doğuran, bölgenin daha yavaş ve daha keyifli keşfini sağlayan, bölgesel ürünleri ve pazarları fark ettiren ve insanları seyahat ederken evinde hissettiren bir yapıya sahiptir. Yavaş Seyahat Manifestosu’ndan hareketle; hareketin özü aşağıdaki ifadelerde de açıkça belirtilmiştir (Gardner, 2009, s.12):

- i. Yavaş seyahatin özü; bir zihin durumudur. Bu yüzden bunu evden başlayarak geliştirin.

- ii. Yavaş seyahat edin. Mükün olabildiğince uçaklardan kaçının. Bunların yerini, gemilerin, yerel otobüslerin, trenlerin almasını sağlayın. Hız; manzarayla olan bağlantıyı koparıırken, yavaşlık bunu tekrar kazandırır.
- iii. Varacağınız yeri heyecanla bekliyor olabilirsiniz, ancak bu heyecanın hız tarafından yok edilmesine izin vermeyin, anın tadını çıkarın.
- iv. Yerel pazarlara, mağazalara girin.
- v. Kafe kültürünü deneyin. Bir kafede oturarak, o yerin bir parçası olabilirsiniz.
- vi. Ziyaret ettiğiniz bölgenin dilini öğrenmeye çalışın. Yerel gazeteler okuyun, sözlük kullanın.
- vii. Yerel halkla bağlantılar kurun, iletişime geçin. Kalacağınız yer ve yemekler seçin.
- viii. Rehber veya kılavuzların değil, yerel halkın içinden biri olun, yaptıklarını yapın.
- ix. Beklenmeyen olayların tadını çıkarın. Kaçırduğunuz veya geciktiğiniz araçlar yeni fırsatlar doğurabilir.
- x. Ziyaret ettiğiniz vatandaşlara, nasıl katkıda bulunabilirsiniz bir düşünün.

1.3.4. Yavaş Para (Slow Money)

Yavaş hareket (Slow movement) öncülerinden Woody Tasch tarafından başlatılmış bir yavaşlık felsefesi hareketidir. Bir ekonominin canlı ve sürdürülebilir tutulması, önem arz etmektedir ve günümüz dünyasında paranın önemi ve rolü büyüktür. Bu önem içinde genel olarak büyük ülkeler aktif rol oynamaktadır. Gerçekleştirilen uluslararası etkileşimlerde yerel toplulukların göz ardı edilmesi; yavaş para hareketinin çıkış noktasını oluşturmaktadır. Günümüz küresel ekonomisindeki ulusal ve uluslararası kurlar, kapitalin merkezileşmesine ve zengin fakir arasındaki mesafenin artmasına neden olmaktadır. Ekonomik küreselleşmenin sosyal boyutundaki etkileri; hane halkı sayısının azalması, ilişkiler arasındaki mesafenin artması, hız baskısı, kentlerde komşuluk ilişkilerinin yok olması gibi sonuçlardır. Bu noktada yavaş para uygulamaları, hem yerel kimlikleri, kültürleri ve toplulukları desteklemekte hem de gelirin daha geniş çapta ve eşit dağılımını sağlamaktadır (Yurtseven, vd., 2010. s.83). Paranın sadece ekonomik açıdan değil, sosyal, çevresel, kültürel etkinliklerden bağımsız olmayacağı görüşüyle birlikte yavaş para uygulaması önem kazanmıştır.

Yavaş para hareketi, ülkenin temel sosyal, ekonomik, ulusal ve uluslararası ihtiyaçlarını gidermede, karşılıklı etkileşimde, alternatif kur sistemleri yanında geliştirilen ve asıl amacı; bir topluluğun veya bir coğrafyanın ekonomik açıdan

sürdürülebilirliğine ve esnekliğine katkıda bulunmaktadır. Yatırımcıları ve bağışçıları organize ederek; küçük gıda işletmelerine, organik çiftliklere, yerel gıda sistemlerine; yeni sermaye kaynakları yaratma amacını taşımakta, yerel kalkınmayı teşvik etmektedir (SlowMoney, 2018). Ulusal ve uluslararası yatırımlar yanında, yavaş para genel olarak; yerel alışverişi, yerel çalışmayı, yerel alım-satım, ürün yetiştirmeyi, geliştirmeyi içermektedir. Yerel topluluğu desteklemek yanında paranın yerel topluluk içinde kabul görmesi adına girişimlerde bulunmaktadır.

Yavaş paranın temel amacı hem parasal kaynakların bölgeden üst düzeyde dolaşımını ya da paranın bölgede kalmasını sağlamak hem de bölgenin sosyal ve çevresel yaşamını desteklemektir (Yurtseven vd., 2010. s,79). Bölgesel pazarları, bölgesel üreticileri güçlendirerek bu pazarlarda yerel ve kültürel değerleri üretmek, tüketmek böylece pastadan daha eşit pay alımını sağlamak istemektedir. Giderek kabul gören bir yapı olmasıyla, slow food gibi büyük bir organizasyon haline gelmiş, yerel ekonomik sürdürülebilirlik ve dayanıklılık hedeflemesi yanında, gerçek bir değişim yaratarak, yeni ekonomiyi teşvik etmektedir (SlowMoney, 2018). Hareketin sosyal kapital, sosyal hareket, biyolojik bölge, ekonomik yerelleşme, ekonomik sürdürülebilirlik üzerinde olumlu etkileri vardır (Yurtseven vd., 2010, s.79-80).

Bireylerin ve toplumların birbiriyle ilişkilerini güçlü kılarak, yerel ekonomiyi destekleme, yaşam kalitesini yükseltme, toplumu bilinçlendirme gibi etkilerini öne çıkarmaktadır. Biyolojik bölge boyutunda yavaş para; bölgenin doğayla olan bağlantısına dikkat çekerek, bölgesel üretime ve sürdürülebilir gelişmeye destek vermektedir. Ekonomik yerelleşme açısından yavaş para; küçük coğrafi bölgelerin mal ve hizmetlerinin önemli bölümünü kendi coğrafi bölgeleri içinde üretmesi ve ulusal ekonomiden bağımsızlaşma sürecidir. Dolayısıyla toplumun ekonomik özgüvenini arttırmaktadır. Ekonomik sürdürülebilirlik açısından yavaş para ise; refah sağlamak açısından gelecek nesillere en azından mevcut ekonomik olanakların tahsis edilmesini ifade etmektedir (Yurtseven vd., 2010, s.80).

Yavaş para hareketinin dünya üzerinde uygulama alanları fazla olmakla birlikte, bu uygulamalar, genel olarak üniversite kentleri tarafından uygulanmakta ve entellektüel insanların yoğun yaşadığı bölgelerde daha çabuk kabul gördüğü öne sürülmektedir (Ünal ve Zavalı, 2016, s.896).

Yavaş para uygulama örneğinin en bilineni 1991'den beri uygulanan; Ithaca Hours¹⁴ şeklindedir. Ithaca; New York'un dışında kalan ve 29.952 nüfusa sahip üniversite kentidir. Kentin küçük ve üniversite barındırmasından ötürü, öğrenci ve hizmet temelli bir yapıya sahiptir. Yaratılan hizmet genelde bölge halkı arasında gelir farkına neden olduğundan dolayı uygulama olanağı bulan yavaş para Ithaca Hours olarak adlandırılmış ve bölge halkının hizmetine sunulmuştur. 1 Ithaca Hours 10 ABD dolarına eşit olmakla birlikte halk; ev kiralarını Ithaca Hours şeklinde ödeyebilir, süpermarketlerde alışveriş yapabilir, sinema vb aktivitelerde bulunabilir ve çocuk masrafı, tamir işleri, alım satım gibi durumlarda Ithaca Hours kullanabilmektedir. Yavaş para uygulamaları, bireylerin yerel alanda paralarını harcamalarını teşvik etmektedir (Ithacahours, 2018).

Bir diğer örnek ise; "Humboldt Exchange" olarak ifade edilen, Kaliforniya Humboldt bölgesinde uygulanmaktadır. Humboldt'un nüfusu 128.330 kişidir ve 7000 öğrenciyi barındıran bir üniversite bulunmaktadır. Bölgenin ekonomik ve sosyal yaşamı, önemli oranda üniversite temelli olarak yürütülmektedir. Yoksulluk, bölgenin önemli sorunlarından biridir. Sonuç olarak; yerel biyolojik bölgedeki ekonomik sürdürülebilirliği sağlamak amacıyla, Humboldt Exchange adı verilen yavaş para uygulamaya koyulmuştur. Yavaş para, çalışanlar ve iş arayanlar için, gelir fırsatları yaratılmasında kullanılmaktadır. Humboldt Exchange; işsiz bir bireyin sahip olduğu mal ve hizmetlerin, diğer bireylerle yaşanabilir bir ücret olan saatlik 10 ABD Doları karşılığında değişimini sağlamaktadır. Değişim ya da kur sistemi, toplumda yer alan her bireyin diğerlerine sunabileceği mal ya da hizmeti olduğu temeline dayanmaktadır (Yurtseven vd., 2010, s.82-83).

Yavaş para uygulamaları, bireylerin yerel alanda paralarını teşvik etmektedir. Yavaş para; bireyler arasındaki etkileşim, sosyal kapitalin artışı, sosyal kimliğin oluşturulması, gruba üyelik, ortak eylem ve rasyonel değişim temellerinde gerçekleşmektedir (Yurtseven vd., 2010, s.83).

1.3.5. Yavaş Ticaret (Slow Trade)

Ülkeler arası karşılıklı ticaret; ülkelerin dış ülkelerle olan etkileşimi, üretim faktörlerini etkili ve verimli kullanma fırsatı, rekabet ve gelişim sağlama gibi birçok olumlu etkiyi içinde barındırmaktadır. Küresel ve modern dünyada ticaretin pek çok olumlu yanı olduğu gibi olumsuz yanları da bulunmaktadır. Özellikle gelişmekte olan

---

¹⁴Yavaş para uygulaması için bkz, <http://www.ithacahours.com> (Erişim tarihi: 27.05.2018)

ülkeler ve az gelişmiş ülkeler açısından bakıldığında ticaret, adaletli olmayan bir gelir dağılımına neden olmakta, ekonomik dengesizliği arttırmaktadır. Dolayısıyla yerel üreticiler, ekonomik sistemde varolan küresel işletmelere kıyasla, dezavantajlı konumda bulunmaktadır (Yurtseven, vd., 2010, s.88).

Yavaş ticaret; yaratılan dengesizlikleri gidermek ve adil üretici- tüketici ilişkisi yaratmak adına, çevreyle etkileşim halinde gerçekleştirilen, çocuk işçi çalıştırmaya karşı olan ve aynı zamanda sürdürülebilirliği de hedefleyen bir ticareti desteklemektedir. Adaletsizliğin her alanına düzeltmeler getirmeyi amaçlayan, etik ahlâk kuralları içeren yavaş ticaret, önce 1960'lı yıllarda kendini göstermiş, 1980'li yıllarında artık Avrupa' da tamamıyla yaygınlaşan bir hal almıştır (Yurtseven, vd., 2010. s. 90).

Yavaş ticaret ürünleri kahve, çay, kakao vb. gibi genel olarak yapılan uluslararası ticaret ürünleri ile aynıdır. Yavaş ticaret sisteminin temelinde, gelişmemiş ülkelerdeki yerel üreticilerin yavaş ticaret standartlarına göre ürettikleri ürünlerini, gelişmiş ülkelerdeki pazarlara sunması yatmaktadır (Yurtseven vd., 2010, s.91). Bu bağlamda amaç; ticarete konu olan ürünlerin daha adil ve gelir dağılımını bozmadan, küresel ticaretin pazarın büyük kısmını güçlendiren yanına karşılık pazarın küçük kısmının güçlenmesini sağlamaktır ve ayrıca yerel üreticilerin gelirlerinde artış ve sürdürülebilir ticaretini gerçekleştirmektir. Günümüz dünya ticaretinde de gelir adaletsizliği ve yoksulluk sorunlarına yönelik bir girişim olmasından dolayı gün geçtikçe artması kaçınılmazdır. Ticaretin yerel üreticilerini ve doğayı önemseyerek, çevre ve sosyal şartlar açısından değerlendirilmesi, sürdürülebilirlik kapsamında önem arz etmektedir.

Carlo Petrini tarafından yavaş yemek hareketiyle başlayan yavaşlık olgusu, dünyada küreselleşmenin olumsuzluklarına maruz kalmış her alanda daha adil koşulları içerme fırsatı bularak ticarete değinmiş; bu alanda yerel üreticilere aktif rol vererek ticareti daha etkili ve verimli kılmayı amaçlamaktadır.

1.3.6. Çeşitli Alanlara Yayılan Diğer Yavaş Kavramları

Küreselleşmenin zaman sorununu çözmek amacıyla geliştirilen, insanların her alanda farkındalıklarının artmasına yardım eden ve büyük kitlelerce kabul gören yavaş hareketi temel kavramlar dışında daha birçok yavaş kavramını içinde barındırmaktadır. Yavaş okul/yavaş eğitim, yavaş kitap, yavaş trafik, yavaş işletmecilik gibi dört kavrama aşağıda değinilmiştir:

Yavaş Eğitim/ Yavaş Okul; eğitimin günümüz dünyasında önemine dikkat çekmesi yanında eğitimin farklı yönlerini ele almaktadır. Yavaş eğitim içerisinde birçok tanım barındıran, geniş kapsamlı bir uygulamadır. Okullarda öğrencilere sunulan yemeklerin yavaş yemek kapsamında olmasını, bölgesel ve yerel kapsamda ürünlerin ve organik yiyeceklerin raflarda yerini alarak dolayısıyla sağlıksız atıştırmalıkların kaldırılmasını ifade etmektedir. Bilgiye, geleneğe, ahlaki değerlere, yaşamda önem arz eden her şeye bağlı yönleri ifade etmektedir. Müfredat ve müfredatın nasıl sunulduğuna, öğrenim sürecine, okul yönetimine, çocuk yönetiminde okulun çok büyük bir işleve sahip olmasına atıfta bulunmaktadır.¹⁵ Batılı ülkelerde gerçekleştirilen standarda dayalı, sonuç odaklı eğitim sürecini eleştirerek, süreç odaklı olma yolunda çeşitli girişimlerde bulunmayı hedeflemektedir. Fikirlerin ortaya çıkışı, araştırma yapmanın sevilmesi, öğrenmenin desteklenmesi gibi çeşitli süreçlere odaklanmak, eğitimi standardize olmaktan çıkararak yavaş eğitim kavramını aktif şekilde sunma eğilimindedir. Bilginin ve öğrenmenin sevdirmesi, başkalarının fikirlerine saygı duyulması, tartışmaya açık olma, bilgiyi kullanma şeklinde ifade edilmektedir.

Yavaş eğitimin; “ekolojik okuryazarlık” olarak tanımlanması; Stone ve Barlow (2005) tarafından en basit ifadeyle; çocukları eğitebilmek adına yüksek kapasitelere sahip olduğunu, yeni müfredatlar geliştirerek çocukların ekolojik anlayışa sahip olmalarına yardımcı olmaları, yaratıcı çabalarda bulunmaları, bununla da eğitimciler ve ebeveynlere görev yüklemektedir. Çocuklar için hazırlanan bu yavaş zemine, keyifli bir eğitim süreci vermeyi amaçlamaktadır. “Slow Food kapsamında; çocuklar için yenilebilir okul bahçeleri inşa etmek; çocukların hasat, ekim, dikim gibi dersler vererek doğayla iç içe yaşamasına olanak sağlayan eğitim süreci hedeflemektedir. Gıdaların üretilmesi, hazırlanması gibi çeşitli işlevleri müfredat koyarak; çocukları gerçek dünya ve çevreyle deneyimlemeyi böylece standardize bir eğitim anlayışından sıyrılmaya önem vermektedir.”¹⁶

Yavaş Kitap; Yavaş hareketini gerçekleştirmenin bir diğer yolu da yavaşlık olgusunu kitaplara da taşımaktır. Günümüz dünyasında kitap okuma oranı gittikçe azalan bir orana sahiptir.¹⁷ İnsanlar boş vakitlerini genelde televizyon izlemek, sosyal medyada zaman geçirmek gibi değerlendirmektedir. Yavaş kitap; hızlı yaşamın akımına kapılıp

---

¹⁵Yavaş eğitim ve yavaş okul kavramları için bkz, http://www.slowmovement.com/slow_schools.php (Erişim tarihi:27.05.2018)

¹⁶(http-1).

¹⁷Detaylı bilgi için bkz, <https://urgan.org/dunyada-kitap-okuma-oranlari/> (Erişim Tarihi: 01.07.2018)

giden insanlar olarak yapmak zorunda olunan görevler arasında, keyif alarak yapılan şeylerin de hatırlatılmak istendiği, kitap okuma sevgisinin tekrar kazanılması gerektiği yönünde girişimlerde bulunmayı amaçlamaktadır. “Günlük yaşamın arasında insanları dinlendirme, stresten arındırma, rahatlatma, hayal gücünü geliştirme, ilham verme ve motive etme, kendine zaman ayırma, olaylara daha geniş perspektiflerden, daha farklı açılardan bakma gibi çeşitli olumlu etkilerinin insanlara tekrar kazandırılmak istendiği bir harekettir.”¹⁸

Yavaş Trafik (Slow Traffic); 1970’li yıllarda Almanya ve Hollanda’da ortaya çıkmış olan bu hareketin amacı; sürdürülebilirlik sağlamak adına, çevreye daha az zarar verici, motorlu taşıtların hava kirliliğini önleyici yönde; bisiklet kullanımını özendirme, yürüyüş alanlarının daha çok olmasıyla insanları bu yönde teşvik etme ve bunlarla da trafik sıkışıklığının ve hızın önüne geçmektir. Bu bağlamda yavaş trafik bir yandan sağlıklı yaşam için motorlu araç kullanımının azaltılmasını desteklerken diğer taraftan mevcut trafiğin daha yavaş ama akıcı olmasını amaçlayarak yakıt tüketiminin dengelenmesini sağlamaktadır (Sezgin ve Ünüvar, 2011, s.123).

Yavaş İşletmecilik; Sanayi Devrimi sonrasında hızla gelişen toplumlarda, gelir ve adalet kavramları arasında dengesizlikler yaşanmış, bu dengesizlikler arasındaki fark giderek büyümüştür. İşletmeler, kâr amacı güderek görevlerini yerine getirirken bu dengesizlikler göz ardı edilmiş, toplum ve çevre arka planda kalmıştır. Bu bağlamda oluşan duruma bir çözüm getirme gereksinimiyle bireyler ve toplumlar arasında adalet ve eşitlik anlayışı gündeme gelmiştir. Yavaş hareketinin olası her alanda konumlanması ve sürdürülebilirlik fikrinin bu alanlarda kabul görmesiyle beraber, işletmecilik anlayışı da bu durumdan payını almıştır.

Hali hazırdaki rekabet ortamını iyileştirmek ve sürdürülebilir kılmak adına çevreyi ve çalışanları, müşterileri, kullanılan tüm üretim faktörlerinin etkinliğini de önemseyen derecede dengede tutmak; yavaş işletmecilik felsefesindedir. Yavaş işletmecilik; ekolojik, sosyo-kültürel ve ekonomik sistemlerin iyi, temiz ve adil olarak yönetilmesi durumunda bolluk elde edebileceğimizi belirtmektedir (Yurtseven vd., 2010, s.68). Gelir adaletsizliği sorununu yaratmadan, pastadan herkesin yeterli miktarda pay almasını, iş birliğini ve dolayısıyla refah seviyesini ifade etmektedir. Merkezinde işletmeleri barındırırken ayrıca adil ve eşit dağılımla sürdürülebilirliği etkin kılarak kişi ve

---

¹⁸Yavaş kitap kavramı için bkz, http://www.slowmovement.com/slow_books.php
(Erişim tarihi: 28.05.2018)

toplumları da bu merkeze dahil eder ve böylece herkesin yarar sağlaması amaçlanmaktadır. Yavaş işletmecilik, herkesin yaşayabileceği kadarına sahip olmasını yeterli görmektedir. Aşırı servete gerek yoktur. Yeterli olan, herkes için yeterli olandır. Bolluk, bu nedenle, dayanışma gerektirir. Dayanışmacı bolluk, yaşam kalitesini de artırır. Yavaş işletmeciliğin, kar etmeyen alana değer verme ve kişinin korkmadan çalışabileceği toplum yaratma amaçları vardır (The Sloth Club, 2008'den aktaran Yurtseven vd., 2010, s. 68).

Bu bağlamda kalkınmanın devamlılığı ve etkinliği; yavaş yemek, yavaş ticaret, yavaş para ve yavaş işletmecilik uygulamalarıyla sağlanma olanağına sahip olabilmekte ve ayrıca ekonominin sosyal ve çevresel faktörlerle etkileşimine önem vererek, yerel değerler gözetilmektedir.

1.4. Sakin Şehir Hareketi Temel Politikaları ve Organizasyon Yapısı

Küçük şehirlerin sürdürülebilir yerel kalkınmasını sağlayan politikalar içermesi açısından; nüfusu yalnızca 50.000'den az olan şehirlerin katılımına izin veren sakin şehir hareketine üye olabilmek için, bu politikaların gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Sakin şehirlerin kalkınma potansiyellerinin belirleyici rolünü üstlenen bu politikaların değerlendirilmesi puan usulüne göre belirlenmekte ve üyelik için 50 ve üzerinde bir puan alınması gerekmektedir. Gün geçtikçe üye sayısı artış gösterdiğinden dolayı belirlenen kriterler genişletilmiş, daha evrensel bir hâl almıştır (Cittaslow Türkiye, 2018).

Belirlenen kriterlerin zeminini; yerel kalkınmayı sağlayan, çevreye zarar vermeyen ve ayrıca kirliliği önleyen, yerel ve kültürel değerleri çeşitli girişimlerle koruyan politikalar oluşturmaktadır. Üyelik başvurusunda bulunacak herhangi bir aday kentin uygulaması gereken 7 ana politika bulunmakta ve bu politikalar toplamda alt başlıklar olarak 72 kriter sıralanmaktadır. Bu politikalar ve alt metninde incelenen kriterler, sürdürülebilir kalkınma hedefleri ile iç içedir.

Sürdürülebilir kalkınma hedefleri Ocak 2016'da yürürlüğe giren 17 temel hedefi kapsamakta ve sakin şehir hareketi politika ve kriterlerinin odak noktası olmaktadır. Bu hedeflere detaylı değinileceği gibi temelde açlık ve yoksulluk için çözüm, gelir adaleti, sağlıklı bireyler, kaliteli eğitim, toplumsal cinsiyet gibi hedefleri savunmaktadır. Dolayısıyla sakin şehir politikaları ve kriterleri aşağıda incelenmiş, sürdürülebilir kalkınma hedefleri ile bağlantılı olduğu görülmektedir:

Tablo 1.1. Sakin şehir politikaları

-Çevre Politikaları
-Altyapı Politikaları
-Kentsel Yaşam Kalitesi Politikaları
-Tarımsal, Turistik, Esnaf ve Sanatkarlara Dair Politikalar
-Misafirperverlik, Farkındalık ve Eğitim için Planlar
-Sosyal Uyum
-Ortaklıklar

Belirlenen bu politikalar, yaşamı iyileştirmek ve gelecek nesillere kaliteli bir yaşam sunabilmek, kaynakları etkin ve verimli kullanabilmek adına birtakım çalışmalarla yürütülmektedir. Sakin şehir hareketi, kapsamına dahil edeceği küçük şehirlerin bu politikaları uygulamasını ve yerel kalkınmayı sağlamayı istemektedir. Gelişen ve ilerleyen yerel ekonomi, etkin ve verimli ürünlere ulaşmak ve ayrıca üretken toplum olmak için çalışır buna karşın hızlı yaşama, israf ve tahribata, hızlı nüfus artışıyla birlikte gelir adaletsizliğine, istihdam sorununa, açlık ve yoksulluğa, üretimden çok tüketim karşı belirlediği politikalarıyla hareket etmektedir. Yaşadığımız dünyayı yine insanların aktif rolüyle iyileştirmeyi hedefleyen bu politikalara aşağıda değinilmiştir:

1.4.1. Çevre Politikaları

Sakin şehir hareketinin çevre politikası temiz hava ve temiz su, içme suyu tüketimi, katı atıkların ayrıştırılması, yenilebilir enerji kaynakları, enerji tüketimi, biyoçeşitlilik gibi amaçlara sahiptir.

Temiz su kaynakları tüm dünyada herkes için hayati öneme sahip olmakla birlikte, tarım, enerji, sanayi ve birçok alanda da büyük önem taşımaktadır. Dolayısıyla suyun bu denli önemli ve değerli olduğu dünyada, temiz ve ulaşılabilir su sistemleri günümüzde büyük bir tehlike altındadır. Dünya Kaynakları Enstitüsü (WRI) tarafından geliştirilen Water Risk Atlas (risk haritası)'na göre dünyada 2040 yılında iklim değişiklikleri ve küresel ısınmanın beraberinde su kıtlığı sorununu gündeme getirmesi muhtemeldir.¹⁹ Dolayısıyla toplumların su kıtlığı problemini göz ardı etmemesi, temiz, erişilebilir içme suyuna sahip olması için gerekli altyapıların sağlanması, hijyen ve güvenilirliğe önem verilmesi, bu konuda çalışmalar yapılması önem arz etmektedir.

¹⁹ Bkz, <https://www.wri.org/resources/maps/aqueduct-water-risk-atlas> (Erişim Tarihi:10.03.2019)

Çevre politikalarına dair bir diğer önemli madde kamu kesiminde yenilebilir enerji kaynakları üretimidir. Sürdürülebilir kalkınma hedeflerinin de içinde olan bu madde herkes için ulaşılabilir enerjiyi ve dolayısıyla rüzgâr ve güneş enerjisi kullanımına yönelik çalışmalarla, verimli ve etkin yatırımlarla, teknoloji ile, altyapının geliştirilmesi ile, kalkınmayı güçlendiren, çevreye dost bir hedef olmaktadır.

Seyitgazi açısından çevre politikaları incelendiğinde, genel olarak biyoçeşitliliğin korunmasına ve çevre yönetim sistemlerinin belirlenmesine yönelik projelerin yetersiz kaldığı, yapılan ilçe ziyaretinden ve görüşmelerden ortaya çıkmaktadır. Konu ile alakalı daha önce Seyitgazi için yapılan çalışma²⁰ incelenmiş, sözkonusu çalışmalarda da Seyitgazi'nin gerçekleştirilmesi gereken eksik proje ve politikalarının olduğu görülmüştür. Bu nedenle, çevre projelerinin hayata geçirilmesi gerektiği düşünülmektedir; ayrıca, enerji tasarrufuyla ilgili projelerin var olduğu fakat geliştirilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Tablo 1.2. Çevre politikalarına dair kriterler

Hava temizliğinin yasa tarafından belirtilen parametrelerde olduğunun belgelenmesi *
Su temizliğinin yasa tarafından belirtilen parametrelerde olduğunun belgelenmesi *
Halkın içme suyu tüketiminin ulusal ortalamayla karşılaştırılması
Kentsel katı atıkların ayrıştırılarak toplanması *
Endüstriyel ve evsel kompostlamanın desteklenmesi
Kentsel ya da toplu kanalizasyon için atık su arıtma tesisinin bulunması *
Binalarda ve kamu kullanım alanlarında enerji tasarrufu
Kamunun yenilebilir enerji kaynaklarından enerji üretimi
Görsel kirliliğin ve trafik gürültüsünün azaltılması
Kamusal ışık kirliliğinin azaltılması *
Hane başına düşen elektrik enerjisi tüketimi
Biyoçeşitliliğin korunması.

(*zorunlu kriterler, **aday şehrin perspektifinde, zamanla gerçekleştirilecek kriterler)

Enerji verimliliğinin bu denli önemli olduğu günümüzde enerji maliyetlerinin hane veya işletme bütçesinde oluşturduğu yük bilinen bir gerçektir. Dolayısıyla bunu en aza indirmek ve karşılığında verimi yükseltmek, binalarda enerji verimliliğini sağlamak, hayat standardını iyileştirmek önem arz etmektedir. Bu gelişmelerden hareketle WRI

²⁰2013 yılında yapılan çalışma için bkz; Akoğlan Kozak vd., “Eskişehir ili Seyitgazi ilçe merkezinin Sakin Şehir(Cittaslow) Kapsamında Değerlendirilmesi” Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir:Anadolu Üniversitesi

kapsamında 6 Haziran 2016 yılında Kopenhag'da Global Green Growth Forum-3GF konferansında "Building Efficiency Accelerator" (BEA) projesi²¹ hayata geçirilmiş, bu projeye katılan ülkeler incelendiğinde, Sırbistan, Kolombiya, Hindistan, Birleşik Arap Emirlikleri gibi ülkeler sıralanırken Türkiye'den Eskişehir ili yoğun teknik destek verilecek pilot şehir olarak seçilmiştir. Bu projeye amaç çok paydaşlı bir ortaklık çerçevesinde diğer ülke yönetimlerinin ve Eskişehir Büyükşehir Belediyesi'nin bina verimliliği alanında politikalar geliştirmesine, uygulamalarına ve sağlanan enerji tasarrufunun takip edilmesine destek sağlamaktır. Binaların iyileştirilmesi ve verimliliğin artırılması konusunda çalışmalar yürütülerek, projeler geliştirilmesi; enerji verimliliği ile alakalı yapılan çalışmalardan önemli bir basamak olarak görülmektedir.

1.4.2. Altyapı Politikaları

Altyapı yatırımları, ekonomik kalkınma ve büyümenin en önemli basamağını oluşturmaktadır. Yatırım harcamalarında, üretken yatırımları destekleyen, yatırımların daha etkin ve verimli olmasına olanak tanıyan yatırım türleri olarak değerlendirilir. Dünyada özellikle gelişmekte olan ülkeler (GOÜ) için kalkınmanın ve büyümenin kritik itici güçlerini oluşturmaktadır. Nüfusun büyük bir kısmının kentlerde konumlanması; günümüzde herkes için erişilebilir olanaklar tanınmasını, dayanıklı altyapıların oluşturulmasını, yenilikçilik ve verimliliğin güçlendirilmesi, sürdürülebilir kılınmasını, teknolojik ilerlemeyi desteklemekte ve dolayısıyla altyapı yatırımlarının gerekli ve önemli olduğunu göstermektedir. İletişim ağlarının, kanalizasyon şebekesi ve elektrik olanaklarının kısıtlı ve sorunlu olduğu birçok GOÜ'de çeşitli altyapı yatırımlarının gerçekleştirilmesi, bu ülkelerde sanayi güçlenmesini, ileri teknolojiyi, yaşam standartlarını yükseltmeyi, çevre üzerinde olumlu etkileri beraberinde getirmektedir. Bununla ilgili, özel sektör ve kamuda çeşitli projelerle sürdürülebilirlik desteklenmeli, altyapı sağlamlaştırılmalıdır.

Aşağıda bulunan sakin şehir hareketinin altyapı politikaları incelendiğinde genel olarak sakin şehir olmak isteyen şehirlerin, bisiklet yollarına önem vermesi yanında, eko ulaşım olanaklarının sağlanmasına öncelik verilmesi gerekmektedir. Eko ulaşım, özünde sürdürülebilir ulaşımı barındırmaktadır. Dolayısıyla sürdürülebilir ulaşım; "günümüzde motorlu taşıtların hava kirliliğine yol açtığı görülmekteyken, bisiklet yollarının yapılması

---

²¹Detaylı bilgi için bkz, <https://wrisehirler.org/arastirma/yayin/bea-eski../> (Erişim Tarihi: 01.04.2019)

ve kullanımının arttırılmasını, yenilikçi ve alternatif çözüm önerileri sağlayan, çevre dostu bir girişimdir.”²²

Bu kriterlere göre araştırma konusu Seyitgazi’de altyapı politikalarına yönelik kriterlerin genel olarak yetersiz kaldığı anlaşılmıştır. Araştırmacının yapmış olduğu anket ve gözlemlerine göre genel olarak ortaya çıkan durum, resmî bir istatistik olmamakla birlikte, bisiklet yollarının yetersiz oluşu ve yeşil alanların azlığı ayrıca sürdürülebilir ulaşım açısından gerçekleştirilecek bir proje olmamasıdır. Detaylı incelenecek olursa engellilere yönelik mimari engellerin ortadan kaldırılması kriteri için alternatif yollar ve zeminler hazırlanması gerekmektedir. Aşağıda sakin şehir olmak isteyen şehirler için kriterlerin neler olduğu vurgulanmaya çalışılmış ve gelecekte oluşturulacak proje veya stratejilere bu kriterler rehberliğinde dikkat çekilmek istenmiştir.

Tablo 1.3. *Altyapı politikalarına dair kriterler*

Kamu binalarına bağlı verimli bisiklet yolları
Mevcut bisiklet yollarının araç yollarıyla kilometre üzerinden karşılaştırılması *
Metro ve otobüs durakları gibi aktarma merkezlerinde bisiklet park yerleri
Özel taşıt kullanımına alternatif olarak eko ulaşım planlanması *
Engellilere yönelik mimari engellerin kaldırılması *
Aile hayatı ve hamile kadınlar için girişimler *
Sağlık hizmetlerine onaylanmış ulaşılabilirlik
Kent merkezlerinde malların sürdürülebilir dağıtımı
Şehir dışında çalışan şehir sakinlerinin oranı *

1.4.3. Kentsel Yaşam Kalitesi Politikaları

Yaşam kalitesi özünde toplum yaşantısını, refah seviyelerini ifade eden genel bir kavramdır. Toplumun yaşam kalitesini ve refahını yükseltmesi, sosyal, ekonomik ve çevre boyutunun düzenlenmesi çeşitli planlar ve stratejilerle devlet müdahalesi gerektiren bir uygulama olmaktadır. Bugün oluşturulmak istenen planlar ve politikalar sürdürülebilirliğe yönelik, merkezinde refahı, kalite ve verimi yükseltici uygulamalar barındıran hedefleri içermektedir. Yaşam kalitesi, hızlı yaşamla birlikte toplumların ihtiyaç duyduğu bir kavram olarak kendini göstermiştir. Her alanda kendini var eden yaşam kalitesi genel olarak bu alanlarla; eğitim, çevre, sağlık, ekonomi vb etkileşim halindedir.

²²Sürdürülebilir ulaşım için bkz, <https://www.ekoyapidergisi.org/94-surdurulebilir-ulasim.html>
(Erişim Tarihi: 04.04.2019)

Kentsel yaşam kalitesi politikası ise genel olarak çevreyi, sosyal ve ekonomik hizmetleri, altyapıyı içerisinde barındırmaktadır. Ekonomik çevre kalitesi yaşam maliyeti ve alım gücü gibi özellikler ile tanımlanırken; sosyal çevre kalitesi yaşam biçimi (life style), eğitim ve sağlık hizmetlerine erişim (ulaşılabilirlik/ödenebilirlik), örgütlülük ve gönüllülük esasına dayalı toplumsal faaliyetler, güvenlik, bir yerde topluma ait olma duygusu, kimlik (fiziksel ve sosyal çevrenin kesişme noktası), yerellik (bağlılık açısından) vb. özellikler ile tanımlanabilir. Fiziksel çevre kalitesi ise açık ve yeşil alan varlığı, ulaşım ağı (erişebilirlik) - ulaşım türü - toplutaşıma, altyapı ve belediye hizmetleri, iletişim (erişebilirlik), sosyo-kültürel aktiviteler, doğal ve tarihi değerlerin korunması, konut ve yaşam çevresinin planlı olması, konut tipi ve kalitesi, çalışma alanlarının çevresel etkilerinin azaltılması, rekreasyon alanlarının varlığı gibi özellikler ile tanımlanabilir (Emür ve Onsekiz, 2007, s.367).

Bu durumda kentlerin yaşam kalitesini belirleyen en önemli etkenler ekonomik, sosyal ve çevre faktörleri ile ifade edilmektedir. Bununla ilgili olarak TÜİK vatandaşların yaşam kalitesini şehirler bazında ölçen bir endeks yayınlamıştır. “İllerde Yaşam Endeksi” adı verilen bu endeks temel olarak konut, sağlık, çalışma hayatı, gelir ve servet, çevre, güvenlik, altyapı hizmetler gibi temel göstergeler dahilinde illerin yaşanabilirliğini sıralamıştır. Buna göre Eskişehir ili 81 il içinden 15. sırada yer almışken, ilk sırayı Isparta almaktadır (TÜİK, 2015). Türkiye’de kentsel yaşam kalitesini belirleyen bir diğer önemli araştırma ise “Yaşam Memnuniyetleri Araştırması” olmaktadır. 2013 yılında ilk kez yapılan bu araştırmada Eskişehir genel kamu hizmetlerinden memnuniyetini, çöp toplama hizmetlerinden dolayı dile getirmiştir (Ak ve Bıçkı, 2016, s. 625).

Sakin şehirler açısından aşağıda belirtilen politikalar incelendiğinde amaç açıkça görülmektedir ki yaşanabilirliği arttırmaktır. Bu bağlamda kentlerin kendine özgü dokusunu koruyarak bozulmalarına izin vermeyen, gelişime ve ilerlemeye açık bir hareket olması, kentsel yaşam kalitesiyle arasındaki güçlü bağın da göstergesi olmaktadır. Yerel ekonomik kalkınmanın yükselmesi, refah artışı, çevre ile iş birliği halinde politikalar düzenleme, iyileştirmeler yapma, altyapı hizmetlerinin ulaşılabilirliğini artırma vb birçok proje ve stratejiler sakin şehirlere dair bu politikaların özünü oluşturmaktadır.

Araştırma konusu olan Seyitgazi incelendiğinde, bu politikalara dair resmî istatistiki bilgilere ulaşılmamış olup araştırmacının ilçe ziyaretindeki gözlemlerine ve yerel yönetimle olan görüşmelerine göre, kentsel yaşam kalitesi ile ilgili olan projeler ve

planların gerçekleştirilme aşamasında olduğudur. Şu anki haliyle Seyitgazi'nin bu politikaları karşılama düzeyi açısından sakin şehir olabilme potansiyeli düşük düzeyde seyretmektedir.

Tablo1.4. *Kentsel yaşam kalitesi politikalarına dair kriterler*

Kentin direnci için planlama**
Kente ait değerlerin iyileştirilmesi, kent merkezi ve kamu bina değerlerinin artırılması programları**
Verimli bitkiler ve meyve ağaçları kullanılarak sosyal yeşil alanların iyileştirilmesi/oluşturulması**
Kentsel yaşanabilirliğin artırılması
Marjinal alanların tekrar değerlendirilip kullanılması*
İnteraktif hizmet gelişiminde bilgi ve teknolojilerden yararlanma*
Sürdürülebilir mimari için hizmet masası oluşturma*
Kentin internet ağına sahip olması*
Kirlenmelerin izlenmesi ve azaltılması*
Tele çalışmanın geliştirilmesi
Kişisel sürdürülebilir kentsel planlama teşviki
Sosyal altyapıyı desteklemek
Kamusal sürdürülebilir kentsel planlamayı teşvik*
Kullanışlı yeşil alanların verimli bitkilerle değerlendirilmesi**
Yerel ürünlerin ticarileşmesi için alanlar yaratılması*
Atölyelerin korunarak değerlerinin artırılması/ yerel alışveriş merkezleri yaratma*
Yeşil alanlarda kullanılan beton miktarı

1.4.4. Tarımsal, Turistik, Esnaf ve Sanatkârlara Dair Politikalar

Şehirlerin dokusunu korumasını istediği için bu politikar temelde özüne dönmeyi, yereli güçlendirmeyi hedeflemektedir. Organik tarımı ve dolayısıyla gıda güvenilirliğini, yerel ürünler üretmek yerel pazarlar oluşturmayı, geleneksel el sanatlarının korunmasını ve pazarlamasını, esnafların canlı tutulmasını, yöreye ait yiyecek ve içeceklerin düzenlenecek festivaller ve kurulacak pazarlarla tanıtılmasını, tat eğitimi verilmesini, kırsal kesimde yaşayanların kent hizmetlerine erişebilirliğini arttırmayı ve kaybolmaya yüz tutmuş meslekleri tekrar gün yüzüne çıkarmayı, içinde barındırmaktadır.

Araştırmanın konusu Seyitgazi, kültür ve inanç turizmi açısından çok zengin bir potansiyele sahiptir. Bununla ilgili ilçe; T.C. Kalkınma Bakanlığı Bursa Eskişehir Bilecik Kalkınma Ajansı (BEBKA) tarafından 2015 yılında proje geliştirmiştir ve proje sonunda çeşitli turizm noktalarına ulaşım sağlamayı, kültürel değerleri tanıtmayı, turizm ofisleri

ve rehber bulundurmayı, yöresel ürünlerin satışını sağlamayı, karavan alanları için altyapı sağlamayı vb birçok turistik hedefler belirlemiştir (Seyitgazi,turizm, 2018, s.2).

Araştırmacının yapmış olduğu görüşmeler kapsamında görülmektedir ki Seyitgazi'nin organik tarım, yerel pazarlar, vb gibi konularda belirtilen kriterlerde yetersiz olduğudur. Sakin şehirlerin yerel kalkınmayı desteklediği ve bunu yerel ürünleri yerel pazarlarda tanıtarak, satarak, geliştirerek sağladığı bilinen bir gerçektir. Fakat Seyitgazi açısından bu durum eksik kalmaktadır ve dolayısıyla yerel yönetimin bu konuda projeksiyonlar geliştirmesi ve halkın bu konuda bilgilendirilmesi, desteklenmesi gerekmektedir.

Tablo 1.5. *Tarımsal, turistik, esnaf ve sanatkârlara dair kriterler*

Tarımda ekolojik prensipler geliştirilmesi
El yapımı ve etiketli veya markalı esnaf/sanatkâr ürünlerinin korunması *
Geleneksel iş tekniklerinin ve zanaatların değerinin arttırılması *
Kırsal bölgede yaşayanların hizmetlere erişimini arttırarak kırsal bölgelerin değerini arttırmak *
Kamuya ait restoranlarda (okul kantinleri, aş evleri vb.) yerel, mümkünse organik ürünlerin kullanılması *
Kişisel kullanımda ve yemek sektöründe tat eğitimlerinin verilmesi ve mümkünse organik yerel ürünlerin kullanılmasının teşvik edilmesi *
Yerel ve geleneksel kültürel etkinliklerin korunması ve değerlerinin arttırılması *
Otel kapasitelerin arttırılması *
Tarımda GDO kullanımının yasaklanması
Önceden tarım için kullanılmış alanların kullanımı hakkındaki imar planları için yeni fikirlerin varlığı

1.4.5. Misafirperverlik, Farkındalık ve Eğitim için Planlar

Sakin şehir hareketinin belirlediği felsefede ilerleyebilmesi için, harekete dahil olmak isteyen şehir sakinlerinin farkındalık kazanması, kazanılan bu farkındalıkla da etkili ve verimli politikalar ve planlar gerçekleştirilmesi hedeflenmektedir.

Araştırma konusu Seyitgazi'de yapılan anket ve görüşmeler sonucu görülmektedir ki Seyitgazi inanç ve kültür turizmi bakımından zengin fakat destekleme açısından yetersiz bir potansiyele sahiptir. Turizme yönelik gerçekleştirilecek her türlü faaliyet veya etkinlikler, halkın misafirperverliklerini gerçekleştirmelerine fırsat verirken öte yandan ilçeyi tanıtmalarına da yardımcı olacaktır. Dolayısıyla, Seyitgazi'nin turistik noktaları iyi değerlendiriyor olması, halkı bilinçlendirmesi, turistik noktarda çeşitli dükkânlarla yöresel ürünlerin tanıtılması; misafirperverlik ve farkındalık eğitimlerinden geçmektedir.

Yerel yönetim, sahip olduğu turizm potansiyelini canlandıracak çeşitli planlar ve stratejiler geliştirmelidir. Yapılan görüşmelerden ve anket sonuçlarından hareketle vatandaşların, sakin şehir hareketi hakkında bilgisi yetersiz kalmakta, bu konuda yerel yönetimlerle çalışmalar gerçekleştirilmeli, tanıtım kampanyaları düzenlenmelidir.

Tablo 1.6. Misafirperverlik, farkındalık ve eğitim için kriterler

İyi karşılama *
Esnafların ve operatörlerin farkındalıklarını arttırmak *
Yavaş güzergâhların mevcut olması
Önemli yönetsel kararlara tabandan tavana katılım sürecini sağlayacak aktif tekniklerin benimsenmesi
Eğitimciler, yöneticiler ve çalışanların Cittaslow temaları hakkında sürekli eğitim görmesi *
Sağlık eğitimleri
Yöre halkına Cittaslow'un anlamı hakkında sistematik ve kalıcı eğitim vermek *
Cittaslow üzerine yerel yönetim ile çalışan derneklerin aktif varlığı
Cittaslow kampanyalarının desteklenmesi *
Cittaslow logosunun internet sayfasında ve antetli kâğıt üzerinde kullanımı *

1.4.6. Sosyal Uyum

Sosyal uyum politikası özünde, bir arada yaşayan farklı etnik kökenler için yapılan ayrımcılığa karşı duran, engelli vatandaşların yaşayan diğer şehir sakinleriyle bir arada uyum içinde yaşadığı, genç işsizliği, gelir ve adalet eşitsizliklerini ifade etmektedir. Bu bağlamda incelenen Seyitgazi'de gözlenen; gençlerin istihdam olanaklarını iyileştirecek ve bununla ilçe dışına yapılan göçlerin önüne geçerek yerel istihdamı ve kalkınmayı sağlayacak politikaların yetersiz olmasıdır. Eskişehir ve civar illere yapılan göçler istihdam olanaklarının yetersiz olduğunu, bununla ilgili çeşitli politikalar geliştirilmesi gerektiğinin göstergesidir.

Tablo 1.7. Sosyal uyum kriterleri

Azınlıklara yönelik ayrımcılığa karşı çalışmalar
Farklı etnik kökene sahip insanların aynı mahallede yaşaması
Engelli kişilerin entegrasyonu
Çocuk bakımının desteklenmesi
Genç neslin istihdam durumu
Yoksulluk
Toplumsal ortaklıklar/sivil toplum kuruluşlarının mevcudiyeti
Farklı kültürlerin entegrasyonu
Politikaya katılım
Belediyenin kamu konut yatırımı
Gençlik faaliyetlerinin yürütüldüğü bir alanların ve bir gençlik merkezinin mevcudiyeti

1.4.7. Ortaklıklar

Sakin şehir hareketinin benimsediği son politika, amaçladığı tüm hedefleri gerçekleştirebilmesi adına iş birliğini ve katılımı ifade etmektedir. Yapılacak güçlü etkileşimler, hareketin amaçlarına daha kolay sürede ulaşmasını ve şehrin sürdürülebilirliğini sağlama konusunda yardım sağlayacaktır. Bu bağlamda yavaş yemek hareketini geliştirmek ve güçlendirmek için yılın belli zamanlarında festivaller ve etkinlikler düzenlenmeli, şehrin kendine ait olan yiyecekleri, üretilen organik ürünleri tanıtılmalı, çeşitli kurum ve kuruluşlarla iş birliği halinde yürütülerek belirlenen amaçlar gerçekleştirilmelidir. Bu ilçelerin yerel kalkınmasını sağlamak amacıyla çeşitli projeler ve yerel yönetim müdahalesiyle planlar hazırlanmalı böylece hareketin amacının uygulanabilirliği arttırılmalıdır.

İncelenen Seyitgazi ilçesi, bu politika açısından herhangi bir plan veya proje içermemektedir. Daha önce yapılan çalışmalarda girişimler başlatıldıysa da bunlar sonuçsuz kalmış, ilçede yerel kalkınmayı güçlendirecek çeşitli girişimler, yavaş yemek felsefesiyle organik ürünler üretme, yerel ürünleri tanıtmaya vb gibi kurum ve kuruluşlarla iş birliği halinde olunacak etkinlikler, faaliyetler, projeler bulunmamaktadır. Dolayısıyla, sakin şehir olma potansiyeli açısından bu politika şu an için düşük düzeyde sergilenmektedir.

Tablo 1.8. Ortaklıklara dair kriterler

Slowfood aktiviteleri ve kampanyaları için destek
Doğal ve geleneksel yiyecekleri Slowfood veya diğer kurumlar ile desteklemek
Eşleştirme projelerini desteklemek ve geliştirmekte olan ülkelerin Cittaslow ve Slowfood felsefelerinin yayılmasını da sağlayacak şekilde gelişmeleri için iş birliği yapmak, şeklinde sıralanmaktadır.

Sakin şehir felsefesinin ortaya çıktığı andan itibaren daha büyük oranlarda kabul görmesiyle beraber kriterler evrensel hale getirilerek içlerinde zorunlu kriterler ve perspektif kriterler şeklinde ayrıma tabi tutulmuştur. Zorunlu kriterler; her bir cümle sonunda başlarında (*) asteriks belirtilen kriterlerken; (**) iki asteriks olan kriterler aday şehrin perspektifinde ilerleyen zamanlarda gerçekleştirmesi beklenen ve gerçekleştirildiğinde puanlama değerlendirmelerinde aday şehir lehine artış sağlayan kriterlerdir. Kriterlerin ve politikaların değerlendirilme aşaması sakin şehir birliğinin organizasyon şemasıyla gerçekleşmektedir.

Birliğin organizasyon yapısında 3 ana organ vardır. Ulusal ağların temsilcilerinden oluşan ve karar verici Koordinasyon Komitesi, hareketin bilimsel altyapısını oluşturan ve genel hatlarını çizen Bilim Komitesi ve birliğin operasyonel yanılla sorumlu Sekreteryaya (Genel Merkez) şeklinde yapıdan oluşmaktadır (Cittaslow Türkiye, 2018).

Üyelik başvurusunda bulunan şehrin başvuru değerlendirmesi, kriterler ve politikalar bazında puanlanması ile yapılmaktadır. Puanlama olumlu sonuçlanırsa, adaylık değerlendirme ziyaretinde bulunularak buna dair bir rapor hazırlanmaktadır. Adaylık değerlendirme raporunun olumlu olması başarılı sayılır ve şehir; aday ilan edilirken, raporun olumsuz olmasıyla başvuru reddedilmektedir. Koordinasyon tarafından daha sonra hazırlanan hazırlık raporunda; aday şehrin eksik yanları belirtilmekte ve bu eksik yanları gidermesi adına bir yıl süre tanınmaktadır, bu yıl sonunda eksiklerin giderildiği tekrar yapılan ziyaretler sonucu belgelendiğinde aday şehir başvuru dosyasını hazırlayarak üyelik başvurusunda bulunmaktadır. Eğer eksikliği giderilmediği gözlenirse, aday şehrin başvurusu reddedilmekte ve şehir 1 yıl geçmeden tekrar başvuru yapamamaktadır. Son aşamaya gelindiğinde Genel Merkez tarafından kabul edilen üyelik başvurusuyla aday artık Cittaslow ünvanını alarak, Cittaslow amblemini şehrine kazandırmaktadır.

1.5. Sakin Şehirlerin Kalkınmadaki Etkileri

1.5.1. Ekonomik Kalkınma ve Refah

Dar tanımıyla ekonomik kalkınma, temelde insanoğlunun ekonomik koşullarının zaman içerisinde nasıl değiştiğini ve değiştirmek için neler yapabildiğini gösterir. Ancak, insanoğlunun daha iyi/mutlu bir yaşama olan gereksinimi, bizi sadece ekonomik olandan farklı, daha geniş bir tanım yapmaya zorlar. Dolayısıyla ekonomik kalkınma tanımının içine sadece ekonomik koşulların değil, insanoğlunun yaşamı ile ilgili unsurların girmesi gerekir. Bu nedenle hem ekonomik hem de ekonomi-dışı faktörler, ekonomik kalkınma kavramı içerisinde bir arada değerlendirilmelidir (D. Gönel, 2013, s.5). Bu bağlamda kalkınma kavramı; büyümeden farklı olarak, toplumun ekonomik, sosyal, kültürel yönden yapısal ve nitel değişimini içermektedir. Gelişime sadece büyüme odaklı bakmayan, yeni bir yapının kurulmasını da sağlayarak tüm olumlu değerleri gözeten bir kavram olmaktadır. Kapsamlı bir tanım vermek gerekirse iktisadi kalkınma; “az gelişmiş bir ülkede kişi başına düşen reel gelirin arttırılmasıyla birlikte, iktisadi ve sosyo kültürel yapının da değiştirilmesi, yenileştirilmesidir. Sadece ekonomik boyutlarla sınırlı olmayan, toplumu sosyal, siyasal ve kültürel boyutlarıyla kuşatan karmaşık ve dinamik bir süreçtir.” (Özsoy vd., 2017, s.3). Örneğin, Türkiye için 2017 verilerine bakıldığında ortalama %7 büyüyen ülkede, hayat standartlarının artışı ve gelir dağılımının doğru orantılı olmadığı görülmektedir. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre, Türkiye’de en üst gelir grubundaki %20’lik grup, toplam gelirin %47,4’ünü, en düşük gelir grubunda bulunan %20’lik grup ise toplam gelirin %6,3’ünü almaktadır.²³ Dolayısıyla, ülkelerin ekonomisinin büyüme göstermesi, aynı zamanda kalkınma ve refah artışı göstermesi demek değildir. Belirlenen gelir seviyesinin altında yaşayan insanların sayısında artış veya işsizlik sorunları, ülkenin kalkınma sorunlarının en önemli nedenidir.

Refah ve yaşam standartlarını önemseyen bir hareket olması nedeniyle sakin şehir hareketi, yerel kalkınmayı ve bu bağlamda refah artışını sağlamayı, kentsel yaşam kalitesi politikalarıyla yaşam kalitesini arttırmayı gerçekleştirmektedir.

---

²³2006-17 yılı için bkz, TÜİK Eşdeğer Hanehalkı Kullanılabilir Fert Gelirinin %20’lik dağılımı <http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist> (Erişim Tarihi:04.03.2019)

1.5.2. Ekonomik Kalkınma ve Beşerî Sermaye

Üretime katılan bireyin sahip olduğu ve genel anlamda insanın niteliğini vurgulayan bilgi, beceri, deneyim ve dinamizm gibi pozitif değerler “beşerî sermaye” olarak tanımlanmaktadır. Beşerî sermaye genel olarak, şimdi ve gelecekteki gereklere uygun olarak daha iyi eğitilmiş, beceri kazandırılmış insan kaynağıdır. Daha iyi eğitilmiş ve beceri kazandırılmış, dengeli ve sağlıklı beslenebilen, kültürlü insan kaynağı, başka bir deyişle daha verimli çalışabilen insan sermayesi artan işgücü verimliliği demektir (Özsoy vd., 2017, s.147).

Beşerî sermaye denildiğinde akla ilk gelen eğitimidir ve küçük şehirlerde eğitim düzeyini belirleyen en temel faktör okur yazarlık oranıdır. Bunun dışında yapılan eğitim harcamaları, gelişim kursları, meslek içi eğitimler, öğretmen-öğrenci sayısı vb. göstergeler de belirleyici olmaktadır. Bireylere, küçük şehirlerdeki sosyal, kültürel ve ekonomik politikalara uyum sağlamalarını kolaylaştırıcı farkındalıklar kazandırılması ve yerel kalkınmanın getirdiği değişime hazırlamak, toplumu bilinçlendirmek, eğitimle gerçekleşmektedir. Farkındalık kazanmış birey, kalkınmaya ve gelişime aynı zamanda eğitime ve kültüre önem vereceği gibi, uygulanan politikalarda aktif rol oynayarak, ilerlemeye destek sağlayacaktır.

Beşerî sermayenin bir diğer önemli bileşeni sağlıktır. Sağlık problemlerinin en önemlisi yetersiz ve düzensiz beslenmeden kaynaklı olmaktadır. Kalkınma aşamasındaki şehirlerde bireylerin sağlıklı olması, sağlıklı toplum yaratılması açısından olumlu sonuçlar doğuracaktır. Sakin şehirlerde dengeli ve sağlıklı beslenme, yavaş yemek hareketiyle benimsenmiş ve her sakin şehir üyesi, yavaş yemek kapsamında çalışmalar yapmakta, yerel yemekleri ön plana çıkararak aynı zamanda organik tarımı geliştirmektedir. Dolayısıyla sağlık, sakin şehirlerde benimsenen, organik tarım ve organik pazarlarla uygulama olanağı bulan en önemli alandır.

1.5.3. Ekonomik Kalkınma ve Tarım

Kalkınma potansiyellerinin belirlenmesinde tarımın rolü kaçınılmazdır. Özellikle küreselleşmeyle birlikte gelişen gelir adaletsizliği gibi sorunların ortaya çıkması, tarımın önemi ve politikalar geliştirilmesi gerektiği sonucunu doğurmuştur.

Simon Kuznets, tarımın ekonomik kalkınmaya katkısını iki başlık altında ele alır: Faktör ve Piyasa katkısı. Faktör katkısı, bir sektörden diğerine herhangi bir kaynak transferinin gerçekleşmesi sonucunda ortaya çıkar. Dolayısıyla, tarım sektörünün

büyümesi, tarımdaki iktisadi artığı²⁴ büyüterek, ürün katkısı oluşturur. Tarım sektörünün bu artık vasıtasıyla diğer sektörlerle ticaret ilişkisine girmesi de piyasa katkısını oluşturmaktadır. Yine tarım sektörünün GSMH içindeki payı ne kadar büyükse ekonomik kalkınmaya ürün katkısı da o kadar yüksek olmaktadır (D. Gönel, 2013,s.210).

Daha önceden değinildiği gibi, Carlo Petrini, kaliteyi üretecek tüm ürünlerin tarımdan geldiğini ve dolayısıyla tarım ürünlerine olan talebin önemini yavaş yavaş yemek hareketinde ifade etmiştir. Günümüzde tarım, önemini korumakta ve geliştirici politikalarla desteklenmesi gerekmektedir. Kırsal kesimlerde başlıca ekonominin tarımdan oluşması, bu kesimlerde tarımın geliştirilmesinin ve ilerlemesinin en önemli sonucunu doğurmaktadır. Tarım sektörü, diğer sektörlerle kaynak transfer ederek sermaye oluşturmakta ve en önemlisi tarım ürünlerinin ihracatıyla kalkınmaya destek vermektedir. Dolayısıyla tarım sektörü ekonominin köprü görevi gören, çeşitli desteklerle ayakta tutulması gereken en önemli sektörünü oluşturmaktadır. Sakin şehirlerde başlıca ekonomik gücün tarım olması ve tarıma yönelik birçok politikalara sahip olması verilen önemi açıkça ifade etmektedir. Sakin şehirlerde gerçekleştirilen tarım politikalarına, ikinci bölümde değinilecektir.

1.5.4. Ekonomik Kalkınma ve Kadın Girişimciliği

Sakin şehirlerde yerel meyve, sebze vb. ürünlerin sergilendiği yerel pazarların, küçük dükkânların, turistler için pansiyonların vb. mekânların işletilmesinde kadın istihdamına yer verilmiştir. Konu ile ilgili değerlendirmesini yapan Sungur, kadın girişimciliği²⁵ nin sakin şehirlerde ve diğer kentlerde oluşan katkılarında bahsetmektedir. “Ev pansiyonculuğu, halıcılık, lokantacılık, çay ve kahvaltı salonu işletmeciliği, deri ve keçeden üretilen el sanatları, geleneksel lezzetler üzerine mekân işletmeciliği, konserve, tarhana, reçel, kurutulmuş sebze vb. üretme, organik tarım, hayvancılık gibi işlerin çoğu kadınların ev içi rollerinin ya da becerilerinin devamı niteliğinde karşımıza çıkmaktadır. Kadınlar girişimcilik eğitimi almaları doğrultusunda kendilerini hem geliştirme fırsatı bulurken, girişimci faaliyetlerde bulunmak isteyen diğer kadınlarla bir araya gelip güç birliği de yapabilmekte, bu girişimleri kooperatiflere dönüşebilmektedir. Çağımızın iletişim ve ulaşım olanaklarının çok geliştiği dikkate alınırsa kadın girişimcilerin özellikle

---

²⁴ İktisadi artık; “tarım sektöründe tüketilenin, üretilenden çıkarılmasıyla elde edilir.”

²⁵Zerrin Sungur, “Türkiye’nin Sakin Şehirlerindeki Kadın Girişimciliğine Sosyolojik Bir Bakış” International Conference on Eurasian Economies. Bilgi için bkz,<https://www.avekon.org/>.) (Erişim Tarihi: 10.09.2018)

ürün ve hizmetlerini pazarlamaları aşamasında bu olanaklardan daha etkin yararlanması etkiyi artıracaktır.” Bu ifadelerle, kadın istihdamına olanak tanınması açısından sakin şehir hareketinin önemini vurgulamakta ve böylece kadın emeğinin daha görünür hale gelmesi, kadının ekonomik ve sosyal statüsünün gelişmesini mümkün görmektedir (Sungur, 2013, s.647).

Sakin şehirlerde tarihi ve kültürel değerlerin önemli ve değerli olması, “kültürel miras ve somut olmayan kültürel miras” konusunda kadın emeği açısından birtakım çalışmalara konu olmuş, bu çalışmalardan biri²⁶ Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) tarafından desteklenen araştırma çerçevesinde hazırlanmıştır. Bu kapsamda belirlenen 9 sakin şehre gidilmiş, kadınlarla görüşülerek anket yapılmıştır. Elde edilen bulgu ve sonuçlarda kadınların görüşlerine göre, sakin şehirlerde kadın girişimciliği önemli yer tutmaktadır. Özellikle yerel ürünlerin üretilmesi ve pazarlanması noktasında kadınların başrol oynadığı görülmektedir. Bu konuya ilişkin kadınlara görüşleri sorulduğunda özellikle belediyelerin bu konudaki toplumsal atılımına yönelik faaliyetlerin değerlendirilmesi çerçevesinde ele alındığında kadın girişimciliğinin arttığı görülmektedir. Somut olmayan kültürel miras kapsamında el sanatlarının, sakin şehirlerde yaşayan kadınlar var olduğu sürece artış gösterdiği elde edilen sonuçlarda görülmüştür. Girişimcilik konusunda faaliyet gösteren kadınları, diğer kadınlar örnek almış ve kooperatifleşerek kurumsallaşmışlardır. Bu kurumsallık da somut olmayan kültürel mirasın korunmasını sistematik hale getirmiştir. Kadınlar gelir elde ettikçe bu yönde davranış sergilemiş ve bu sayede somut olmayan kültürel mirasın korunması sürdürülebilir olmuştur (Özmen vd., 2017, s.66).

Kadınların istihdamına ve iş hayatına katılmasına olanak tanınması açısından sakin şehir hareketi her açıdan önem arz etmekte, yerel kalkınmaya benimsediği stratejilerle dinamizm kazandırmaktadır.

1.5.5. Ekonomik Kalkınma ve Turizm

Birbirinden farklı seyahat özellikleriyle oluşan turizm şekilleri ve çeşitlerinin ortaya çıkmasında, beşerî ve fiziki coğrafi faktörlerin etkisi şüphesiz en belirleyici faktörlerdir. Turistleri kendine çekecek coğrafi özellikler, turizmin temel unsurlarının başında

---

²⁶“İletişim Çağında Frene Basmak: Yavaş Şehirlerin Çevre İletişimi Bağlamında Analizi, Çevresel Toplumsal Katılım, İş birliği ve Uzlaşma Stratejilerinin Yavaş Şehirlerde Nasıl Sağlandığının Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma”, bilgi için bkz: <http://sakinsehir.net/proje-hakk%C4%B1nda.html> (Erişim Tarihi:04.04.2019)

gelmektedir. Ayrıca geniş anlamda erişim ve konaklama imkânları, turizmde gelişmenin temellerini oluşturur. Kıyı kaynakları ve deniz, doğal yaşam alanları, tarihsel kaynaklar, iklimik kaynaklar ve hatta kültürel farklılıklar çok çeşitli turizm faaliyetlerini içine alan temel çekicilikleri ortaya çıkarmakta ve farklı tiplerini meydana getirmektedir (Ünal, 2016, s.15).

Sakin şehirlerin, turizm odaklı uyguladıkları çeşitli politikaları, ikinci bölümde seçilmiş şehirler bazında detaylı incelenecek olup, bu şehirlerin turizmleri, ekonomik kalkınmalarında olumlu sonuçlar vermektedir. Yapılan çalışmada (Olgun, 2016, s.50) Seferihisar 2010 yılında sakin şehir olduktan sonraki süreçte hem iş olanakları artmış hem de mükellef sayılarında artış yaşanmıştır. İşletme sayısında artış olması beklenirken aynı zamanda evlere yönelik hizmetler, araştırma geliştirme faaliyetleri, sağlık hizmetleri vb sektörlerde de yükselme görülmektedir. Turizm sektöründe ev pansiyonculuğu gibi projelerin hayata geçirilmesiyle önemli gelir kaynakları yaratılmış, turizm alanında yapılan yatırımlar ilçe ekonomisini olumlu etkilemiştir.

1.6. Ekonomik Kalkınmada Temel Yaklaşımlar

Kalkınma kavramının temel çıkış noktası II. Dünya Savaşı sonrasına dayanmaktadır. Bu dönem savaş sonrası ekonomilerini düzeltmek isteyen ülkeler ile bağımsızlıklarını yeni elde etmiş az gelişmiş ülkeler için gelişmelerini sağlayacak bir disiplin şeklinde ortaya çıkmış ve popülerlik kazanmıştır. Kalkınma kavramı ortaya çıktığı zamandan bu yana birçok yaklaşıma da konu olmuştur. Bunlardan ilki; *geleneksel kalkınma yaklaşımı* şeklinde ifade edilen kalkınmayı büyüme ve sanayileşme ile eş değer gören, 1950 ve 1960 yıllarında hüküm süren ve ayrıca ithal ikâmecî sanayileşme stratejisini benimseyen yaklaşım olmuştur. 1970'li yıllara kadar ülkeler sadece toplum standartlarının yükselmesi anlayışına yönelmişken, bu yıllar sonunda bu anlayış körelerek, sadece ekonomik ve yaşam standardını yükseltme gözüyle bakma düşüncesi arka planda kalmıştır (Özsoy vd., 2017, s.8-9).

Bu yıllarda yaşanan yoksulluk, gelişmiş ülkeler ve az gelişmiş ülkeler arasında büyük bir gelir farkına yol açmış ve gelir adaletsizliği meydana gelmiş, dolayısıyla kalkınmayı büyümeyle eş değer görerek, insan refahını göz ardı eden geleneksel yaklaşım yerini *temel ihtiyaçlar yaklaşımına* bırakmıştır. Dünya Bankası ve Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO); gelir seviyesinin yanında refahın yükseltilmesini ve yoksulluk sorununu, adaletsiz dağılımı ortadan kaldırmayı amaçlayan, insanların temel ihtiyaçlarını

(beslenme, barınma, sağlık, eğitim vb) karşılamadan kalkınmanın gerçekleşmeyeceğini ifade eden bu yaklaşım üzerinde yoğunlaşmıştır (zsoy vd., 2017, s.8-9). İnsanların temel ihtiyaçlarına odaklanan bu yaklaşım, aynı zamanda refah ve yaşam kalitesini de düşünmesiyle önemli bir hal almıştır. Bu bağlamda zamanla ilerleyen süreçlerle odağın gelecek nesilleri düşünecek şekilde ve çeşitli çevresel etkilerle birlikte genişletilmesi yeni bir kalkınma yaklaşımını oluşturmuştur. Bu “sürdürülebilir kalkınma yaklaşımı”na aşağıda detaylı değinilmektedir.

1.6.1. Sürdürülebilir Kalkınma Yaklaşımı ve Hedefleri

Giderek artan nüfus, sanayileşme ve küreselleşmeyle birlikte evre ve hava kirliliğinin doğaya ve canlılara zarar vermesi, gürültü kirliliği, ekolojik sistemin gün geçtikçe bozulması sorunlarını gündeme getirmiştir. 1972 yılında Roma Kulübü tarafından yayınlanan *Limits to Growth (Büyümenin Sınırları)* raporu; “günümüz dünyasında giderek artan nüfusun, sanayileşmenin, gıda üretiminin, yenilemez doğal kaynakların, çevrenin kirlilik derecesinin hızlı bir şekilde tükenmekte oluşunu ifade ederek, bu hızlı tüketimin bu şekilde devam etmesiyle, büyümenin ve gelişmenin sınıra ulaşması sorunsalı”nı ortaya çıkar mıştır. Dolayısıyla; büyümenin ve gelişmenin kaynakların sürdürülebilir olmasıyla sağlanması önemli bir gündem konusu olmuştur. Bu bağlamda kalkınma kavramı artık ülkelerin gelişimini sadece ekonomiye ve temel ihtiyaçlara değil, sosyal, kültürel ve evre boyutuna dayandıran bir yaklaşım haline gelmiştir.

Sürdürülebilir kalkınma yaklaşımı adı verilen bu yaklaşım, kalkınmanın insan odaklı dşnldği, evre ve sosyal boyutunun da incelendiği bir yaklaşımdır. Buna göre sürdürülebilir kalkınma; “gelecek kuşakların ihtiyaçlarını karşılayabilmelerini tehlikeye sokmaksızın, bugünkü kuşakların kendi ihtiyaçlarını karşılayabilen kalkınma” olarak tanımlanmaktadır (zsoy vd., 2017, s.9). Ülkelerin kalkınma olgusunu sürdürülebilir kılmak ve kullanılan kaynakların; emeğin, teknolojinin, doğanın tükenmesini önlemek ve yaşamsal değerleri ortaya çıkarmak adına sürdürülebilir kalkınma önemli bir kavram olmaktadır.

Sürdürülebilirlik kavramı ilk kez Dünya evre ve Kalkınma Komisyonu (WCED) tarafından 1987 yılında yayınlanan “*Our Common Future (Ortak Geleceğimiz)*” isimli raporda; “insanların ihtiyaçlarını karşılarken, gelecek nesillerin de ihtiyaçlarını düşünerek, onların da ihtiyaçlarını karşılamalarına izin vererek, kaynakların kullanım

miktarını azaltmadan, şeklini bozmadan kullanmaları” şeklinde ifade edilmektedir (WCED, 1987).

Sürdürülebilirlik olgusunun; ekonomik sürdürülebilirlik, sosyal sürdürülebilirlik ve çevresel sürdürülebilirlik şeklinde üç boyutu vardır. Ekonomik sürdürülebilirlik; kaynakların etkin, eşit ve adil dağılımını ifade ederek; gelecekte de üretime devam edilebilmesi için, tarım ve sanayi kollarını olumsuz etkileyecek her türlü olumsuzluktan kaçınmak şeklinde açıklanmaktadır. Sosyal sürdürülebilirlik, toplumların sürdürülebilirlik kavramına eş değer şekilde katılarak, yaşanan dünyanın insana özgü olduğu düşüncesine birlikte sahip çıkmayı, toplumsal cinsiyet eşitliği, gelir dağılımında adalet kavramını ifade etmektedir. Çevresel sürdürülebilirlik ise; yenilebilir enerji kaynaklarının doğru kullanımı ve tükenmesinin önlenmesi, ekosistemin bozulmasını engelleme, çevresel iş birlikleri, doğayı ve çevreyi koruyucu girişimlerle; çevre ve insan faktörünün bir arada ilerlemesi, kirliliklerin azaltılması gibi çevresel faktörlerin önemini göstermektedir. Bu bağlamda sürdürülebilir kalkınma yaklaşımı çok boyutlu olmakla birlikte odağında insan barındıran, insanî değerleri, insanca yaşamı önemseyen, çevreyi tahrip etmeyen ve gelecek nesilleri düşünen, kaynakları etkin ve verimli kullanan bir yaklaşım olması ile *insani kalkınma yaklaşımı* olarak da incelenmektedir.

İnsani kalkınma yaklaşımı; 1980’li yıllardan itibaren popülerlik kazanmış, kapsamında kaliteli ve nitelikli eğitimi, sağlıklı yaşamı, yaşam kalitesini ve yüksek refahı, insanca yaşamı içinde barındırmaktadır. Uzun ve sağlıklı bir yaşam sürme, bilgiye erişme ve makul bir yaşam standardına ulaşmak için gereken kaynakları temin edebilmek önemlidir. Bu yaklaşımda insan, kalkınmanın merkezine konulmakta, maddi servet ve zenginliği ifade eden büyüme olgusu da bu amaca ulaşmada bir araç olarak görülmektedir. Bu yaklaşıma göre ulusların zenginliği; “insan”dır (Özsoy, vd., 2017, s.9-10).

Kalkınma kavramı ile gerçekleştirilen birçok hedef, strateji ve politika vardır. Bunlardan en bilineni BM Kalkınma Programı (UNDP) tarafından 2000 yılında gerçekleştirilen Binyıl Zirvesi’nde yayınlanmış “*Binyıl Kalkınma Hedefleri*” (*BKH*) dir. Binyıl Bildirisi’nde yer alan ve içerisinde 8 hedefi barındıran bu yayın, 2015 yılına kadar ulaşılması beklenen hedefleri belirlemiştir. Bu hedefler aşağıda yer almaktadır:

- i. Aşırı yoksulluğu ve açlığı ortadan kaldırmak
- ii. Herkes için evrensel ilköğretim sağlamak
- iii. Cinsiyet eşitliğini sağlamak ve kadının güçlendirilmesini sağlamak
- iv. Çocuk ölümlerini azaltmak
- v. Anne sağlığını iyileştirmek
- vi. HIV/AIDS, sıtma ve diğer hastalıklarla mücadele
- vii. Çevresel sürdürülebilirliği sağlama
- viii. Küresel iş birliğini gerçekleştirme (Çelik vd., 2016, s.337).

Sürdürülebilirlik kavramıyla birlikte sürdürülebilir kalkınma kavramının gündeme gelmesi 2012 yılında BM Sürdürülebilir Kalkınma Konferansı'nı meydana getirmiştir. Küreselleşmenin, artan nüfusun, çevre tahribatının, sosyal değerlerin incelendiği bu konferansta yeni hedefler belirlenmiş, bu hedefler daha kapsayıcı olmasıyla birlikte “*Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri*” (SKH) olarak kabul edilmiş ve BKH’lerin yerini almıştır. Herkes için evrensel olarak uygulanacak olan bu yeni hedefler ile dünyada yoksulluğa son verme, eşitsizliklerle savaşma ve iklim değişikliğiyle mücadele çabalarını harekete geçirmek ve bu bağlamda belirlenen “kimseyi geride bırakmamak-no one left behind” sloganı ile hiçbir ülkenin kalkınma sürecinde geride kalmamasını sağlamaktır. Eşitsizliklerin giderilmesi, ekonomik büyümenin ve istihdamın güçlendirilmesi, şehirler ve yerleşim alanlarının iyileştirilmesi, sanayileşmenin sağlanması, okyanusların ve ekosistemlerin korunması, enerjinin daha sürdürülebilir biçimde üretilmesi ve tüketilmesi, iklim değişikliğinin önlenmesi, sürdürülebilir tüketimin geliştirilmesi ve insan haklarının korunması hedeflerini benimseyen SKH’ler, BKH’lerin başarısı ve ilerleme ivmesini temel alan bir zemin oluşturmaktadır. 17 başlıkta toplanan SKH’ler aşağıda sıralanmaktadır (T.C Kalkınma Bakanlığı, 2017, s.18):

- i. Yoksulluğa son
- ii. Açlığa son
- iii. Sağlıklı bireyler
- iv. Nitelikli eğitim
- v. Toplumsal cinsiyet eşitliği
- vi. Temiz su ve sıhhi koşullar
- vii. Erişilebilir ve temiz enerji
- viii. İnsana yakışır iş ve ekonomik büyüme
- ix. Sanayi ,yenilikçilik ve altyapı

- x. Eşitsizliklerin azaltılması
- xi. Sürdürülebilir şehir ve yaşam alanları
- xii. Sorumlu üretim ve tüketim
- xiii. İklim eylemi
- xiv. Sudaki yaşam
- xv. Karasal yaşam
- xvi. Barış, adalet ve güçlü kurumlar
- xvii. Hedefler için ortaklıklar

Evrensel kabul edilen bu hedefler, yaşanan dünyanın korunması açısından ülkelerin iş birliği halinde harekete geçmesini bildirmektedir. Türkiye açısından bu hedefler incelendiğinde, genel olarak Türkiye bu hedeflere uyguladığı kalkınma planlarında yer vermiş, en son Onuncu Kalkınma planında; sürdürülebilirlik, küreselleşme, hayat standartları ve gelişen ekonomiler vb konular ele alınmıştır.

1.6.2. Kalkınmanın Ölçülmesi: İnsani Gelişme Endeksi

Ülkelerin kalkınma seviyelerini ölçmek ve ülkeler arası karşılaştırma yapmak için önemli araçlar bulunmaktadır. Genel olarak kullanılan üç önemli değişken olmakla birlikte bunlar; Gayri Safi Milli Hasıla (GSMH) ve kişi başı GSMH yöntemi, satın alma gücü paritesi yöntemi ve son olarak İnsani Gelişme Endeksi- İGE (Human Development Index-HPI) şeklinde sıralanmaktadır. İGE, BM tarafından yayınlanmakta, insani kalkınma değerlerini (uzun ve sağlıklı yaşam, bilgiye erişim, makul yaşam standardı) temel bileşenler olarak kullanan ve genel olarak ülkelerde bu bileşenlere dair elde ettiği verileri kullanarak maksimum ve minimum değerler bulmaktadır. Ülkeleri ekonomik ve beşerî yönden ele alması açısından İGE, büyük önem taşımakta ve ülkeleri aldıkları değerlere göre çok yüksek insani gelişme, yüksek insani gelişme, orta insani gelişme ve düşük insani gelişme şeklinde dört kritere ayıran endekste Türkiye'nin 2017 yılı için sahip olduğu İGE değeri 0,791'dir. Bu değerle Türkiye, yüksek insani gelişme kategorisinde yer alarak, 189 ülke ve toprak arasında 64. sıradadır (UNDP Türkiye, 2018, s.2). Çok yüksek insani gelişmeye sahip olarak 189 ülke içinden birinci sırayı Norveç (0.953), ikinci sırayı İsviçre (0.944), üçüncü sırayı ise Avustralya (0.939) almaktadır.²⁷

---

²⁷2017 yılına ait İGE değerleri için bkz, <http://www.tr.undp.org/content>
(Erişim tarihi: 04.03.2019)

1.6.3.Sürdürülebilir Yerel Kalkınma Modeli Olarak Sakin Şehirler

Yerel kalkınma; kırsal alanda doğal kaynak kullanımını esas alarak, bir taraftan yöredeki bütün fertlerin gelir düzeyinin ve yaşam kalitesinin yükseltilmesi yoluyla gelişmişlik farklarının azaltılması amacına yönelik, diğer taraftan çevresel ve kültürel değerlerin korunmasını ve geliştirilmesini gözeterek, yerelde farklılaşan ihtiyaçları, potansiyelleri ve dinamikleri dikkate alarak çok sektörlü yaklaşımla planlanan faaliyetler bütünü olarak kabul edilmektedir (Yalçın ve Yalçın, 2013, s. 32-33).

Yerel kalkınmada amaç; yöresel dinamiklerin harekete geçirilerek yerel toplulukların fizikî, ekonomik, sosyal, kültürel ve siyasal alanlarda sürdürülebilir kalkınma ilkelerine uygun olarak gelişiminin sağlanmasıdır. Sürdürülebilir kalkınma ise, ekonomik kalkınma ile çevrenin korunması ilkeleri arasında uzlaşmanın sağlanması ile ortaya çıkmaktadır (Yalçın ve Yalçın, 2013, s. 32-33).

Sürdürülebilir yerel kalkınma da yöresel aktör ve dinamiklerin katılımıyla sağlanacak sağlam bir konsensüs temelinde yerel toplulukların fizikî, ekonomik, sosyal, kültürel ve siyasal alanlarda sürdürülebilir kalkınma ilkelerine uygun olarak gelişiminin sağlanması amaçlanır. Bu amaçlara ulaşmak için yörenin güçlü ve zayıf tarafları ile fırsat ve tehditleri çok iyi belirlenmelidir. Yereldeki mekanizmalardan gerek resmi gerekse sivil toplum kuruluşları ortak hareket ederek kendi öz değerlendirmelerini yaparak potansiyellerini ortaya çıkarmak zorundadırlar (Yalçın ve Yalçın, 2013,s.33).

Sanayileşme ve modernleşme etkilerinden nispeten uzak, kendi halinde kalmış birçok kasaba ve küçük şehir sosyo-ekonomik düzeyde az gelişmişlik sorunu yaşamaktadır. Genelde ekonomik durgunluk ve çöküş içindeki bu yerleşmeler yerel kalkınmayı gerçekleştiremedikleri için, şehirlerarası rekabet ortamında nüfus kaybeden yerler durumundadır. Türkiye’de birçok kasaba ve küçük şehir benzer nedenlerle sosyo-ekonomik gelişim sağlamakta, kabuğunu kırmakta zorlanmaktadır. Bu yerleşmeler sahip oldukları yerel potansiyelleri (doğal ve kültürel değerleri) harekete geçirecek, sosyoekonomik ve kültürel gelişimlerini sağlayacak biçimde üretim, gelir ve refah düzeylerini yükseltecek etkinlik ve örgütlenmelere, stratejilere ihtiyaç duymaktadırlar. Günümüzde sürdürülebilir turizm ve sakin şehir uygulamaları bu tür yerleşmeler için yerel kalkınma stratejisi olarak giderek önem kazanmaktadır (Yılmaz vd., 2016, s. 2).

Sürdürülebilirliğin uygulanabilir bir hale gelmesi için en önemli mecralardan birisi bu küçük şehirlere. Nüfusun az olması, uygulama sırasında karşılaşılabilecek problemlerin büyük şehirlere nispeten daha az olması, ekonomik faaliyetlerdeki

çeşitliliğin görece az olması, karar vericilerin daha az olması ve şehrin kurulduğu alan itibarıyla daha küçük yer kaplaması gibi nedenlerle sürdürülebilirlik ile ilgili alınan kararların küçük şehirlerde uygulanabilme olasılığı daha yüksektir (Arslan, 2017,s.250).

Sakin şehirlerin kalkınma potansiyellerini belirlediği çevre, altyapı, kentsel ve tarımsal politikalar ve sosyal uyum, ortaklıklar, misafirperverlik kriterleri; sürdürülebilirlik kavramının üç temel boyutuna işaret etmektedir. Çevre politikaları; sürdürülebilirliğin çevresel boyutunu, altyapı ve kentsel politikalarla tarıma dair politikalar; ekonomik boyutunu ve son olarak sosyal uyum, ortaklıklar ve misafirperverlik kriterleri ise; sürdürülebilirlik kavramının sosyal boyutunu ortaya koymaktadır. Yaşamın insana özgü oluşu, bu bağlamda insanca yaşamın değeri ve önemi bu hareketin temel yapı taşı olmasıyla birlikte insani kalkınma kavramına da değinmektedir.

Küreselleşmenin yarattığı homojen mekânlardan biri olmak istemeyen, çevresel kalitenin korunması/geliştirilmesi ve yerel ölçekte gelir ve istihdam yaratılmasına dönük uygulamalar ile yerel kimliğini ve özelliklerini koruyarak dünya sahnesinde yer almak isteyen kasabaların ve kentlerin oluşturduğu bir birlik olması nedeniyle sakin şehir hareketi; yukarıda bahsedilen “Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri”nin çoğunu sağlaması açısından sürdürülebilir yerel kalkınmanın başarılı bir uygulaması şeklinde olduğu ifade edilebilir (Yalçın ve Yalçın, 2013, s.40).

Bu bağlamda sakin şehirler sürdürülebilir yerel kalkınma modeli olarak:

- i. Sürdürülebilir enerji ve çevreyi korumasıyla; doğayı koruyan, kaynak yaratan,
- ii. Yerel halkın üretimini sağlayarak, yerel pazarlarda aktif rol oynayıp yerel kalkınmayı destekleyen,
- iii. Şehirlerin kendine has tarihi ve kültürel dokularını koruyup restore ederek, turizmi canlı tutan, talep yaratan,
- iv. Elde edilen gelirleri üretim faktörleri açısından değerlendirerek kaynakların etkinliğini sağlayan,
- v. Refah ve yaşam kalitesini sağlayan,
- vi. Ekonomik, çevre ve sosyal boyutu dikkate alması bakımından sürdürülebilir kalkınma merkezli olan,
- vii. Yerel halkın istihdamına katkı sağlayan ve kadın istihdamını destekleyen,
- viii. Çalışma düzenleri, gelir dağılımında adalet gibi kavramları dikkate alan bir ekonomik yapı benimseyen,

ix. Kaynakların maksimizasyonunu etkin ve verimli bir şekilde sağlarken, maliyeti minimize eder.

Yenilenmeyen kaynaklar açısından alternatif yollar benimseyen bir yapıya sahip olmasıyla birlikte ekonomik kalkınma açısından önemi turizm sektörü ve çevre faktörüyle etkileşim hâlinindedir.

Yerel kalkınma ile küçük şehirlerin gelir düzeylerini, adalet duygusunu bozmadan yükseltme fırsatı da vermektedir. Küçük ölçekli sermayelerin gelişimini destekleyerek, çevre ve sosyal faktörler arasında etkileşim sağlayan kalkınma modeli olarak değerlendirilmektedir.

Yavaş ticaret uygulamasıyla, yerel üreticilerin gelir artışını sağlayarak, özellikle tarım sektöründe çiftçilerin üretim süreçlerine uyguladığı stratejilerle kaynak yaratmaktadır. Yavaş işletmecilik uygulamasıyla da çalışanların haklarını gözeten, adil ücret uygulamaları sağlamaktadır.

Özellikle temelde işsizlik, özelde ise diğer faktörlerin etkili olduğu (hizmet sektöründeki yetersizlikler, güvenlik sorunu, eğitim vb.) küçük şehirlerden kentlere olan göçler, bir yandan büyük şehirlerin üstündeki baskıyı artırmakta bir yandan da küçük şehirlerin güç kaybetmesine neden olmaktadır. Bu kayıpla beraber küçük şehirlerde, o kentin kültürel özelliklerini devam ettirebilecek kişilerin varlığının yetersiz olması bu şehirler için önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Dolayısıyla ekonomik sıkıntılarla baş etmek zorunda kalan ancak, doğal ve beşerî özellikleri açısından eşsiz olan birçok şehrin varlığını devam ettirebilmesi ve ekonomisinin canlanması o şehrin diğer şehirlerden bir adım öteye geçmesi ile mümkündür. Sakin şehir hareketi, kendine has özelliklerini yitirmemiş şehirlerin hem ülke içinde hem ülke dışında tanınmasını sağlayacak bir etiket görevi görerek, bu şehirlerin bir adım öteye geçmesini sağlayabilmektedir. Bu açıdan bakıldığında, nüfusu 50.000 altında olan ve kendi yerel özelliklerini kaybetmemiş birçok şehir için sakin şehir hareketi, bu şehirlerin hem doğasını hem de beşerî özelliklerini kaybetmeden kalkınmasını amaçlayan sürdürülebilir yerel kalkınma için önemli bir anahtar rol oynama potansiyeline sahiptir. Bunun gerçekleşmesi ise ancak, yöneticilerin istekli olması kadar o şehirde yaşayan yerel halkında Cittaslow felsefesini benimseyip özümsemesi ile mümkündür. Aksi durumda Cittaslow bir etiketten/unvandan öteye geçemeyecektir (Arslan, 2017, s.262).

Tüm bu açıklamalardan da anlaşıldığı gibi sakin şehir hareketi, ekonomik, politik ve kamusal dinamikleri barındıran ve yerel özgünlüğe odaklanan model önerisiyle sürdürülebilir yerel kalkınma hedefleyen şehirlere yol haritası sunmaktadır (Üstündağı vd., 2013, s.342).

İKİNCİ BÖLÜM

2. DÜNYA'DA VE TÜRKİYE'DE SAKİN ŞEHİRLER

2.1. Dünya'daki Sakin Şehir Örnekleri

Cittaslow, 2006 yılının sonlarına doğru Almanya, İngiltere ve Norveç'e de yayılmış bir kent ağıdır ve şimdiye kadar buna yeni kentler de eklenmiştir (Sezgin ve Ünüvar: 2011, s,176).

2001 yılında, ilk kez 28 Cittaslow kentine sertifika verilmiştir (Sezgin ve Ünüvar: 2011, s. 177). İtalya ile başlayan bu süreç, günümüzde hızla büyüyen ve gelişen bir yapıya dönüşmüştür. Akım genişledikçe ve uluslararası tanındıkça, dernek ve belgelendirme süreci de uzamıştır (Sezgin ve Ünüvar: 2011, s. 177).

Dünya'da sakın şehir ünvanına sahip 30 ülke vardır ve bu ülkeler kendi içlerinde bu ünvana sahip 252 şehri barındırmaktadır.²⁸

Tablo 2.1. Dünya'daki Tüm Sakin Şehirler (<http://www.cittaslow.org/> Erişim Tarihi: 18.08.2018)

Avustralya (3)	Goolwa, Katoomba, Yea
Avusturya (3)	Enns, Hartberg, Horn
Belçika (6)	Chaufontaine, Enghien, Estinnes, Lens, Maaseik, Silly
Kanada (4)	Cowichan Bay, Lac Mégantic, Naramata, Wolfville
Çin (9)	Fuli, Jingyang, Luzhi, Maolin, Shimenshan, Songbai, Yanyang, Yaxi (Gaouchin County), Yuhu
Kolombiya (1)	Pijao
Danimarka (2)	Mariagerfjord, Svenborg,
Finlandiya (1)	Kristinestad
Fransa (9)	Créon, Labastide D'Armagnac, Loix, Mirande, Saint Antonin Noble Val, Samatan, Segonzac, Simorre, Valmondois
Almanya (19)	Bad Essen, Bad Schussenried, Berching, Bischofsheim, Blieskastel, Deidesheim, German National Network, Hersbruck, Lüdinghausen, Maikammer, Meldorf, Nördlingen, Penzlin, Schneverdingen, Spalt, Überlingen, Zwingenberg, Waldkirch, Wirsberg
Büyük Britanya (5)	Aylsham, Berwick upon Tweed, Liangollen, Mold, Perth
Macaristan (1)	Hódmezövásárhely
İzlanda (1)	Djúpivogur
İrlanda (1)	Clonakilty

²⁸Sakin şehir ünvanına sahip güncel şehirler listesi için bkz, <http://www.cittaslow.org/> (Erişim Tarihi:16.04.2019)

Tablo 2.1. (Devam) Dünya'daki tüm sakin şehirler

İtalya (85)	Abbiategrosso, Accuquapendente, Acqualagna, Altomonte, Amalfi, Amelia, Anghiari, Asolo, Barga, Borgo Val di Taro, Bra, Brisighella, Bucine, Caiazzo, Capalbio, Casalbeltrame, Castel Campagnano, Castel San Pietro Terme, Castelnovo ne' Monti, Castelnuovo Berardenga, Castiglione in Teverina, Castiglione Olona, Cerreto Sannita, Chiavenna, Chiaverano, Cisternino, Citta della Pieve, Citta Sant'Angelo, Citivella in Val di Chiana, Cortona, Controguerra, Cutigliano, Fontanellato, Franca villa al Mare, Galeata, Giuliano Teatino, Guardigrazele, Gravina in Puglia, Greve in Chianti, Grumes-Camune di Altavalle, Italian National Network, Levanto, Marradi, Massa Marittima, Monte Castello di Vibio, Montefalco, Morimondo, Novellara, Orsara di Puglia, Orvieto, Parrano, Pellegrino Parmense, Penne, Pianella, Pollica, Positano, Pratovecchio-Stia, Preci, Ribera, Salorno, San Miniato, San Potito Sannitico, Santarcangelo di Romagna, San Vincenzo, Santa Sofia, Sant' Agata di Puglia, Scandiano, Sperlonga, Stio, Suveret, Teglio, Termoli, Tirano, Trani, Travaco, Siccumario, Trevi, Todi, Tolfa, Torgiano, Turbigo, Usseglio, Vigarano Mainardo, Zibello-Comine di Polesine Zibello
Japonya (2)	Kesenuma, Maebshi- Akagi
Hollanda (11)	Alphen Chaam, Borger- Odoorn, Dutch National Network, Echt Susteren, Eijsden Margraten, Heerde, Midden-Delfland, Peel en Maas, Vaals, Vianen, Westerwolde
Yeni Zelanda (1)	Matakana (Rodney District)
Norveç (4)	Eidskog, Levanger, Sokndal, Ulvik
Polonya (27)	Barczewo, Bartoszyce, Biskupiec, Bisztynek, Dobre Miasto, Dzialdowo, Goldap, Górowo Ilaweckle, Glubczyce, Jeziorany, Kaiety, Liazbark, Lidzbark Warminski, Lubawa, Murowana Goslina, Nidzica, Nowe Miasto Lubawiske, Nowy Dwör Gdónski, Olsztynek, Orneta, Pasym, Prudnik, Rejawiec Fabryczny, Reszel, Ryn, Sepopol, Supporter Warmia Masuria Region
Portekiz (6)	Lagos, Sao Bras de Alportel, Silves, Tavira, Viano do Castelo, Vizela
Güney Afrika (1)	Sedgefield
Güney Kore (13)	Cheongsong County, Damyang County, Hadong County, Jeanju City, Jechean City, Namyangju City, Sangju City, Shinan County, Taeon County, Yeongyang County, Yeongwol County, Yesan County, Wando County
İspanya (9)	Balmaseda, Begues, Begur, Lekeitio, Morella, Mungia, Pals, Rubielos de Mora, Spanish National Network
İsveç (1)	Falköping
İsviçre (1)	Mendrisio
Tayvan (4)	Dalin, Fonglin, Nanzhuang, Sanyi
Türkiye (17)	Ahlat, Akyaka, Eğirdir, Gerze, Gökçeada, Göynük, Halfeti, Köyceğiz, Mudurnu, Perşembe, Seferihisar, Şavşat, Taraklı, Uzundere, Yalvaç, Yenipazar, Vize,
Kıbrıs (3)	Lefke, Mehmetçik, Yeniboğaziçi
ABD (2)	Sebastopol, Sonoma

Tabloda listelenen Dünya örneklerinden de görüldüğü gibi sakin şehirler merkez İtalya’da yoğunlaşmıştır. 1999 yılında oluşmasından bu yana günümüzde 85 kentle en fazla sakin şehir unvanına sahip olan ülke İtalya olurken İtalya’yı devamında Polonya 27 kentle, Almanya 19 kentle, Türkiye 17 kentle, Güney Kore 13 ve Hollanda 11 kentle izlemektedir. Bazı ülkeler, sahip oldukları coğrafi konumdan ötürü sakin şehir unvanının turizm yanını canlı tutarken, bazı ülkeler, şehirleriyle birlikte sahip oldukları tarihi ve kültürel mekânları bu hareketle birlikte açığa çıkarma ve ayakta tutma olanağı sağlamıştır. Yerel kalkınmayı gerçekleştirmeyi ve bunu sürdürülebilir kılmayı amaçlayan bu şehirler, belirlenmiş üyelik kriterleri yanında şehirlerini bugün küreselleşmenin aşındırmasına izin vermeden, çevresel koşulları ve geleceği düşünerek hedefledikleri proje ve faaliyetlerle ileri taşımak istemektedirler.

Sakin şehirlerde birden fazla yerel ürünlerin ön plana çıkarılması, yerel kültürel olguların korunması, organik tarımın ve yerel gastronomi geleneklerinin geliştirilmesi, yörenin el becerilerinin ve yöresel ürünlerinin korunması gibi önemli yöresel özelliklerin ön plana çıkarıldığı bilinmektedir. Bununla birlikte, yerel tarihe ve kültüre duyarlı, yavaş yaşam ve insan odaklı teknolojiden yararlanma gibi büyük şehirlerde rastlanılması zor olan unsurların da ön plana çıktığı görülmektedir (Akoğlan Kozak, Aksöz vd., 2013, s.9).

Tablo 2.2 incelendiğinde, dünyadaki sakin şehir hareketine katılan üye şehirlerin her birinin benzer kriterlere sahip olmasının yanında bazı açılardan sakin şehir kavramına bakışları farklılıklar içermektedir. İtalya’ da bir kısım sakin şehirlerin belli bir gelişmişlik seviyesine ve kriterlere ulaşması bu farklılıkları getirmektedir. Kriterler aynı olsa da sakin şehir hareketine katılma amaçları ülkeden ülkeye hatta şehirden şehre değişiklik göstermesi olasıdır (Akoğlan Kozak, Aksöz vd., 2013, s.9).

Tablo 2.2. Sakin Şehir ünvanına sahip bazı şehirler ve özellikleri (Akoğlan Kozak, Aksöz vd., 2013,)

Greve in Chianti, İtalya	: Sakin Şehir hareketinin başladığı yerdir. Dünyadaki ilk sakin şehirdir.
Orvieto, İtalya	: Fast food yani hızlı yemek dükkânlarının ilk kapatıldığı yerdir. Bir haftalık lezzet eğitimlerinin verildiği ilk şehirdir.
Ludlow, İngiltere	: İtalya'dan sonra sakin şehir olmayı başaran ilk ülke İngiltere'dir. Geleneksel olan Ludlow yemek festivali her yıl yapılmaktadır.
Enns, Avusturya	: Modern bir altyapıya sahip olduğu için "Sakin Şehir Kentsel Dizayn" ödülünü almaya hak kazanmıştır.
Casalbeltrame, İtalya	: 1500 kişilik nüfusuyla en küçük sakin şehirdir.
Manitoba, Kanada	: İlk kez yerel üretimin fiilen başladığı sakin şehirdir.
Seferihisar, Türkiye	: Türkiye'deki sakin şehir hareketine üye olmayı başaran ilk yerdir. Halkın istekliliği ve ilçenin çalışmaları hızla devam etmektedir.
San Vincenzo, İtalya	: Başvurusunun beşinci yılının sonunda sakin şehir olmuştur. Yerel ürün olarak en çok deniz ürünleri tüketilmektedir.

2.1.1. Greve in Chianti, Bra, Amalfi- İtalya

Sakin şehir hareketinin temel yapı taşları ve aynı zamanda başlangıç noktası olan bu şehirler, sakin şehir hareketini değerlendirme açısından önem kazandırmaktadır.

Greve in Chianti, İtalya'nın Toskano şehrinde bulunan küçük bir kasaba olması yanında vatandaşlar için son derece önemli bir yere sahiptir. Buna göre beldedeki işsizlik sorununa çözüm bulmak amacıyla sadece yerli üretimin teşviki, bunun yaygınlaştırılması ve bu alanda da yerli halkın istihdamından başkasına izin verilmemesi hem işsizlik sorununa çözüm bulunması hem de yerel üretimin düzeyinin yükseltilmesine yardımcı olmuştur (Şahin, 2017, s.49).

Görsel 2.1. Greve in Chianti şehri, çiftlik evleri (<https://www.greve-in-chianti.com/> ,Erişim Tarihi: 29.08.2018)

Bra, İtalya'nın önemli bir diğer sakin şehridir. Tarihi ve doğal güzellikleri yanında gerçekleştirdiği girişim; slow food kavramının önem kazanmasıyla birlikte, 2004 yılında açılan Gastronomik Bilimler Üniversitesi olmuştur.

Bra bölgesindeki insanlar alışverişlerini tamamen yerel ürünlerin sergilendiği, sağlıklı, kaliteli ve ekolojik şartlara uygun belediye tarafından açılan pazarlarda yapmaktadırlar. Bra tamamen kendi yöntemleriyle ürettiği çikolatalar, sucuklar, salamlar, organik meyve ve sebzelerle bu yiyeceklerin patentlerini almıştır. Bu patentli ürünler, yılın belli dönemindeki organizasyonlar ile gelen ziyaretçilerle paylaşılarak kentin ekonomisine katkıda bulunulur.

Bra'da peynir imalathaneleri bir hayli yaygındır. Kentte peynire ve peynirciliğe olan ilginin artması imalathanelerinin de artmasına sebep olmuş bu nedenle yerli hayvancılıkta kalkınmıştır. Bu sayede bölgede işsizlik sorunu da çözüme kavuşmuştur. Bra peynirleri sadece İtalya'da değil tüm Avrupa'da büyük talep görmektedir (Özgenç, 2012, s.122).

Görsel 2.2. Bra şehrinin ünlü peynirleri, peynir festivalinden bir görüntü
(<https://www.formaggiokitchen.com...>), Erişim Tarihi: 29.08.2018)

Amalfi; İtalya'nın komün²⁹ olarak ifade edilen Campania Bölgesi'nde küçük şehridir. Akdeniz kıyılarında kurulmasıyla birlikte sahil kasabaları ve göz alıcı manzaralarıyla bu kıyılar UNESCO Dünya Mirası Listesi'ne girmeyi başarmıştır (Atlas, 2015, s.76).

²⁹Sosyoloji'de kapalı toplum olarak ifade edilen ve genelde bir grup insanın, kendi arasında ortaklaşa üretmesine ve tüketmesine dayanır. Bilgi için bkz, (<https://tr.wikipedia.org/wiki/Komün..>)
Erişim Tarihi: 29.08.2018

Görsel 2.3. Sahil kasabası olarak ifade edilen Amalfi (<http://www.cittaslow.org/network/amalfi> , Erişim Tarihi:29.08.2018)

2.1.2 Reszel- Polonya

Polonya'nın kuzeydoğusunda, Warrmia- Mazurya Eyaleti'nde yer alan Reszel, doğal ve kültürel miras açısından önemli dokuları içinde barındıran bir sakin şehirdir (Atlas, 2015, s.86-87). Tarihi belediye binası, kalesi, kiliseleri, müzeleri ve yerel mutfağıyla birlikte Reszel, nehirleri ve gölleriyle, doğa sporlarıyla cezbedici bir yapıya sahiptir.

Ekonomik açıdan Reszel'de baskın faaliyet olarak toptan ve perakende ticaret yapılmaktadır. Şehirde 400'e yakın kayıtlı işletme vardır. Reszel'in yerel ürünleri kalite olarak Avrupa Mutfağı Miras Ağı tarafından onaylanmıştır (Olgun, 2016, s.31).

Görsel 2.4. Reszel tarihi sokaklarından bir görüntü(<http://www.cittaslow.org/network/reszel> , Erişim Tarihi: 25.09.2018)

2.1.3. Matakana- Yeni Zelanda

Yeni Zelanda'da Kuzey Adası üzerinde Auckland şehrine 50 kilometre uzaklıkta yer alan küçük bir kasabadır. Doğasının yanı sıra, bağları ve meyve bahçeleri, süt ürünleri olmak üzere doğal gıdalarıyla içinde pek çok sanatçıyı ve zanaatkârı bulundurmıştır (Atlas, 2015, s.90).

Kasaba halkı her cumartesi günü kurulan pazarda yerli üretimi desteklemek ve yerel kalkınmayı sağlamak adına el sanatlarını, motifleri, yerli ürünleri alıp satarak aynı zamanda doğal ve organik meyve sebzeleri, su ürünlerini, yerli şarapları turistlere tanıtmaya yardımcıdır.

Görsel 2.5. Matakana pazarı, (<http://www.riversidematakana.co.nz...>), Erişim Tarihi: 22.09.2018)

Kral V. George'un az rastlanan heykellerinden birine ev sahipliği yapmasıyla birlikte kentin tarihi dokusunu, park ve sahilleriyle çeşitli doğa sporlarına ve yürüyüşlere olanak tanınmasıyla aktiviteyi, Goat Adası Deniz Koruma Parkı, Tawharanui Parkı Kuş Cenneti, Little Barrier Adası ve Kawau Adası, biyoçeşitliliği yansıtmaktadır (Atlas, 2015, s.90).

2.1.4. Sonoma- ABD

Amerika Birleşik Devletleri'nin Batı Sahili'nde, San Francisco'dan 72 kilometre uzaklıktaki Sonoma, Kaliforniya eyaletinin göz alıcı şehirlerindedir. İlk kez 1835'te Meksika tarafından şehir olarak ilân edilen Sonoma 1848 yılında ABD'nin yönetimine geçmiştir. Tarihi toprakları ve doğal güzelliklerinin yanı sıra Sonoma, Amerika'nın ilk şarap bölgesidir. Sayısı 400'ü aşan şaraphanenin bulunduğu bu coğrafyada bağcılık ilk

kez 1821’de başlamış ve şarap üretiminin temelleri ise 1832’de atılmıştır. Şaraplarının yanında zeytinyağı ve peynirleriyle de ünlü bir kenttir (Atlas, 2015, s.54-55).

Görsel 2.6. Sonoma şehri ünlü yiyecekleri ([https://www.sonomacounty.com/.](https://www.sonomacounty.com/)), Erişim Tarihi: 22.09.2018)

Turizm ve tarım, Sonoma Vadisi için başlıca ekonomik güçlerdir. Zeytinleri, domatesleri, çilekleri, narenciye ağaçları, yeşillikler, kabaklar, fındık, lavanta, çeşitli meyveler ve diğer bitkilerle tarımsal açıdan zengindir. Doğal kaynakların zenginliği açısından da yerel işletmeler bu durumdan avantaj sahibi olmaktadır. (Cittaslow Sonoma, 2018).

2.1.5. Katoomba- Avustralya

Katoomba, Avustralya’nın 2007 yılında sakin şehir unvanına sahip olduğu kentidir. Avustralya’nın Blue Mountains (Mavi Dağlar) bölgesinde nam salmış ve eko-turizm, yerel ekonomi, doğal çevreye saygı, güçlü geri dönüşüm kültürü, yenilikçi iş hayatı dengesiyle ekonomi ve sosyal boyutları güçlü yapıda bir şehirdir.

Dünya Mirası Listesi’nde yer alması yanında ekonomisinin en güçlü yanını turizm dalı oluşturmaktadır. Doğa yürüyüşleri, dağların arasında gezinti, telefirik gibi aktiviteler yanında çeşitli müzik festivalleri, kış festivaller gibi etkinliklerle turistik yönü ilgi çekmektedir (Cittaslow, Katoomba, 2018).

Görsel 2.7. Teleferik manzarası, Katoomba (<https://www.australiaforvisitors.com/katoomba..>) , Erişim Tarihi: 22.09.2018)

2.1.6. Labastide d'Armagnac- Fransa

13. yy. sonlarında Armagnac kontu VI. Bernard tarafından kurulan bu kent, başlı başına tairihi bir dokuyu canlandırmaktadır (Atlas, 2015, s.64). Nüfusunun çoğunu emeklilik yaşı oluştursa da genç ve çocuk nüfusu da içinde barındırmaktadır.

Temel yerli üretimleri yanında ekonomisi büyük ölçüde tarıma dayanmakta, üzüm bağlarıyla tanınmaktadır. Eski demiryolu hattından dönüştürülerek yapılan yayalar ve bisikletlilerle sınırlı eko-turistik parkur olarak ifade edilen Yeşil Şerit (La Voie Verte)'e sahiptir. Ekim ayının son haftası kutlanan L'Armagnac en Fête sırasında, yerli üreticiler Armagnac bölgesinde yetişen ürünlerini getirip kasaba meydanında sergilemektedir (Atlas, 2015, s. 64). Ayrıca yerel yemekler, şaraplar, aperatiflerle birlikte yaz mevsiminde ise el sanatları, antikalar, mutfak marketleri, sanatsal sergiler, konserler, tiyatro gösteri düzenlenmektedir (Cittaslow, Labastide D'Armagnac, 2018).

Görsel 2.8. Labastide d'Armagnac şehrinden bisikletlerle dolu bir dükkân (<http://www.cittaslow.org/network/labastide-darmagnac> , Erişim Tarihi: 29.08.2018)

2.1.7. Vizela- Portekiz

Doğal kaynaklar ve turizm açısından sınırsız sayılan Vizela kenti Portekiz'in en bilinen sakin şehirlerindedir. Turizm açısından Vizela, Roma halkının bıraktığı miras olarak görülen hidroterapi uygulamasıyla yakından ilişkili olarak termal turizm açısından fizikî rahatsızlıklarda sıklıkla tercih edilen bir bölgedir.

Görsel 2.9. Tarihi Roma Köprüsü, Vizela (http://www.vizela.pt/?page_id=189 , Erişim Tarihi: 22.09.2018)

Ekonomik açıdan ise, şirketlerin üretimleri neredeyse sadece dış pazara yönlendiren tekstil endüstrisi, giyim ve ayakkabıyla bağlantılı olarak gerçekleşmektedir. Her Eylül ayı düzenlenen Uluslararası Yeryüzü Fuarı ile yerli ve doğal ürünler tanıtılarak, incelenmektedir (Cittaslow, Vizela, 2018).

2.2. Türkiye’de Sakin Şehirler

Türkiye’de Sakin Şehir hareketinin öncüsü 2009 yılında katılımıyla Seferihisar-İzmir olmuştur.³⁰ Türkiye’nin ilk sakin şehir ünvanına sahip olan kenti olmasıyla birlikte, bu unvana sahip olmak isteyen diğer şehirler için rehber ve yol haritası anlamı taşımaktadır. Türkiye’deki şehirler açısından başvuru süreci Seferihisar Belediyesi tarafından gerçekleştirilmektedir. Belediye; Seferihisar’ın ilk sakin şehir ünvanını almasıyla birlikte Cittaslow Türkiye Koordinatörlüğü’nü yürütmektedir. Türkiye’deki şehirlerin üyelik başvurusu bu Koordinatörlüğe yapılarak, şehrin Sakin Şehir Türkiye Ağı

³⁰Seferihisar ilçesinin sakin şehir oluşu için bkz, <http://cittaslowturkiye.org/cittaslow-seferihisar/> (Erişim Tarihi: 08.08.2018)

katılımı ön aşaması başlamış olur. Üye olmak isteyen şehir hazırladığı başvuru mektubunda; şehrin tarihi dokusu, nüfusu, coğrafi özellikleri ve diğer özelliklerini anlatan bir tanıtım yaptıktan sonra, sakin şehir olmak istemesinin nedenlerinden bahsetmesi, sakin şehir üyelik kriterlerinden hangisini taşıdığını belirterek, geri kalanlar için amaçladığı hedefler, gerçekleştirilen çalışmalar ve faaliyetlerle aktif bir katılım gerçekleştirdiğini belirtmesi gerekmektedir. Yerel halkın bu yönde bilinçlendirilmesi için çalışmalar yapılmalı, halkın sakin şehir hareketini benimsemesi ve desteklemesi de ayrıca önem arz etmektedir. Başvuru mektubunun olumlu değerlendirilmesi ve aday şehre yapılan ziyaret değerlendirilmesinin olumlu sonuçlanması ile hazırlanan rapor İtalya merkeze gönderilerek adayın üyeliği kabul edilir ve şehir sertifika sahibi olur.

Görsel 2.10. Cittaslow Türkiye amblemi, (<http://cittaslowturkiye.org/>..),2018

Türkiye’de 2019 yılı itibariyle sakin şehir sayısı 17’ye yükselmiştir.³¹ Sahil kentleri, tatil beldeleri gibi genel deniz bölgeleri yanında Doğu Bölgesi’nden de kapsamına dahil ettiği şehirlerle sakin şehir hareketi, Türkiye’nin içinde barındırdığı saklı kentleri, tarihî dokuları, geleneksel el sanatları, yapıları, kültürleriyle ve doğasıyla uyum sağlamaktadır. Türkiye’de yavaş şehirler, neredeyse ülke coğrafyasının her noktasında görülebilmektedir. Ülkenin doğusunda, batısında, kuzeyinde ve güneyinde yavaş şehir seçilmiş kentler mevcuttur. Adaylık süreci devam eden ve aday olmayı düşünen, bu yönde başvurularını yapmakta olan ya da başvurmak için hazırlanmakta olan şehirler bulunmaktadır (Özmen,vd., 2017, s.21). Aşağıda tablo 2.3.’de sakin şehirler detaylı olarak görülmektedir.

³¹Türkiye’de sakin şehirler için bkz, <https://cittaslowturkiye.org/> Erişim Tarihi: 31.04.2019

Tablo 2.3. Türkiye’de sakin şehirler (<https://cittaslowturkiye.org/> Erişim Tarihi: 31.08.2018)

İl	İlçe
Artvin	Şavşat
Aydın	Yenipazar
Bitlis	Ahlat
Bolu	Göynük, Mudurnu
Çanakkale	Gökçeada
Erzurum	Uzundere
Isparta	Eğirdir, Yalvaç
İzmir	Seferihisar
Kırklareli	Vize
Muğla	Akyaka, Köyceğiz
Ordu	Perşembe
Sakarya	Taraklı
Sinop	Gerze
Şanlıurfa	Halfeti

2.2.1. Seferihisar- İzmir

Türkiye’nin ilk sakin şehri olan Seferihisar, İzmir’e 45 km uzaklıkta olan, gezginlere lezzetli Satsuma mandalinalarının yetiştiği meyve bahçelerinden ve zeytinliklerine, Sığacık mahallesinin alçak katlı evlerinin avlularına, antikçağlardan beri denizcileri ağırlayan limanına, balıkçı lokantalarına varan zenginlikler sunmaktadır (Atlas, 2015, s.8).

Belediyenin “yavaş felsefesini” benimsemesi ve gerçekleştirdiği projeler Seferihisar’ı bu alanda örnek bir belediye hâline getirmiştir. Sakin şehir felsefesinin en önemli ayağını oluşturan “Slow food” anlayışı Seferihisar’da uygulanmaktadır. Yerel topluluklarda ve kasabalarda ekogastronomi pratiklerini günlük hayatın içine sokarak, yerel yemekleri keşfetmek, yerli tohumları korumak, organik tarımı desteklemek, üreticinin ürünlerini aracısız satabileceği üretici pazarları kurmak, Seferihisar’a özgü mandalinaları dünya markası haline getirmek benimsenmiştir (Özmen, vd., 2017, s.91).

Peyzajda yöresel aromatik bitkilerin kullanılması, güneş enerjili sokak aydınlatma elemanları, karbon salınımının hesaplanması, kompost tesisi ve güneş enerji santrali yapımı gibi projeler Seferihisar’ın vizyoner projeleri arasında yer almaktadır (Cittaslow, Seferihisar, 2018).

Seferihisar’ın sahip olduğu tarihî dokular, bölgenin turistik değerini arttırmakla birlikte yerel halkın bu dokuların kendine özgü değerlerinin farkına varmalarına ve bunları korumalarına yardımcı olmaktadır. Teos Antik Kenti, Lebedos Antik Kenti,

Myonnessos (Çifit Kalesi) ve Sığacık, Seferihisar'a özgü değerlerden oluşmakta ve ilgi çekmektedir.

Slow food kavramının güçlü bir örneği olan Sığacık üretici pazarlarında, üreticilerin aracısız ürünlerini sattığı ve ana geçim kaynağı olan mandalinaların markalaşması, üreticilerin desteklenmesi sağlanmaktadır. Bu bakımdan Seferihisar Belediyesi Mandalina Üretici Birliği kurmuş, Eylül ve Ekim aylarında ise mandalina festivalleri düzenlenmektedir (Özmen, Birsen vd., 2017, s.94).

Görsel 2.11. Sığacık Pazarı, Seferihisar <http://www.sigacikpazari.com/sigacikkaleici.html#!> Erişim Tarihi: 22.09.2018)

Eski Orhanlı İlkokulu'nun restorasyonu ile oluşturulmuş ve Türkiye'de başka bir örneği bulunmayan bir oluşum olan Doğa Okulu, 2014 yılında tamamlanmıştır. Doğanın sesine kulak vermek ve onu anlayabilmek adına yılın farklı dönemlerinde doğayı anlamaya dönük eğitimler verilmektedir (Özmen, vd., 2017, s.96).

Seferihisar Köy Pazarı'nda ise köye ait çalışma atölyesi ve satış yeri katlarında; el sanatları, seramik, yiyecek ürünleri, terzi ve resim kursları, çeşitli eğitimler verilerek kadınların da iş sahasında boy göstermeleri, yerel kalkınmaya destek vermeleri sağlanmaktadır.

Seferihisar Belediyesi tarafından Yavaş Kent kriterleri kapsamında yerel üretimi ve özellikle kadınların üretime katkılarını arttırmak için açılan "Kadın Emeği Evleri", Eğitim ve ekonomik yetersizliği nedeniyle aile bireylerine ekonomik anlamda bağımlı yaşamak zorunda kalan kadınların, öncelikle meslek edindirme çalışmalarından yararlandırılması sonucu topluma kazandırılmalarını, iş olanaklarının artırılmasını, gelir düzeylerinin yükseltilmesini ve güç koşullarda yaşayan dezavantajlı grup ve bireylerin

(işsiz gençler, çocuklar, yaşlılar, engelliler, kimsesizler) yaşam kalitelerinin yükseltilmesi, çağdaş ve aydınlık toplum oluşturulması hedeflemiştir. Kadın Emeği Evlerinin ilki 8 Mart 2010 tarihinde Ulamış Mahallesinde, ikincisi 17 Haziran 2010 tarihinde Atatürk Mahallesi Doğanbey Eski Köy’de açılmıştır. Kadın Emeği Evleri’ne düzenli olarak giden kadınlar hem çeşitli ürünlerin nasıl üretileceği hakkında eğitim görebilmekte hem üretim yapıp ürettiklerini satabilmekteler (Öztürk, 2012, s.111).

Görsel 2.12. Doğanbey Kadın Emeği Evi ([http://www.kentyasam.com/..](http://www.kentyasam.com/)), Erişim Tarihi: 22.09.2018)

İlçede gerçekleştirilen çevre politikaları aşağıda ifade edilmektedir:

- i. Hava kirliliği ve kalite ölçümü yapılmıştır.
- ii. Deniz suyu temizliğinin belgelenmesi için İZSU (İzmir Su ve Kanalizasyon İdaresi)- İl Sağlık Müdürlüğü ile kentsel ve endüstriyel çöplerin ayrıştırılıp toplanması için ise İzmir Büyükşehir Belediyesi- ÇEVKO (Çevre Koruma ve Ambalaj Atıklarının Değerlendirme Vakfı) ile iş birliği sağlanmıştır.
- iii. Yenilebilir enerji kaynaklarıyla ilgili çeşitli projeler mevcuttur: Seferihisar İlçesi Biyogaz Tesisi Projesi, Yenilebilir Enerji Kaynakları Projesi, Güneş Enerjili Bisiklet Projesi, Seferihisar- Doğan Bey Günöbirlik Kür Merkezi ve Konaklama Üniteleri Projesi (jeotermal tesis), Enerji Verimliliği Eğitimleri’dir.
- iv. Temizlik ve güvenlik simgesi, uluslararası değer ve marka olan Mavi Bayrak için ilk kez belediye olarak başvuru yapılmıştır. Seferihisar 6 halk plajı 2 özel plajıyla, İzmir’in en çok Mavi Bayraklı plajına sahip ilçesi olmuştur.
- v. Kişi başına düşen kaliteli, kullanılabilir ve potansiyeli olan yeşil alanlar için önemli bir adım olarak Seferihisar Sığacık Meydanı’nda yeşil alan düzenlemesi

yapılmış, egzotik bitkiler yerine hoş kokulu yerel bitkiler kullanılmış, alan güneş enerjisiyle aydınlatılmıştır.

- vi. Yerli tohum kullanımını teşvik etmek amaçlı Tohum Takas Şenliği gerçekleştirilerek, Can Yücel Tohum Merkezi kurulmuştur. Şenlikte toplanan tohumlar dikilerek, çoğaltılmasına başlanmıştır.
- vii. Eski belediye binası Köy Pazarına dönüştürülerek, yerel üreticinin direkt halkla buluşması ekonomik anlamda sürdürülebilirliğin yerel düzeyde olması açısından önemli ve güçlü bir adımdır.
- viii. Kırsal kesimde yaşayanların organik tarıma geçişinin teşvik edilmesi, çevre dostu üretim yapmaya istekli ve herhangi bir sertifika altında üretim yapamayan kişilerin teşvik edilmesi, meslekî becerilerinin artırılması ve yönlendirilmesi hedeflenmektedir.
- ix. Seferihisar Belediyesi hizmet binası elektriğini kendi üretmesi ve kullanması planlanarak “Fotovoltaik Güç Santrali Kurulumu Projesi” kabul edilmiştir (Özmen, vd., 2017, s.100-102).

2.2.2. Perşembe- Ordu

Ordu il merkezine 13 kilometre uzaklıktaki ilçe, Kordontepe denilen dik bir tepenin eteğine kurulu Perşembe, tarihi İÖ.8 yüzyıla kadar uzanan, daha önce Vona adıyla anılan kentin ismi 1945’te Perşembe olarak değiştirilmiştir (Atlas, 2011, s.10).

Perşembe gelenek ve göreneklerine bağlı olduğu kadar gelişmeleri çok yakından takip eden yeniliklere açık bir ilçedir. Kentlerin kendi özelliklerini ve yapılarını koruyup, yerel ürün, sanat ve yemeklerine sahip çıkarak doğaya zarar vermeden sürdürülebilir turizm ilkeleriyle gelişebileceğini savunan Cittaslow ağına Dünya’da 161. Türkiye’ de ise 8. Sakin şehir olarak 2 Kasım 2012’de resmen katılmıştır (Kabacık, 2015, s.32).

Tarihi ve doğal güzellikleriyle zengin bir yapıya sahip olması nedeniyle kültür ve turizm açısından elverişli bir kent olma özelliği taşımaktadır.

Görsel 2.13. *Perşembe ilçesi, Ordu (<https://www.kulturportali.gov.tr>),Ordu İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Erişim Tarihi: 07.09.2018)*

İlçenin arazi yapısına göre halkın çoğunluğu tarımla uğraşmaktadır. Toplu yerleşim alanları bulunmamaktadır. Yerleşim yerleri serpiştirilmiş durumdadır. Her köyün elektriği, suyu, telefon şebekesi bulunmaktadır. İlçe halkından bazı hanelerden bir veya birkaç kişi yurt dışında çalışmakta, çoğunluğu öğretmen olmak üzere pek çok kamu görevlisi bulunmaktadır. İlçe nüfusunun büyük bir kısmını yerli halk, memur ve öğrenciler oluşturmaktadır. İlçede ticaret ve balıkçılıkta yapılmaktadır. Tarımda en önemli mahsul fındık olmak üzere peşinden son yıllarda önem kazanan kivi ve çilektir. Hayvan sayısı mahdut olup genellikle sığır türündedir. İlçede ticaret ve sanayi, Ordu ilinin yakın mesafede olması nedeniyle gelişmemiştir. İlçede ekonomik yönden etkisini gösteren en önemli bir kol da balıkçılıktır. Perşembe'nin doğal bir liman olması sebebi ile yılın her günü taze balık bulunmaktadır. Perşembe ilçesi bilhassa tarım ürünlerinin bol ve çeşitlerinin zenginliğinin yanı sıra, bir balıkçı merkezi olarak da tanınan bir iş merkezidir. İlçe ekonomisi tarıma dayalıdır. Çiftçi aileleri küçük işletmeler halinde, bahçe ve tarla ürünlerini hasat edip ihtiyaçlarından fazlasını pazarlarda satarlar. Son yıllarda seracılığa büyük yer verildiği mantar ve çilek üretme çalışmalarının yaygınlaşmaya başladığı görülmektedir. Ordu ilinden gelen satıcılar için çok canlı bir hafta pazarı kurulmaktadır. Pazartesi günleri yapılan bu hafta pazarında ilçenin belirli yerlerinde sergiler açılır. Buralarda, başta giyimle ilgili olmak üzere hemen her çeşit eşya satılmak üzere pazarlanır, ilçe hudutları içinde iş yerleri mevcuttur. Bakkal, market, kuyumcu, beyaz eşya satıcısı, manifatura ve tuhafiyeciler, fırın, pastahane, manav gibi iş yerlerinin yanında nakliyeciler, balıkçılar, restoranlar, oto tamirciler, soğuk demir işi yapanlar ve ayrıca ilçenin sınırları içerisinde kurulan iki tekstil fabrikası ve gümüş imalat atölyesi yerlerini almışlardır.³²

³²Perşembe hakkında bilgi için bkz, <http://cittaslowturkiye.org/persembe> (Erişim Tarihi:05.09.2018)

İlçede *gerçekleştirilen çevre politikaları* aşağıda ifade edilmektedir:

- i. Kanalizasyon arıtma tesisi yenilenmiştir.
- ii. Yürüyüş yolları ve bisiklet yolları yapılmıştır.
- iii. Su arıtma tesisi mevcuttur.
- iv. Işık kirliliği yoktur geceye doğal karanlık hâkimdir (Özmen vd., 2017, s.88).

2.2.3. Şavşat- Artvin

Cittaslow 2015 yılı Genel Kurulu'nda Cittaslow belgesi olarak Türkiye'nin 10. ve Doğu Karadeniz Bölgesi'nin ise 2. Cittaslow ünvanını alan Artvin'in Şavşat ilçesi kent merkezi yanında kırsal alanları, doğal ve tarihi zenginlikleriyle adından söz ettirmektedir.³³ Orta Çağ ve Osmanlı dönemlerine ait olmakla birlikte çok sayıda tarihi yapıyı bünyesinde barındıran Şavşat ilçesi, turizmin ve kültürel ağın odak noktası olmaktadır. Farklı bitkilere ve yüksekliği 3000 metreyi aşan dağ sıralarıyla çevrili, dar ve derin vadilerin arasında konumlanan bir coğrafyaya sahip olması ve yine sahip olduğu tüm göllerin en büyüğü olan Karagöl'e, yeşilliklerin arasında konumlanmış, genellikle iki katlı ve üç tarafı ayvan denilen balkonlarla çevrili, tamamen ahşaptan yapılmış evlere sahip olması bakımından da oldukça zengin, ilgi çekici bir yapıya sahiptir (Atlas, 2015, s.30-31).

Görsel 2.14. Şavşat ilçesi, Artvin, (<http://savsat.bel.tr/> , Erişim Tarihi: 07.09.2018)

Ekonomik açıdan Şavşat; hayvancılık, arıcılık, tarım ve ormancılık şeklinde alanlara ayrılmaktadır. Kapsadığı büyük bir alanın çayır ve mera alanından oluşması ve geleneksel yaylacılık anlayışının devam etmesiyle hayvancılık önemli ekonomik gelir

³³Sakin şehir Şavşat hakkında bilgi için bkz, <http://savsat.bel.tr/yazilar/savsat..> (Erişim Tarihi: 07.09.2018)

kaynağıdır. Hayvansal ürünlerin kullanım alanı ailelerin kendi ihtiyaçlarıyla birlikte küçük çaplı ticarete dönüşmüş, sektör bazını almamıştır (Cittaslow, Şavşat, 2018). İlçenin zengin bitki türleri, Şavşat ekonomisini arıcılık alanında da canlı tutmaktadır. İlçede bulunan köylerde genellikle arı kovanı bulunmakta, geçimini sadece arıcılıktan sağlayan aileler ise sınırlı sayıda kalmaktadır. Hizmet alanlarının gelişmesiyle birlikte yerel ticarete kısmen canlanmalar yaşansa da Şavşat ilçesi sanayi alanında yeterli düzeyde olmayan ev ve atölye tipi sanayi ile temsil edilmesi açısından gelişmemiştir. Şavşat ilçe genelinde özellikle de köylerde, ailelerin başlıca geçim kaynağını tarımsal faaliyetler oluşturmaktadır. Bilindiği üzere, geniş anlamda tarım hem toprağı işlemeyi hem de hayvancılık faaliyetlerini içerir. Bununla birlikte, sahada gerçekleştirilen hayvancılık faaliyetleri, belli oranlarda pazara yönelik olup ticari değer taşırken; ekip- biçme veya ekip-dikme şeklindeki tarımsal faaliyetler, ancak ailelerin kendi ihtiyaçlarına cevap verebilecek düzeyde gerçekleştirilmektedir (Cittaslow, Şavşat, 2018).

Ormanlar ve ormancılık faaliyetleri, sahadaki köylerin tamamını doğrudan veya dolaylı olarak etkilemektedir. Orman köylüleri gerek ev yapım malzemesi ve gerekse yakacak odun olarak ormandan belli oranlarda yararlanma hakkına sahiptir. Buna ilaveten, ilçe Orman İşletme Müdürlüğü'nde hem orman muhafaza memuru hem de kadrolu veya mevsimlik işçi statüsünde çalışan ve buradan geçimini sağlayan aileler bulunmaktadır (Cittaslow, Şavşat, 2018).

2.2.4 Halfeti- Şanlıurfa

2013 yılında sakin şehir ünvanı almayı hak kazanarak Türkiye'nin 9. sakin şehri olan Halfeti ilçesi, Şanlıurfa'nın Fırat nehri kıyısında kurulmuş bir ilçesidir. Halfeti'nin mimari dokusunu kesme taştan, iki katlı ve bahçeli evler oluşturmaktadır. Bilinen tarihini Romalıların oluşturduğu Halfeti, Bizanslılar, Abbasiler, Selçuklular gibi birçok medeniyete ev sahipliği yapmıştır. Bu kadar çok kültürü içinde barındırmasından kaynaklı, turistlerin de uğrak yerlerinden birini oluşturmaktadır. Yerel kimliğin ve tarihi dokunun en önemli merkezlerinden birini oluşturan Halfeti siyah gülün yetiştiği tek yer olarak kabul edilmektedir (Atlas, 2015, s. 26-27).

Görsel 2.15. Batık kent, Halfeti, Urfa (<https://www.aa.com.tr/tr/yasam/sakin-sehir-halfeti..>)Erişim Tarihi: 07.09.2018)

İlçenin bir bölümün sular altında kalmasıyla birlikte “batık kent” olarak da ifade edilen Halfeti, turistler açısından büyük ilgi görmekte, sahip olduğu yerel dokuları, tarihi değerleri, barındırdığı taşan evleri ile sakin şehir ile ifade edilen yerel kimliği ortaya çıkarma ve koruma olgusuna fazlasıyla sahip olmaktadır.

İlçede gerçekleştirilen çevre politikaları aşağıda ifade edilmektedir:

- i. Organik tarım yapma konusunda çalışmalar yapılmaktadır.
- ii. Günlük olarak katı atıklar sürekli toplanmakta ve katı atıkların ayrıştırılmasına yönelik proje hazırlama çalışmalarına devam edilmektedir.
- iii. Küçük Destek Programı (SGP), Küresel Çevre Fonu'nun (GEF) bir parçasıdır.
- iv. Sivil toplum kuruluşlarının ve yerel toplulukların, biyolojik çeşitliliğin korunması ve sürdürülebilirliği ile iklim değişikliğiyle mücadele faaliyetlerinde destek sağlanmaktadır. Bu kapsamda Birleşmiş Milletler (BM)'e “Halfeti Permakültür ile Buluşuyor” projesi ile 20 kişiye biyomimari ve kompost gübre yapımı hakkında eğitim verilmesi için başvuru yapılmıştır. Eğitim sonucunda evsel kompost yapımının yaygınlaştırılması planlanmaktadır.
- v. Yenilebilir enerji kaynaklarının kullanılması için fizibilite çalışmaları başlatılmıştır.
- vi. GDO (Genetiği Değiştirilmiş Organizmalar)'lu ürünler ilçede bulunan Tarım Kredi Kooperatifi tarafından denetlenmekte olup, kullanımı

yasaklanmıştır. İlçe yönetimi, GDO'lu ürünlerin zararları hakkında bilgilendirici broşürler hazırlamıştır.

- vii. Reklam ve ticari tabelaların yerleştirilmesinde vergilendirme politikası uygulanarak denetim altına alınmıştır.
- viii. Işık kirliliğine sebep olacak sadece sokak aydınlatmaları ve Fırat Nehri üzerindeki lokantaların kullanmış oldukları aydınlatma sistemleridir.
- ix. Yeşil alan kullanımının azlığından dolayı vasıflı yeşil alanların açılması ve ulaşım güzergâhları düzenlenmesi planlanmaktadır (Özmen, vd., 2017, s.73-74).

2.2.5. Gökçeada- Çanakkale

Türkiye'nin en batı noktasında yer alan ve en büyük adası olan Gökçeada, nostaljik evleri, doğal yaşamı, organik ürünleri ve alternatif spor olanakları ile son yıllarda önemli bir turizm merkezi haline gelmiştir. 2002 yılından bu yana ada içerisinde gerçekleştirilen organik tarım faaliyetleri ile özellikle 2008 yılından bu yana gerçekleştirilen tarım turizmi uygulamaları sayesinde misafirlerine eşsiz bir doğal ortam sunan Gökçeada, 2011 yılı haziran ayında almış olduğu Cittaslow ünvanı ile dünyanın ilk ve tek sakin adası olmuştur. (Cittaslow, Gökçeada, 2018).

Görsel 2.16. Gökçeada ilçesi, Çanakkale, (<http://www.gokceada.bel.tr/altsayfa.php?sayfam=25> , Erişim Tarihi: 07.09.2018)

Çanakkale'ye bağlı olan Gökçeada, zengin su kaynakları nedeniyle biyolojik çeşitlilik açısından zengin bir doğal yapıya ve Türkiye'nin tek su altı milli parkına

sahiptir. Deniz suyu ve yağmurlarla oluşan Tuz Gölü, ada halkının ve kuşların ihtiyacını karşılayarak, pek çok kuşa da ev sahipliği yapmaktadır (Atlas, 2015, s.18-19).

Organik Tarım Projesi ile 2002’de toplulaştırılmış ilk proje modelinin uygulandığı yer olma özelliği taşıyan Gökçeada, coğrafi konumu sayesinde organik tarıma elverişli ideal bir ortama sahiptir. İlk olarak zeytincilikle başlayan organik tarım, ilerleyen zamanlarda kapsamını genişleterek, bal, şarap ve süt ürünlerinin üretimine de başlamıştır. Adada önemli gelir kaynaklarından biri olan zeytincilik ile organik zeytinyağı üretimi ivme kazanmıştır. Türkiye’de üretimi sınırlı olan süt ürünlerinin yapıldığı ilk yer olan Gökçeada, organik ürün pazarında çeşitliliği arttırarak, daha sağlıklı, kaliteli ve güvenilir ürünler üretmeyi sağlamayı amaçlamaktadır (Cittaslow, Gökçeada, 2018). 2009 yılından bu yana Organik Tarım Festivalleri düzenlenen Gökçeada’da, ayrıca yerel ürünlerin, tüketiciye en kısa gıda zinciriyle ulaştırılmasını hedefleyen “yeryüzü pazarı” kurulmaktadır (Atlas,2015, s.19).

İlçede *gerçekleştirilen çevre politikaları* aşağıda ifade edilmektedir:

- i. Hava kirliliği bulunmamaktadır.
- ii. Gökçeada Belediyesi, Gelibolu Yarımadası Atık Yönetimi Birliği üyesidir. Birliğin işlettiği bir geri dönüşüm fabrikası vardır. Evsel atık ve özel atıklar dahil olmak üzere ayrıştırılmış çöp toplamanın yayılması desteklenmektedir.
- iii. Tüm evler kanalizasyon sistemine bağlıdır.
- iv. Yenilebilir enerji kaynağı olarak güneş enerjisinden faydalanılmaktadır. Hemen hemen her konut, pansiyon ve otelde sıcak su kullanımı için güneş enerjisi kullanılmaktadır.
- v. Şehir merkezindeki aydınlatma ve bilgilendirme panolarında da güneş enerjisi kullanılmaktadır.
- vi. Rüzgâr enerjisine dair yapılması planlanan projeler mevcuttur.
- vii. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından 2002 yılında organik tarım merkezlerinden biri seçilmesiyle, Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi ve Gökçeada İlçe Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü gibi organik tarım sertifikasyon kuruluşları, Gökçeada’daki tarım faaliyetlerini ve GDO yasağını kontrol ve takip etmektedirler.

- viii. İlçede ışık kirliliği mevcut değildir, ilçeye gece doğal karanlık hâkimdir. Bu nedenle dünyanın pek çok yerinden gelen gökbilimciler, gözlem yapabilmek için ilçeyi tercih etmektedirler (Özmen, vd., 2017, s. 56-57).

2.2.6. Vize- Kırklareli

Vize, birisi UNESCO (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü) mirasına girmiş ve biri de girmeye hazırlanan iki eski başkent İstanbul ve Edirne'nin arasında yer almaktadır (Özmen, vd., 2017, s.127). Oldukça güçlü tarihi bir mirasa sahip olan Vize ilçesi, bu açıdan köklü bir geçmişe de ev sahipliği yapmaktadır. Trakya Kalkınma Ajansı ve Kırklareli Yatırım Destek Ofisi ile başlayan üyelik süreci 2012'de tamamlanarak Vize ilçesi, sakin şehir unvanına sahip olmuştur. Bu süreç, Vize'yi ve Istrancalar Bölgesi'ni kalkınma modeline uygun kılarak, yerel ve kırsal üretimin kitlesel ve global üretimle rekabetini sağlamaktadır (Ahmet, 2012, s.10).

Görsel 2.17. Kuş bakışı Vize ilçesi, Kırklareli, (<http://www.vize.bel.tr/Fgs-1-Kus-Bakisi-Vize-48.html>, Erişim Tarihi: 10.09.2018)

Sahip olduğu tarihi dokularla geçmişi Bizans dönemine kadar uzanan Vize ilçesi, turizm yönünden ilgi çekici bir konuma sahiptir. Bu yönüyle yerel kalkınmada farklı bir model oluşturarak, turizm konusunda canlılık sağlamak adına sosyal yaşam kalitesini en üst seviyeye ulaştırma amacı taşımaktadır. Sosyal ve kültürel alanlarda çeşitli etkinlikler düzenleyerek, yöre halkının spor yapabilmesi için spor alanları, yürüyüş parkurları oluşturulmuştur. Bisiklet kullanımını teşvik edilerek, gürültü ve hava kirliliğinin önlenmesi adına gerekli alt yapıyı oluşturmak hedeflenmiştir. Daha sağlıklı yerel besinlerin, organik ürün ve yemeklerin özendirilmesi adına ilçedeki restoranlarla görüşülerek yöresel

yemeklerin restoranlarda yer alması sağlanmaktadır. Yerel tohumları üreten köylü kadınlar, bu tohumları daha çok sahiplenerek organik tarım konusunda titiz davranmakta ve yeşil dokuyla uyum içinde olmalarını tercih etmeleri dolayısıyla ilçede yaşayan insanlar bahçe düzenlemelerine de önem vermektedir. İlçede oluşturulan kooperatif ve derneklerde, yöresel el sanatları ve yiyecekler yanında, el sanatları eğitmenleri yardımıyla hediyelik eşya üretimleri gerçekleştirilmektedir.³⁴

İlçedeki sürdürülebilir gelişmeyi sağlamak adına Trakya Kalkınma Ajansı, sosyo ekonomik kalkınma ve küçük ölçekli altyapı geliştirme destek programları ile ilçeye katkı sağlamaktadır. Bulgaristan- Türkiye IPA Sınır Ötesi İşbirliği Programı çerçevesinde projeler yürütülmekte ve bu projelerle amaç, geleneksel gıda üretiminin teşvik edilmesiyle yerel lezzetlerin korunması, slow food birliği kurulması, turizm değerleri açısından Vize ve arkeolojik değerlerini dünyaya tanıtmak, her yaş grubunun istediği her türlü aktiviteyi yapabilmesine yönelik çeşitli faaliyetler ve projeler geliştirme, yerel ve tarihi dokuların korunarak geliştirilmesi, gün yüzüne çıkarılması şeklinde ifade edilmektedir (Cittaslow, Vize, 2018).

2.2.7. Yalvaç- Isparta

Akdeniz Bölgesi'nde bulunan Isparta ilinin Yalvaç ilçesi, tarihi açıdan zengin bir yapıya sahiptir. Köklü ve güçlü bir geçmişe sahip olması, tarihinin Bizans ve Roma dönemine kadar uzanmasından, barındırdığı medeniyetlere dair izler taşımasından kaynaklanmaktadır. Tarihi dokuların ve antik kentlerin bulunması Yalvaç'ı sakin şehir olarak kültürel, sosyal ve turizm yönünden önemli kılmaktadır. Tarihi güzellikleri yanında çeşitli doğal güzelliklerinin olduğu Hoyran Gölü, Gemen Korusu, Düzkır Orman Alanı vb bölgeleri görmek de mümkündür (Atlas, 2015, s.14).

---

³⁴Sakin şehir Vize hakkında bilgi için bkz, <http://cittaslowturkiye.org/cittaslow-vize/> (Erişim Tarihi: 10.09.2018)

Görsel 2.18. *Yalvaç ilçesi, Sakarya, (<http://www.ispartakulturturizm.gov.tr/TR,165541/yalvac.html> , Erişim Tarihi: 10.09.2018)*

İlçeye özgü yerel ürünlerin tanıtıldığı pazarlar kurulmaktadır. Yalvaç'ta aynı gün üç pazar kurulur: Bunlar, sebze pazarı, yoğurt pazarı ve buğday pazarı şeklindedir. Sebze pazarından organik ürünler; yoğurt pazarından kaymak ve süzme yoğurt, buğday pazarlarından ise nohut, mercimek, fasulye gibi ürünleri ambalajlamadan doğrudan üreticisinden alınmaktadır (Özmen, vd., 2017, s. 138). Bu pazarların bir özelliği de pazarların açılışının “Pazar duası” şeklinde gerçekleştirilmesi ve böylece pazarın bolluk ve bereket sağlayacağı inancıdır. Fırınlardan ve geleneklerinin, unutulma tehlikesiyle karşı karşıya kalmasını önleme ve bu kültürün diğer nesillere aktarılmasını sağlama düşüncesiyle Yalvaç Belediyesi toplumsal ve sosyal açıdan projeler başlatarak mahalle fırınlarını oluşturmuştur.

İlçede gerçekleştirilen çevre politikaları aşağıda ifade edilmektedir:

- i. Sürdürülebilir kalkınma ilkesine uygun olarak; belediye tarafından hafriyat toprağı, moloz, kum ve çakıl depolama alanı belirlenerek çevre kirliliğini engelleyici tedbirler alınmaktadır.
- ii. Katı atık birliği kurularak, çöplerin Avrupa Birliği (AB) standartlarına uygun koşullarda depolanması için çalışmalara başlanmıştır.
- iii. Su kalitesinin artırılması konusunda EKO-BİR (Eğirdir ve Kovada Gölü Çevre Koruma Birliği) adında bir birlik kurularak, Eğirdir gölünde kirlilik ve su kalitesi düzenli olarak kontrol edilmektedir.

- iv. Çevre korumada enerji kullanım verimliliğini arttırmak için gerekli tedbirler alınmakta, yenilebilir enerji kaynaklarının kullanımının yaygınlaştırılması için çalışmalar yapılmaktadır.
- v. Kent geneli ve belediye tesislerinde güneş enerjisiyle sıcak su edinilmesi yaygın olarak kullanılmaktadır.
- vi. GDO'lu ürünler konusunda hassas davranılarak hem insanlara yönelik gıda maddelerinde hem de hayvan yemlerinde sıkı denetimler ve kontroller yapılmakta, çiftçiler bilinçlendirilmekte, gerekli eğitim toplantıları düzenlenmektedir.
- vii. Gürültü kirliliği, ışık kirliliği ve görüntü kirliliği gibi genel olarak yapılan çalışmalar incelendiğinde, şehrin genel görüntüsünde göze çarpan çeşitli tabelaların yatay olarak bina yüzeyiyle aynı doğrultuda olması sağlanırken, ses ve kirlilik sağlayan işletmeler şehir dışına taşınmış, trafik ise sürekli olarak kontrol edilmektedir. Işık kirliliği olmaması ve enerjinin etkin kullanılması adına aydınlatılması zorunlu bölgelerin, yalnızca aydınlatılması gereken zaman diliminde ve gereken düzeyde aydınlatılması sağlanmıştır (Özmen, vd., 2017, s.146-151).

Genel olarak incelendiğinde kentlerin kendine özgü doğal ve tarihi dokusu yanında uygulanan politikalar ve gerçekleştirilen faaliyetler kente farklı ve dinamik bir görüntü kazandırarak, etkin, kaliteli, verimli bir yaşamı olanaklı kılmaktadır.

2.3. Sakin Şehirler İçin Kalkınma Kapsamında Genel Değerlendirme

Sakin şehir hareketi bir düşünce akımı olmanın dışında aynı zamanda ekonomik, sosyal, kültürel ve idari boyutları olan bir uygulamalar bütünüdür. İçinde bugün ve geleceği de barındıran, eğitim veren, planlayan ve yaşayan bir harekettir. Yerellik ve özgünlük ön plana çıktığı için bu uygulamalar da bölgeye özgü ve orijinal olarak ortaya çıkmıştır. İtalya başta olmak üzere, dünyanın her yerinde ve Türkiye'de, birçok farklı uygulama örneğinin olmasının nedeni de budur (K. Özü, 2016, s.164).

Küçük kentlerde istihdam ve sosyal olanakların eksikliği nedeniyle özellikle gençler büyük şehirlere göç etmektedir. Ekonomik gücü olmayan kentler zamanla ölmektedir. Kentin kendi kimliğine sahip çıkarak kalkınması mümkündür. Kentin doğasına, esnafına, kültürüne, tarihine, yemeklerine, ürünlerine saygı duyarak, sahip

çıkarak geliştirmesi sosyal ve ekonomik hayatın canlanması kentlin ayakta kalması için şarttır (Arslan, 2017, s.257).

Sakin şehir ilkelerinin sürdürülebilir kalkınma ekseninde yapılacak bir değerlendirmesi göstermektedir ki; bu ilkelerle uyumlu olarak planlanacak ekonomik ve sosyal kalkınma uygulamaları sürdürülebilir kalkınma anlayışı açısından herhangi bir problem oluşturmayacaktır. Hatta bu yolla yapılacak her türlü uygulamanın sürdürülebilir kalkınma anlayışı ile uyumlu olduğu söylenebilir (Şahin ve Kutlu, 2014, s.61).

Türkiye’de sakin şehir kavramı belediyelerin yol haritası haline gelirken şehirlerin geleceğini korumaktadır. Yavaş şehir kavramı plansız kentleşme, para kazanma ve küreselleşmenin bir parçası olma gibi kentsel değerleri devam ettirirken, daha hızlı ve modern olma adına insanların gelenek ve göreneklerini unutmalarının önüne geçmektedir (Sungur, 2013, s.646).

Sakin şehir hareketi kapsamının çok boyutlu olmasıyla birlikte uygulama örneklerinde olduğu gibi hareket genel olarak içinde bulunan toplumu da ilgilendirmekte, günlük faaliyetlere, hayatın akışına karışmaktadır. Dolayısıyla sakin şehir hareketi sadece kalkınma açısından ekonomik yönü içermez, sosyal yönü açısından toplumu, bireyleri ilgilendiren derinlikli bir felsefi boyutu, aynı zamanda antropolojik ve sosyolojik nitelikleri olduğu açıktır (K. Özü, 2016, s. 167).

Kriterlerin sakin şehir olmak isteyen her şehri kapsaması bir yana, her şehrin kendine özgü dokusu ve yapısı olduğundan dolayı, uygulama sonrasında şehirlerde birçok çeşitlilik ve zenginlikler görülmektedir. Yerleşme coğrafyası dışında, turizmciler, ekonomistler, işletmeciler, yerel yönetim ile ilgili disiplinler ve sosyal bilimlerin diğer kollarını da ilgilendirecek kadar geniş bir içeriğe sahiptir. Bu nedenle ülkemizde farklı disiplinlerce yapılan incelemeler, kendi açılarından değerlendirmeler içerir (K. Özü, 2016, s.168).

Sakin şehirler hareketinde savunulan en önemli kriterlerden biri; yenilebilir enerji kaynaklarının kullanılmasıdır. Sakin şehir ünvanı sahibi şehirlerde bu kullanım yaygınlaştırılmakta, böylelikle yenilebilir enerji kaynakları kullanımı tüm dünyada benimsenerek teşvik edilmektedir.

Günümüzde doğal toplumsal refleksleri harekete geçiren sakin şehir hareketine üye olunamasa bile küreselleşmenin sakıncalarına karşı bu felsefeyi yaşama geçirmenin sayısız yararları olabileceği hemen söylenebilir. Şüphesiz hesabını yapmak hayli zor olsa bile sakin şehirler gibi daha özgün ve insancıl ortamlarda yaşam sürdürmek, yaşam

kalitesini ve dolayısıyla kişinin performans ve verimliliğini de yükseltebilecektir. Daha da önemlisi, Türkiye'nin sakin şehir olabilecek pek çok il ve ilçesinin bulunması ülkemiz için çok önemli bir sürdürülebilir kalkınma fırsatı oluşturmaktadır (Hekimci, 2010, s.39).

Sonuç olarak kapsamında birçok faktörü barındıran bu şehirler, başlangıçta İtalya'da konumlanması ve geçen zaman içinde tüm dünyada birçok örneğinin bulunmasıyla ilerleyen zamanlarda da adından sıklıkla söz ettirecek gibi durmaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. SEYİTGAZİ İLÇESİNİN EKONOMİK KALKINMA POTANSİYELİNİN BELİRLENMESİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

3.1. Seyitgazi İlçesi Genel Özellikleri

İç Anadolu Bölgesi'nde yer alan Eskişehir iline bağlı ve Eskişehir'e 43 km uzaklıkta olan Seyitgazi ilçesi, içinde birçok medeniyeti barındırmış, köklü bir geçmişe ve kültürel uygarlıklara ev sahipliği yapmıştır. Kuzeyde Merkez ilçesi, kuzeydoğuda Mahmudiye, batıda Kütahya, güneyde Afyon, doğuda Çifteler ve Han ile çevrili olan Seyitgazi, 1922 yılında ilçe olmuştur.³⁵ Ve ilçenin ilk kaymakamı 1937 yılında Süreyya Özerkan seçilmiştir.

İlçe yüzölçümü 1502 km², deniz seviyesinden yüksekliği 1040 m'dir. İlçenin kapladığı bölge, Türkmen Dağı, Kırkız Dağı, Karadağ ve Yazlıkaya Platosu ile çevrelenmiş yüksek, engebeli bir topografik yapıya sahiptir. İlçe merkezi, yamacındaki Seyyid Battal Gazi Külliyesi ile uzaklardan seçilebilen Üçler Tepesi'nin hemen eteğinde yer almaktadır. İlçe, ismini bu külliye almaktadır.³⁶

2017 yılı TÜİK (Türkiye İstatistik Kurumu), Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) verilerine göre ilçe nüfusu 12.987'dir. İlçeye bağlı 51 adet mahalle bulunmakta, merkez mahalleleri ise Yunus, Derebenek ve İkiçeşme mahalleleridir. Seyitgazi ilçesine ait bilgiler başlıklar halinde bu bölümde detaylandırılacaktır.

3.1.1. Seyitgazi'nin Tarihi

Seyitgazi ilçesi çok eski yerleşim yeri olmakla birlikte, ilk yerleşimin M.Ö.3500' de başladığı yapılan araştırmalardan anlaşılmaktadır. Tarihteki asıl belirgin yeri ise M.Ö.800-600' lerde başlamaktadır. Bizanslılarla İslam Orduları arasında yapılan savaşlara sahne olmuş Seyitgazi, 1531 yılında 15.000 nüfuslu bucak merkezi iken çeşitli idari değişikliklerden sonra 1922 yılında ilçe olmuştur. İlk çağlarda bir hayli yoğun Hitit-Frig yerleşimine sahne olan Seyitgazi; "Nakoleia" adı ile Roma- Bizans döneminde önemli bir karakol haline gelmiştir. Bu dönemde "Nakoleia" adı ile önemli bir ticari ve dinî merkez konumuna ulaşmıştır. İlçe merkezinde bir evin temel kazısında bulunan

³⁵Seyitgazi hakkında bkz, <http://www.eskisehir.kultur.turizm.gov.tr/TR-149991/seytigazi.html> (Erişim Tarihi: 10.10.2018)

³⁶Bkz, <http://seyitgaziturizmi.gov.tr/turkish/library/10> (Erişim Tarihi: 10.10.2018)

döşeme mozaiğinde okunan “Nakoleia” kelimesi kentin bu dönemdeki adı için en önemli kanıt olmuştur. Tarihçiler Roma İmparatoru Julian Apostata’nın 361’de Pers seferi için Antiokheia (Antakya)’ya giderken Nakoleia’da bir süre kaldığından söz etmektedir. 366’da İmparator Valens’e karşı isyan eden Procopius bu kent yakınlarında yakalanıp, öldürülmüştür. Arkadius zamanında ise (395-408) Gotlar, kenti ele geçirmiştir. Kilise kayıtlarından kentin birçok (konsile) dinsel toplantı katıldığı anlaşılmaktadır. Önceleri Synnada’ya (Şuhut) bağlı bir metropolitlikken, 10. yüzyılda piskoposluk merkezi olmuştur. Bugün Kalebayırı denen yerde Bizans kalesinden bazı duvar kalıntıları ayakta. 16. yüzyıl Osmanlı minyatürlerinde kalenin sağlam durumu görülmektedir. 1083-1084 yıllarında Türk akınlarıyla bir süre Danişmentlilerin eline geçmiştir. 1097 Dorileon Savaşı’ndan sonra Bizans İmparatorluğu’nun sınırından çıkmıştır fakat Bizans dönemine ait önemli dinsel ve askerî yapıların varlığı bilinse de bunlar günümüze ulaşmamıştır. Seyyid Battal Gazi Külliyesi’nde devşirme malzeme olarak kullanılmış olan sütun başlıkları, vaftiz havuzları bu yapıların varlığını kanıtlamaktadır. M.S.740 yıllarında bölgeye yapılan Arap akınları sırasında İslam kahramanlarından Seyyid Battal Gazi’nin şehit olmasıyla, Selçuklu Sultanı I. Alaeddin Keykubat’ın annesi Ümmühan Hatun tarafından Seyyid Battal Gazi’nin mezarının bulunduğu yere türbe ve mescit yaptırılmasından sonra yerleşme Seyitgazi ismini almıştır. 1336 yılında Osmanlı hakimiyetine girmiş ve İstanbul- Bağdat- Hicaz yolu üzerinde konaklama yerlerinden biri olması nedeniyle önemi artmıştır. 1917 yılında ilk belediye örgütünün kurulmasıyla ve Yunan işgalinden kısmen hasar görmesiyle birlikte 1 Eylül 1922 yılında işgalden kurtulmuştur.³⁷ Birçok uygarlıkları, kültürel medeniyeti ve tarihi dokuları içinde barındıran Seyitgazi, tarihi olaylara kaynaklık etmektedir. Bunlardan özellikle, 1533-1536 yılları arası dönemde Kanuni Sultan Süleyman ve ordusu Irak seferine giderken ordu ilçede konaklamış ve bu sırada Matrakçı Nasuh Efendi, Seyitgazi minyatürünü resmetmiştir.

---

³⁷Bkz, <http://seyitgaziturizmi.gov.tr/turkish/library/10> E- Kütüphane, kitapçık türü “Seyitgazi İlçe Rehberi”, T.C. Eskişehir Valiliği, Haziran 2016 (Erişim Tarihi: 10.10.2018)

Görsel 3.1. *Matrakçı Nasuh Efendi'nin 1533-1536 yıllarında Seyitgazi'nin genel görünümünü resmettiği minyatür ([https://www.kulturportali.gov.tr/..](https://www.kulturportali.gov.tr/)) (Erişim Tarihi: 10.10.2018)*

Yine Evliya Çelebi ise Seyahatnamesi'nde Seyitgazi'ye yer vermiş, Seyyid Battal Gazi'nin ilçede gömülü olduğundan bahsetmiştir.³⁸ Tarihi dokusuyla, birçok medeniyete ev sahipliği yapmış, birçok uygarlıkların önemli merkezi olmuş olan Seyitgazi, kültür turizmine güçlü tarihi yapısı ve sahip olduğu zenginliklerle önemli ölçüde avantaj sağlamaktadır. İlçede taşınmaz kültür varlıkları olarak belirlenen önemli yapılar bulunmaktadır. Seyyid Battal Gazi Külliyesi, Midas Anıtı, Doğanlıkale, Bahşeyiş Anıtı, Aslanlı Mağbet, Asmainler Saklı Vadi, Gerdekkaya Mezar Anıtı, Sücattin-i Veli Türbe ve Külliyesi, Üryan Baba, Melikgazi Türbesi ve Zahran Vadisi bu değerli kültür varlıklarındandır. Bu önemli ve değerli tarihi dokuların hepsinin ayrı değerlere sahip olması yanında kalesi, kervansarayı gibi daha birçok tarihi yapılarıyla kültür ve inanç turizminin örneklerini vermektedir.

3.1.1.1. Seyyid Battal Gazi Külliyesi

Külliye, XIII. Yüzyılın başlarında Seyyid Battal Gazi adına yaptırılmış türbe ve cami ile daha sonra eklenmiş tarihi yapılar topluluğundan oluşmaktadır. Üç uygarlık döneminin izlerini taşıyan külliyyede, türbe ve camiyi Anadolu Selçuklu sultanlarından I. Alaeddin Keykubad'ın annesi Ümmühan Hatun yaptırmıştır (1207-1208). Osmanlı Döneminde ise külliyyeye medrese, imarethane (aşevi, fırın vd.) tekke, dergâh gibi

³⁸Bkz, <http://www.seyitgazi.gov.tr/tarihce> ve T.C. Seyitgazi Kaymakamlığı'ndan alınan 2017 yılı ilçe brifinginden derlenmiştir (Erişim Tarihi: 10.10.2018).

bölümler eklenmiştir (1511-1517). Külliyyede ayrıca Ümmühan Hatun, Çoban Baba, Ayni Ana, Mihaloğlu Ahmet ve Mehmet beylerin türbelerinin yanında kral kızı ve aynı zamanda Battal Gazi'nin de eşi olan Elenora'nın mezarı ve kesikbaşlar odası gibi bölümler vardır.³⁹ Külliyyenin ortasında dikdörtgen planlı bir medrese bulunmaktadır. Seyyid Battal Gazi Medresesi olarak bilinen bu medrese alışılagelenin dışında biraz çarpık ve üzeri kubbe, yanları da tonoz örtülüdür. Çevresindeki imaret ve hankâh ile Bektaşî dergâhı özelliklerini taşımaktadır.⁴⁰ Üçler Tepesi'nde bulunan Külliye'nin bölümlerinden biri de Seyyid Battal Gazi Cami olup; bu cami Gıyaseddin Keyhüsrev zamanında XIII. Yüzyıl başlarında yapılmış, Sultan II. Bayezid dönemi 1511 yılında onarılmıştır.⁴¹ Külliyyenin derslane ve müderris odalarında Kültür Bakanlığı tarafından kurulan Seyitgazi Müzesi 1966 yılında açılmış, 1970 yılında yeniden düzenlenmiştir. Müzede sergilenen eserler arasında Roma döneminde yapılan Herakles Heykeli, pişmiş toprak eserler, çeşitli yöredeki antik kentlere ait mimari parçalar, mermer heykelcikler bulunmaktadır.⁴²

Görsel 3.2. Seyyid Battal Gazi Külliyesi, (<http://www.eskisehirkulturturizm.gov.tr/...>), (Erişim Tarihi: 10.10.2018)

³⁹Bkz, <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/eskisehir/gezilecekyer/..>) ve T.C. Seyitgazi Kaymakamlığı ilçe brifinginden derlenmiştir.

⁴⁰Akoğlu Kozak ve Aksöz, "Eskişehir ili Seyitgazi İlçe Merkezinin Sakin Şehir (CittaSlow) Hareketi Kapsamında Değerlendirilmesi", bkz. Anadolu Üniversitesi, Nisan 2013, Eskişehir, s. 18

⁴¹A.g.k ,s.19

⁴²A.g.k ,s.20

3.1.1.2. Midas Anıtı

Antik Yazılıkaya'nın kuzeydoğusundadır. Anıt üzerinde Frig yazıları olduğundan Yazılıkaya olarak bilinse de yazıda "Midas" adı geçtiğinden dolayı "Midas Anıtı" denmiştir. Kaya bir tapınak cephesi gibi işlenmiştir. Tapınmaya yönelik bir anıttır. Frig dininin tek tanrısı olan ana kraliçe Kybele için M.Ö.550 tarihinde, onun heykelini koymak üzere ahşap mimari örnek alınarak yapılmıştır. Cephesi doğuya bakmaktadır. Çifteler ilçesine 39 km uzaklıkta bulunan Midas anıtının en ilginç yönü, üzerinde henüz çözülememiş olan ve ilk kez 1839 yılında Ch. Texiker tarafından yayınlanan, üç yazıtın bulunmasıdır. Birinci Yazıt: Alınlığın üzerindeki kaya çıkıntısı üzerinde bulunan 11 m uzunluğunda ve 45 cm büyüklüğündeki harflerin yazılı olduğu bir yazıttır. Frig dili ile ilintili "ateş" ve "midai" sözcükleri belirgin olarak okunmaktadır. Ateş, Frigliler'in bir tanrısıdır. Midai, efsanelere göre Kral Midas'ın annesi ve ürünlerin koruyucusudur. Aynı zamanda, demirin keşfi de bu tanrıçayla ilgilidir. Bu yüzden, bu anıt ile demir endüstrisi kökeni arasında bir bağlantı vardır. İkinci Yazıt: Midas Anıtı'nın iki ucunda dikdörtgen şeklindeki bir girintinin, dip duvar ve yan duvarı üzerinde, 45 cm'lik harflerle işlenmiş bir yazıttır. Üçüncü Yazıt: Kuzey taraftaki dikdörtgen dikmenin üzerinde, yukarıdan aşağı 25 cm büyüklüğündeki harflerle yazılmıştır. Yazıtın başındaki "baba" sözcüğü belirgin olarak okunmaktadır.⁴³

Görsel 3.3. Midas Anıtı, <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/eskisehir/gezilecekyer/midas-aniti> ,
(Erişim Tarihi: 10.10.2018)

⁴³Bkz, <https://www.muze.gov.tr/tr/muzeler/midas-antik-kenti> ve T.C. Seyitgazi Kaymakamlığı 2017 yılı ilçe brifinginden elde edilmiştir.

3.1.1.3. Doğanlıkale

Seyitgazi ilçesinin Burhaniye (Çukurca) köyündedir. Kayanın üst kısmında bulunan bir kaya “doğan başı”na benzetildiğinden dolayı ismi Doğanlıkale olmuştur. Kayanın içi Frigler zamanında oyulmuş, Roma ve Bizans döneminde ilavelerle kullanılmıştır. Çok sayıda oyma mezar ve geçit bulunan kale yedi kattan oluşmakta, bu katlarda ise odalar bulunmaktadır. Katlar arasında geçiş kaya merdivenleriyle sağlanmakta ve depo olarak kullanılan mekânları dikkat çekmektedir.⁴⁴

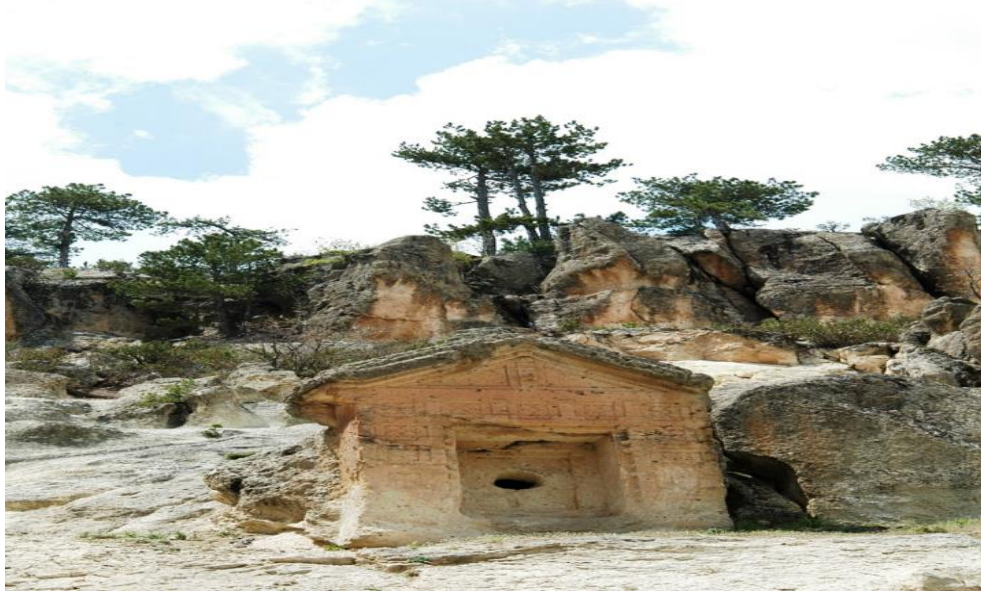
Görsel 3.4. Doğanlıkale, <http://www.eskisehirkulturturizm.gov.tr/TR-157709/doganli-kale-daglik-frigya.html> , (Erişim Tarihi: 10.10.2018)

3.1.1.4. Bahşeyiş Anıtı

Seyitgazi ilçesinin Gökbahçe Köyü, Kümbet Vadisi’ndedir. Frig Çağına ait bir kaya anıttır. Kaya, ahşap mimari taklit edilerek tapınak cephesi biçiminde oyulmuştur. Yöre halkı tarafından “Bahşeyiş Çeşmesi” olarak bilinmektedir. Kayadan yontulmuş beşik çatısı ve düzleştirilmiş yan duvarları ile karşıdan bir nöbetçi kulübesine benzemektedir ve anıtın üç boyutlu görünüşünü daha da kuvvetlendiren derin niş, bir yapı girişini simgelemektedir. Çatının üstünden tabana kadar inen bir kuyu vardır.⁴⁵

⁴⁴Bkz, <http://www.eskisehirkulturturizm.gov.tr/TR-157709/doganli-kale-daglik-frigya.html> ve T.C. Seyitgazi Kaymakamlığı 2017 yılı ilçe brifinginden elde edilmiştir.

⁴⁵Bkz, <http://www.eskisehirkulturturizm.gov.tr/TR-157682/bahseyis-aniti-seyitgazi.html> ve T.C. Seyitgazi Kaymakamlığı 2017 yılı ilçe brifinginden derlenmiştir (Erişim Tarihi: 10.10.2018)

Görsel 3.5. *Bahşeyiş Anıtı*, <http://www.eskisehirkulturturizm.gov.tr/TR-157682/bahseyis-aniti-seyitgazi.html> , (Erişim Tarihi: 10.10.2018)

3.1.1.5. Aslanlı Mabet

Frig Uygarlığı'nın İnanç Merkezi Yazılıkaya Platformu'na ulaşan antik yol üzerindeki Kümbet Vadisi 'ne; Eskişehir'in 75 km, Seyitgazi'nin 36 km güneyinde yer alan Kümbet köyü, Yamacında Kümbet köyünün kurulduğu höyükte Frig ve Roma dönemlerinde kullanılan Solon'un Mezarı (Aslanlı Mabet) bulunmaktadır.

Yarım Ağa konağının doğusunda köy evlerinden birine bitişik bir kaya kütesine oyulmuştur. İlk yapılışı Frig dönemine geri gider. Özellikle cephesinde yapılan anıtsal düzenleme ve kabartmalarıyla Roma döneminde ikinci kez kullanılmıştır. Yüksek kabartma olarak işlenmiş olan akroterli üçgen alınlıkta ortada bir kalkan ile her iki yanında birer kartal kabartması vardır. Alınlığın altındaki tabula ansata içerisinde ortadaki kraterin her iki yanında karşılıklı yerleştirilmiş iki aslan kabartması bulunur. Mezar, ismini ana odanın kapı lentosundaki yazıtta geçen Solon isminden alır. Aslan kabartmaları nedeniyle Aslanlı Mabet olarak da bilinir.⁴⁶

⁴⁶Aslanlı Mabet hakkında bilgi için bkz, [http://www.eskisehirkulturturizm.gov.tr/..](http://www.eskisehirkulturturizm.gov.tr/)) (Erişim Tarihi: 10.10.2018)

Görsel 3.6. *Aslanlı Mabet*, <http://www.eskisehirkulturturizm.gov.tr/TR-157674/solonun-mezariaslanli-mabet.html> , (Erişim Tarihi: 10.10.2018)

3.1.1.6. Asmainler Saklı Vadi

Seyitgazi İlçesi Kırka Beldesinden başlayıp Kütahya il sınırları boyunca ilerleyen Büyükyayla ve Seyircek Kale'den Afyonkarahisar Köhnüş Vadisine uzanan Asmainler Vadisi ormanlık, egzotik, doğal güzelliklerini koruyan ve adını yamaçlardaki kaya mezarlarından alan Frigya'nın önemli ve bilinmeyen saklı vadilerindedir. Ana Tanrıça Kibele ile özdeşleşen vadi boyunca kaya mezarları dizilmiştir. Vadi doğal güzelliği ile dikkat çekmekte ve vadiye Tabancakaya Antik Yerleşimi bulunmaktadır.⁴⁷

---

⁴⁷Asmainler Saklı Vadi hakkında bilgi için bkz, <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/eskisehir/gezilecekyer/..> (Erişim Tarihi: 10.10.2018)

Görsel 3.7. *Asmainler Saklı Vadi*, <http://seyitgaziturizmi.gov.tr/turkish/pages/3> , (Erişim Tarihi: 10.10.2018)

3.1.2. Seyitgazi Kültürel ve Sosyal Özellikleri

Türkiye’de inanç ve kültür turizmi açısından büyük tarihi yapılara sahip olan Seyitgazi ilçesi, ekonomik kalkınmasını, turizm yanında sahip olduğu kültürel ve yerel değerleriyle gerçekleştirebilecek avantaja sahiptir. İlçe, eski bir yerleşim yeri olmasına rağmen Osmanlı sivil mimarisinin özelliklerini taşıyan binalar yanında tek katlı yapılar da vardır. 1970’li yıllardan itibaren taş, tuğla ve beton malzemenin kullanıldığı modern binalar da yapılmaya başlamıştır. Ekmek yapımında bahçelerde kullanılan ve “tandır” adı verilen fırınlar yaygın olarak kullanılmaktadır. İlçede kilim dokumacılığının geçmişi çok eskiye dayansa da günümüzde halk eğitim kurumları ve birkaç ev işletmesi dışında dokuma yapılmamaktadır. Yöreyle ait dokuma çeşitleri; zili, cicim, gökmendildir. Bölgede el örgüsü çorap ve el işi oya üretimi yaygındır (Akoğlan Kozak ve Aksöz, 2013, s.17).

İlçe sınırları dahilinde bir müze ve bir kütüphane bulunmaktadır. “*Seyitgazi Dr. Ayhan Onursal Halk Kütüphanesi*” isimli kütüphane 1993 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığı adına kütüphane olarak kullanılmak üzere tahsis edilmiştir. Kitap rafları, okuyucu masaları, okuyucu koltukları yenilenerek yürütülen proje kapsamında İnternet evi kurulmuştur. “*Seyitgazi Bor ve Etnografya Müzesi*” ise ilçe merkezinde bulunan ve 1207 yılında Alaaddin Keykubat’ın annesi Ümmühan Hatun tarafından yaptırılan tarihi Selçuklu hamamına kurulmuş, dünyanın ilk müzesi olarak kabul edilmiştir. Sergide Kırka, Bigadiç, Kestelek, Emet ve Bandırma’da çıkarılan bor madeni ve örnekleri, Eti Bor Genel Müdürlüğü’ne ve İşletme Müdürlükleri’ne ait bilgi ve fotoğraflar, bor madeni

ile ilgili bilgiler, açık ocak maketi ve bordan üretilen sanayi ürünleri yer almakla birlikte, eski ev eşyaları, tarım aletleri ile el sanatları ürünleri de ziyaretçilere sergilenmektedir.⁴⁸

Görsel 3.8. Bor ve Etnografya Müzesi, <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/eskisehir>, (Erişim Tarihi: 11.10.2018)

3.1.3. Seyitgazi'nin Ekonomisi

İlçe yüz ölçümü itibari ile küçük bir ilçe olarak görünmesine rağmen zirai potansiyeli büyüktür. Halkın büyük çoğunluğu tarım ve hayvancılıkla uğraşmaktadır. Tahıl (buğday, arpa), baklagil (nohut, fasulye), endüstri bitkileri (şeker, pancar, haşhaş), yağlı tohumlu bitkiler (ayçiçeği, aspir), yem bitkileri (silajlık mısır, yonca, fiğ) üretimi yapılmaktadır. İlçenin Kırka mahallesinde bulunan Kırka Bor İşletmesi 1970 yılında kurulmuş olup yılda 840.000 ton ve türevleri, 80.000 ton Boraks Dekahidrat ve 10.000 ton Susuz Boraks üretim kapasitesine sahiptir. İlçe sınırları içinde üç adet fabrika (un, yağ ve yem) bulunmakta olup, ilçenin iş istihdamına ve ekonomisine katkı sağlamaktadır. Eti Maden İşletmeleri tarafından çıkarılmakta olan bor madenleri de istihdam açısından önem arz etmektedir.

3.1.4. Seyitgazi'de Eğitim

İlçede bulunan anokulları, anasınıfları, ortaokul ve lise yanında iki öğrenci yurdu ve bir halk eğitim merkezi bulunmaktadır. Halk Eğitim Merkez Müdürlüğü örgün öğretim dışında kalan herkese hizmet vermekte, kadın emeğine, eğitimine ve istihdamına önem

⁴⁸Seyitgazi bor ve etnografya müzesi hakkında bkz, <http://www.eskisehirkulturizm.gov.tr> ve T.C. Seyitgazi Kaymakamlığı 2017 yılı ilçe brifinglerinden derlenmiştir (Erişim tarihi: 11.10.2018).

vermektedir. Kıyafet dikimi, ahşap boyama, el işleri, takı, kadın halk oyunları gibi çok çeşitli alanlarda dersler verilmekte ve bu kurslara katılıma özen gösterilmektedir.

3.1.5. Seyitgazi’de Ulaşım ve Altyapı

Seyitgazi ilçesi Eskişehir- Afyon yolu üzerinde Eskişehir’e 43 km uzaklıktadır. İl merkezine otobüs yolcu taşımacılığı özel otobüs firmaları ile yapılmaktadır. İlçedeki şehir suyu şebeke suyu olarak kullanılmakta ve şebeke uzunluğu ise 24 km’dir.

3.1.6. Seyitgazi’nin Sakin Şehir Potansiyeli Açısından Avantajları

Sakin şehir olabilmek için ilk olarak nüfusun 50.000’den az olması şartını sağlayan Seyitgazi, geçmiş kültürleri, medeniyetleri içinde barındırmış ve dolayısıyla tarih kokan, inanç ve kültür turizmini pekiştiren dinamiğe sahip bir ilçe merkezidir.

Birçok uygarlıklara ev sahipliği yapmış, kültürel ve yerel mirasın özünü oluşturan kimliğiyle Seyitgazi, turizm ve sosyal yönden avantajda olduğu bir yapıya sahiptir.

Turizmin, sosyal ve kültürel boyutunu bir arada tutması açısından Seyitgazi, güçlü bir yol haritası sergilemektedir. İsminde tarih barındırması bir yana, Battal Gazi külliyesi ve türbeleriyle, çeşitli anıtları ve medresesiyle gerek Osmanlı ve Selçuklu Döneminden, Frig Vadisi ile Frig’lere uzanan, geçmişte Nacolea adıyla Roma- Bizans Döneminden izler taşıyan Seyitgazi; tarihi, kültürel zenginlikleri en iyi şekilde temsil etmektedir.

İlçenin, baraj ve göllerle birlikte farklı iklim kuşaklarına bağlı olarak sessiz ve doğal güzelliklere sahip olmasıyla birlikte, bölgede Çadırılı kamping, Trekking, bisiklet, motorsiklet sporlarını içeren etkinlikler yapılmaya müsait bir yapısı vardır. Özellikle Frig bölgesi doğası, sessizliği ile Trekking ve bisiklet sporları için oldukça uygundur.⁴⁹ Doğa ve spor turizmine uygunluğu açısından da avantaja sahip olması yönünden Seyitgazi gerek turizmin gerekse tarihi, kültürel ve sosyal dokunun dinamik yapısını oluşturmaktadır.

İl merkezi Eskişehir’e 43 km olan uzaklığı yanında, otobüs seferleriyle ulaşım açısından avantaj sağlayan bir konuma sahiptir.

Seyitgazi bölgesinin kozmopolit olmasından dolayı yemek kültürü de oldukça zengindir.⁵⁰ Sakin şehir hareketinin savunduğu yerel doku yanında ilçe ekonomisini oluşturan tarım ve hayvancılıkla, zemininde var olan bir potansiyele sahiptir.

⁴⁹Seyitgazi ilçe rehberi bkz, <http://seyitgaziturizmi.gov.tr/turkish/pages/19> (Erişim Tarihi: 11.10.2018)

⁵⁰(http-1)

Sahip olduğu avantajlar açısından bakıldığında Seyitgazi'nin sakin şehir olma yolunda büyük bir ilerleme kaydetmesi beklenmektedir. Sakin şehir olmak için öncelikli nüfus şartı yanında yapısı itibariyle kültürel ve yerel kimliğini ortaya koyan Seyitgazi, sonraki adımda gerçekleştirmesi gereken politikalar ve kriterleri uyguladığında, sakin şehir olma avantajına sahip olacaktır.

3.2. Araştırma Kapsamı ve Konusu

Bu çalışmada araştırma kapsamı olarak Eskişehir ili Seyitgazi ilçesinin seçilmesinin nedeni Seyitgazi'nin yukarıda bahsedilen birçok avantaja sahip olması; ilk olarak sakin şehir nüfus kriterini sağlaması, inanç, kültür ve doğa turizminin iç içe olması, kültürel ve tarihi miras zenginliğine sahip olması şeklinde sıralanmaktadır.

Seyitgazi'de daha önce "Eskişehir ili Seyitgazi ilçe merkezinin sakin şehir (cittaslow) hareketi kapsamında değerlendirilmesi" başlıklı bir proje gerçekleştirilmiştir. Bu çalışma ile yerel halkın ve yerel yönetimin sakin şehir farkındalığına yönelik eğitimler, seminerler düzenlenmiş ve sonunda Seyitgazi'nin sakin şehir olma yönündeki adaylığına ilişkin yazı resmîyete dökülmüştür. Ancak arada geçen zamanda siyasi hiyerarşinin değişmesi, başlatılan girişimin askıya alınmasına neden olmuş ve beraberinde yeni döneme geçişi, yeni düzenlemeleri ve yeni başvuruyu getirmiştir.

2018 yılında tekrar aday olmak için başvuran Seyitgazi için, yerel halkın ve yöneticilerin görüşlerinin belirlendiği anket formu ile bu çalışma araştırmanın kapsam ve konusunu oluşturmaktadır. Türkiye bünyesinde 17 ilçeyi barındırması bir yana günümüzde hala gelişen ve adını yeni duyuran bir hareket olmasından ötürü, yapılan anketle sakin şehir hareketinden kavram kargaşasını önlemek adına detaylı bahsedilmiş, kalkınma ile arasındaki ilişkiye değinilmiş, özünde anlaşılır, sade ifadeler kullanılarak anlatıma özen gösterilmiştir.

3.3. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Kültürel mirasın önemini vurgulayarak, yerel değerleri kaybetmek istemeyen, günümüzün hızlı yaşamına karşılık bozulmaları önleyen bir yapıda olan sakin şehir hareketi, bünyesine yerel kimliklerin önemini ve değerini ifade eden küçük şehirleri alarak yerel kalkınmayı aynı zamanda sürdürülebilirliği desteklemektedir. Bu çalışmada belirtildiği gibi sakin şehir hareketi ile sürdürülebilir yerel kalkınma ile iç içedir. Yerel kalkınmayı öne çıkararak sürdürülebilir kılmayı amaçlamasıyla birlikte sakin şehir

hareketi bu bağlamda değerlendirilmiş ve seçilmiş örnekleri açısından incelenerek genel değerlendirmede bulunulmuştur.

Araştırmanın amacı, “Seyitgazi, sakin şehir olabilir mi?” sorusundan hareketle, sakin şehirlerin ekonomik kalkınma potansiyellerini Seyitgazi örneği üzerinden inceleyerek, araştırma sorusuna cevap verebilmektir. Bunun için yerel halkın ve yerel yönetimin sakin şehir hareketine yönelik düşüncelerini ve görüşlerini anket yoluyla öğrenmek ve ayrıca araştırma sonuçlarının analizine göre çözüme ulaşmaktır. Bu kapsamda ankete tabi tutulan ilçe vatandaşları ve yerel yönetimin temel özellikleri ile sakin şehir hareketine yönelik yaklaşımları arasında farklılıklar olup olmadığına bakılarak, Seyitgazi'nin sakin şehir olmasıyla birlikte ekonomik etkilerde oluşması beklenen değişiklikler hakkında görüşleri alınmıştır. Bu çalışma, nicel bir analiz içermesi açısından Seyitgazi açısından kaynak oluşturmakta ve çeşitli çözümler bulunmasını kolaylaştırmaktadır. Dolayısıyla başvuru durumundaki Seyitgazi için değerlendirme yapılması açısından da önemli olmaktadır.

3.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Anket araştırması, merkez mahalleyi kapsamaktadır. Seyitgazi'nin diğer mahallelerinde anket yapılmamış olup, merkezde bulunan yerel yönetim ve vatandaşlarla sınırlıdır. Seyitgazi'de ikamet etmeyen kişiler araştırmaya tabi tutulmamıştır. Seyitgazi hakkında elde edilen bulgular sınırlı olmakla birlikte bunlar; Seyitgazi Kaymakamlığı'ndan elde edilen 2017 yılı brifingi, Seyitgazi Belediyesi görüşlerinden derlemeler, Seyitgaziturizmi sitesi, Eskişehir İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü ve daha önce değinilen projeden elde edilen bilgiler derlenerek oluşturulmuştur. Öncelikli olarak bu araştırmada zaman sınırlılığı olmakla birlikte, yapılan anketin, sorulan soruların geçerlilik ve güven sınırlılığı vardır.

Araştırma bulguları, anket üzerinden sorulan sorulardan elde edilen verilerle ve yerel halkın, yerel yönetimlerin verdiği yanıtlarla sınırlıdır.

3.5. Araştırma Yöntemi

3.5.1. Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak iki bölümden oluşan anket formu kullanılmıştır. Anket formunun ilk bölümünde katılımcıların cinsiyet, medeni durum, yaş, öğrenim düzeyi, mesleği, aylık geliri, Seyitgazi'de ikamet süresi, Seyitgazi'deki turist

yoğunluğuna ilişkin görüşü, Seyitgazi'nin sakin şehir olma isteği ve Seyitgazi'nin sakin şehir olduğunda destekleme şekli bilgilerinden oluşan kişisel bilgi formu yer almaktadır.

Anket formunun ikinci bölümünde araştırmacı tarafından literatür taraması sonucu ulaşılan konuyla ilgili çalışmalardan (Çolak, 2018; Tekin, 2018) bu çalışma konusuna uygun içerikler derlenerek geliştirilen ve bu çalışmada ölçek formuna dönüştürülen "Sakin Şehir Ekonomik Kalkınma Potansiyeli Ölçeği" yer almaktadır. Ayrıca bu ölçek literatür taraması yanında, ikinci bölümde incelenen seçilmiş sakin şehirlerin ekonomik kalkınmalarını gerçekleştiren politikalar bazında da değerlendirilmiştir. Ölçek beşli likert tipinde (1: hiç katılmıyorum, 5: tamamen katılıyorum) 20 maddeden oluşmaktadır. Ölçekte Seyitgazi ilçesi özelinde sakin şehir statüsü kazanılması durumunda meydana gelebilecek ekonomik gelişmelere ilişkin ifadeler yer almaktadır. Ölçekten elde edilen puan ile ekonomik kalkınma potansiyeline ilişkin algının yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

3.5.2. Verilerin Analizi

Bu çalışmada ölçeklerin geçerlilik çalışmaları kapsamında açımlayıcı faktör analizi; güvenirlik çalışması kapsamında madde analizi (madde toplam korelasyonu ve Cronbach Alpha) kullanılmıştır. Açımlayıcı (açıklayıcı) faktör analizi birbiriyle ilişkili çok sayıda değişkeni bir araya getirerek, kavramsal olarak anlamlı daha az sayıda yeni değişkenler bulmayı, keşfetmeyi amaçlayan çok değişkenli bir istatistik olarak tanımlanabilir (Çokluk vd., 2010). Açımlayıcı faktör analizinde, değişkenler arasındaki ilişkilerden hareketle faktör bulmaya yönelik bir işlem gerçekleştirilir. Maddelerin ait oldukları faktördeki yük değerleri, diğer faktörlerdeki yük değerleri ve birden fazla faktördeki yükler arasındaki fark incelenmiştir. Faktör analizinde aynı yapıyı ölçmeyen maddelerin ayıklanmasında faktör yük değerlerinin yüksek olmasına (0,45 ya da daha yüksek olması iyi bir ölçü olmakla birlikte bu oran 0,30'a kadar indirilebilir) ve maddelerin tek bir faktörde yüksek yük değerine, diğer faktörlerde düşük yük değerine sahip olmasına (her maddenin en yüksek faktör yüküne sahip olduğu faktör dışındaki faktörlerle faktör yük farkının en az 0,10 olmasına) dikkat edilmiştir (Büyüköztürk, 2011).

Madde analizi yöntemlerinden Cronbach Alpha tekniği test puanları arasındaki tutarlılığı incelemek amacıyla kullanılmaktadır. Diğer bir madde analizi yöntemi olan madde toplam korelasyonu test maddelerinden alınan puanlar ile testin toplam puanı arasındaki ilişkiyi açıklamak amacıyla kullanılır ve her iki test maddelerin benzer

davranışları örneklediğini ve testin iç tutarlığının yüksek olduğunu gösterir. Her iki test, test maddelerinin ayırt ediciliğini gösterir. Madde-toplam korelasyonunun pozitif ve yüksek olması, maddelerin benzer davranışları örneklediğini ve testin iç tutarlığının yüksek olduğunu gösterir. Genel olarak madde-toplam korelasyonu 0,30 ve daha yüksek olan maddelerin bireyleri iyi derecede ayırt ettiği; 0,20-0,30 arasında kalan maddelerin gerektiğinde teste alınabileceği söylenebilir. Cronbach Alpha iç tutarlığı göstermekte olup genellikle 0,70'in üzerinde olması beklenir (Büyüköztürk, 2011).

Ölçek geliştirme sonrasındaki ilişkisel testlerde SPSS (Statistical Package Program for Social Science) 21.0 programı kullanılmıştır. Katılımcıların demografik bilgileri frekans ve yüzde tablosu olarak gösterilmiştir. Ölçek puanlarının normallik sınamasında Çarpıklık (Skewness) katsayısı kullanılmıştır. Sürekli bir değişkenden elde edilen puanların normal dağılım özelliğinde kullanılan çarpıklık katsayısının (Skewness) ± 1 sınırları içinde kalması puanların normal dağılımdan önemli bir sapma göstermediği şeklinde yorumlanabilir (Büyüköztürk, 2011, s. 40). Ölçek geliştirme sonrası normallik sınamasında ölçek ve alt boyut puanlarının normal dağılım gösterdiği tespit edildiğinden puanların cinsiyet, medeni durum, Seyitgazi'deki turist yoğunluğuna ilişkin görüş ve Seyitgazi'nin sakin şehir olmasına ilişkin istek değişkenlerine göre karşılaştırılmasında bağımsız iki örneklem t testinden; yaş, öğrenim düzeyi, meslek, aylık gelir, Seyitgazi'de ikamet süresi ve sakin şehir statüsü kazanılması durumunda destekleme şekli değişkenlerine göre karşılaştırılmasında tek yönlü varyans (ANOVA) analizinden yararlanılmıştır. Analizlerde güven aralığı %95 (anlamlılık düzeyi 0,05 $p < 0,05$) olarak belirlenmiştir.

3.5.3. Seyitgazi'nin Ekonomik Kalkınma Potansiyeli Ölçeği Güvenirlilik ve Geçerlilik Analizi

Seyitgazi'nin Ekonomik Kalkınma Potansiyeli ölçeğinin açılımlayıcı faktör analizinde KMO 0,94; Bartlett's küresellik testi anlamlılık düzeyi $p < 0,01$ olarak ölçüldü. Açılımlayıcı faktör analizi yapılması için 347 örneklemin uygun olduğu gözlenmiştir.

Tablo 3.1. Seyitgazi'nin Ekonomik Kalkınma Potansiyeli Açımlayıcı Faktör ve Madde Analizi Sonuçları

Seyitgazi sakin şehir olduğunda,	Faktör 1	Faktör 2	r	α (0,97)
1. ... Yeni iş olanakları doğar	0,69	0,46	0,80	
2. ... İşsizlik azalır	0,70	0,37	0,73	
3. ... Yerel ekonomi canlanır	0,72	0,47	0,83	
4. ... Halkın geliri ve refahı artar	0,78	0,41	0,83	
5. ... Bölge dışından gelen yatırımlar artar	0,77	0,39	0,81	
6. ... Kadın girişimcilerin sayısında artış olur	0,71	0,39	0,76	
7. ... Seyitgazi'ye göç artar	0,78	0,20	0,68	
8. ... Seyitgazi'den dışarıya göç azalır	0,78	0,27	0,74	0,96
9. ... Arsa ve konutların değeri artar	0,71	0,43	0,79	
10. ... Belediye için yeni gelir kaynaklar oluşur	0,70	0,45	0,80	
11. ... Kamu hizmetlerinin kalitesi iyileşir	0,70	0,41	0,77	
12. ... Yoksul ve dezavantajlı kesimlerin yaşam kalitesi artar	0,71	0,37	0,75	
13. ... Kent içinde engelliler için geliştirilen projeler artar	0,62	0,50	0,77	
14. ... Tarihi merkezlerin değeri artar	0,41	0,78	0,81	0,97
15. ... Turizm gelirleri artar	0,42	0,82	0,84	
16. ... Festival ve şenlik gibi sosyal-kültürel faaliyetler düzenlenir	0,40	0,82	0,83	
17. ... Yöresel el sanatlarının tanıtımı ve pazarlaması kolaylaşır	0,39	0,86	0,85	
18. ... Yöresel yemeklerin tanıtımı ve pazarlaması kolaylaşır	0,40	0,86	0,86	
19. ... Yöresel tarım ürünlerinin tanıtımı ve pazarlaması kolaylaşır	0,38	0,87	0,85	
20. ... Organik tarım üretimi ve pazarı gelişir	0,38	0,84	0,83	
Özdeğer	13,42	1,44		
Varyans (%)	39,46	34,87		
Toplam Varyans (%)	74,33			

Açımlayıcı faktör analizi sonuçlarına göre özdeğeri 1'in üzerinde iki faktör olduğu, birinci faktörün açıkladığı varyansın %39,46, ikinci faktörün %34,87 olmak üzere açıklanan toplam varyans %74,33 ile oldukça yüksek düzeydedir. Faktör analizine göre ölçekteki tüm maddelerin ait oldukları boyuttaki faktör yüklerinin 0,40'un üzerinde (0,62 ile 0,87 arasında) olduğu görülmektedir (Bkz. Tablo 3.1).

Birinci faktörde yer alan ifadeler madde 1 ve madde 13 incelendiğinde daha çok sosyo-ekonomik potansiyele ilişkin ifadelerin olduğu; ikinci faktörde madde 14 ve madde 20 tarihi ve kültürel turizm potansiyeline ilişkin ifadelerin olduğu görülmektedir. Bu nedenle ölçeğin birinci faktörü “*sosyo-ekonomik potansiyel*”, ikinci faktörü “*turizm potansiyeli*” adlandırılması uygun görülmüştür (Bkz. Tablo 3.1).

Ölçeğin Cronbach Alpha katsayısı 0,97; alt boyutların Cronbach Alpha katsayıları 0,96 ve 0,97 olarak tespit edilmiştir. Tüm maddelerin madde toplam korelasyonlarının 0,30'dan yüksek (0,68 ile 0,86 arasında) olduğu tespit edilmiştir. Geçerlilik ve güvenilirlik analizleri sonuçlarına göre Seyitgazi'nin Ekonomik Kalkınma Potansiyeli

Ölçeğinin 20 madde ve 2 boyutlu yapısı ile güvenilir ve geçerli bir ölçek olduğu tespit edilmiştir.

3.6. Bulgular

3.6.1 Betimsel Bulgular

Tablo 3.2’de katılımcıların demografik özelliklerine göre frekans ve yüzde dağılımı gösterilmiştir.

Tablo 3.2. Katılımcıların Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı

Demografik Değişken	Gruplar	n	%
Çalışma grubu	Halk	290	83,6
	Belediye yönetimi	57	16,4
Cinsiyet	Kadın	141	40,6
	Erkek	206	59,4
Medeni durum	Evli	227	65,4
	Bekar	120	34,6
Yaş	30 yaş altı	77	22,2
	31-45 yaş	99	28,5
	45 yaş üstü	171	49,3
Öğrenim düzeyi	İlkokul	91	26,2
	Ortaokul	120	34,6
	Lise	87	25,1
	Üniversite	49	14,1
Meslek	Kamu	57	16,4
	Özel sektör	32	9,2
	Çalışmıyor*	118	34,0
	Çiftçi	100	28,8
	Serbest meslek	40	11,5
Aylık gelir	2000TL ve altı	53	15,3
	2001-3000TL	116	33,4
	3001-4000TL	71	20,5
	4000TL üstü	107	30,8
Seyitgazi’de ikamet süresi	10 yıldan az	64	18,4
	11-15 yıl	59	17,0
	15 yıldan fazla	224	64,6

*: Öğrenci, ev hanımı, emekli

Araştırmaya katılan 347 katılımcının %83,6’sı halk, %16,4’ü belediye yönetimi çalışanlarıdır. Katılımcıların %40,6’sı kadın, %59,4’ü erkektir. Katılımcıların %65,4’ü evli, %34,6’sı bekindir. Katılımcıların %22,2’si 30 yaş altı, %28,5’i 31-45 yaş, %49,3’ü 45 yaş üstüdür. Katılımcıların %26,2’si ilkokul, %34,6’sı ortaokul, %25,1’i lise, %14,1’i üniversite düzeyinde öğrenim görmüştür. Katılımcıların %16,4’ü kamu çalışanı, %9,2’si özel sektör çalışanı %34’ü çalışmıyor (öğrenci, ev hanımı, emekli), %28,8’i çiftçi, %11,5’i serbest meslek sahibidir. Katılımcıların %15,3’ünün aylık geliri 2000TL ve altı, %33,4’ünün 2001-3000TL, %20,5’inin 3001-4000TL, %30,8’inin 4000TL üstüdür.

Katılımcıların %18,4'ünün Seyitgazi'de ikamet süresi 10 yıldan az, %17'sinin 11-15 yıl, %64,6'sının 15 yıldan fazladır (Bkz. Tablo 3.2).

Tablo 3.3'te katılımcıların Seyitgazi'nin sakin şehir olmasına ilişkin görüşlerine ait frekans ve yüzde dağılımı gösterilmiştir.

Tablo 3.3. *Seyitgazi'nin Sakin Şehir Olmasına İlişkin Görüşlerin Dağılımı*

Sorular	Görüşler	N	%
Seyitgazi'deki turist yoğunluğu fazla mıdır?	Evet	83	23,9
	Hayır	264	76,1
Seyitgazi'nin sakin şehir olmasını ister misiniz?	Evet	172	49,6
	Hayır	175	50,4
Seyitgazi sakin şehir olduğunda destekleme şekli	El işi ve motifler yapma	30	8,6
	Bahçe ürünlerini tanıtmaya	35	10,1
	İlçenin yerel yemeklerini tanıtmaya	30	8,6
	Turistik ve kültürel faaliyetlerde destek	46	13,3
	Bunların dışında	57	16,4
	Katkıda bulunmam	149	42,9

Katılımcıların %23,9'u Seyitgazi'deki turist yoğunluğunun fazla olduğu görüşündedir. Katılımcıların %49,6'sı Seyitgazi'nin sakin şehir olmasını istemektedir. Katılımcıların %8,6'sı Seyitgazi'nin sakin şehir olması durumunda el işi ve motifler yaparak yerel pazarda bulunacağını, %10,1'i bahçe ürünlerini yerel pazarda tanıtacağını, %8,6'sı ilçenin yerel yemeklerini yerel pazarda tanıtacağını, %13,3'ü turistik ve kültürel faaliyetlerde destek sağlayacağını, %16,4'ü diğer şekillerde destek sağlayacağını; %42,9'u katkıda bulunmayacağını belirtmiştir (Bkz. Tablo 3.3).

Tablo 3.4'te Seyitgazi'nin sakin şehir statüsü kazanması durumunda sosyo-ekonomik kalkınma potansiyeline ilişkin görüşlere ait betimsel istatistiklere yer verilmiştir.

Tablo 3.4. *Sosyo-Ekonomik Kalkınma Potansiyeline Ait Betimsel İstatistikler*

Seyitgazi sakin şehir olduğunda,	$\bar{X}$	SS
1. ... Yeni iş olanakları doğar	2,93	1,27
2. ... İşsizlik azalır	2,80	1,21
3. ... Yerel ekonomi canlanır	2,93	1,20
4. ... Halkın geliri ve refahı artar	2,83	1,17
5. ... Bölge dışından gelen yatırımlar artar	2,78	1,24
6. ... Kadın girişimcilerin sayısında artış olur	2,84	1,24
7. ... Seyitgazi'ye göç artar	2,55	1,23
8. ... Seyitgazi'den dışarıya göç azalır	2,58	1,23
9. ... Arsa ve konutların değeri artar	2,70	1,22
10. ... Belediye için yeni gelir kaynaklar oluşur	2,78	1,21
11. ... Kamu hizmetlerinin kalitesi iyileşir	2,76	1,25
12. ... Yoksul ve dezavantajlı kesimlerin yaşam kalitesi artar	2,70	1,23
13. ... Kent içinde engelliler için geliştirilen projeler artar	2,80	1,28

Seyitgazi'nin sakin şehir statüsü kazanması durumunda sosyo-ekonomik kalkınma potansiyeline ilişkin görüşler puan sırasına göre “yeni iş olanakları” (2,93±1,27), “yerel ekonominin canlanacağı” (2,93±1,20), “kadın girişimcilerin sayısında artış” (2,84±1,24), “halkın geliri ve refahında artış” (2,83±1,17) olacağı şeklindedir. Sosyo-ekonomik kalkınma potansiyeline ilişkin en düşük puana sahip görüşler “Seyitgazi'ye göç artacağı” (2,55±1,23), “Seyitgazi'den dışarıya göçün azalacağı” (2,58±1,23) şeklindedir. Tablo 7'ye göre Seyitgazi ilçesinin sakin şehir statüsü kazanması durumunda Seyitgazi'ye veya Seyitgazi'den göç artışı potansiyelinin “düşük düzeyde”; diğer sosyo-ekonomik potansiyelin “orta düzeyde” olduğu söylenebilir (5-1=4/5=0,80; 1,00-1,80: çok düşük; 1,81-2,60: düşük; 2,61-3,40: orta; 3,41-4,20: yüksek; 4,21-5,00) (Bkz. Tablo 3.4).

Tablo 3.5'te Seyitgazi'nin sakin şehir statüsü kazanması durumunda turizme dayalı ekonomik kalkınma potansiyeline ilişkin görüşlere ait betimsel istatistiklere yer verilmiştir.

Tablo 3.5. *Turizme Dayalı Ekonomik Kalkınma Potansiyeline Ait Betimsel İstatistikler*

Seyitgazi sakin şehir olduğunda,	$\bar{X}$	SS
14. ... Tarihi merkezlerin değeri artar	3,20	1,29
15. ... Turizm gelirleri artar	3,20	1,27
16. ... Festival ve şenlik gibi sosyal-kültürel faaliyetler düzenlenir	3,12	1,29
17. ... Yöresel el sanatlarının tanıtımı ve pazarlaması kolaylaşır	3,23	1,28
18. ... Yöresel yemeklerin tanıtımı ve pazarlaması kolaylaşır	3,19	1,29
19. ... Yöresel tarım ürünlerinin tanıtımı ve pazarlaması kolaylaşır	3,18	1,30
20. ... Organik tarım üretimi ve pazarı gelişir	3,12	1,31

Seyitgazi'nin sakin şehir statüsü kazanması durumunda turizme dayalı ekonomik kalkınma potansiyeline ilişkin görüşler puan sırasına göre “yöresel el sanatlarının tanıtımı ve pazarlamasında kolaylık” (3,23±1,28), “tarihi merkezlerin değerinde artış” (3,20±1,29), “turizm gelirlerinde artış” (3,20±1,27), “yöresel yemeklerin tanıtımı ve

pazarlamasında kolaylık” (3,19±1,29) olacağı şeklindedir. Turizme dayalı ekonomik kalkınma potansiyeline ilişkin en düşük puana sahip görüşler “festival ve şenlik gibi sosyal-kültürel faaliyetler düzenleneceği” (3,12±1,29), “organik tarım üretimi ve pazarının gelişeceği” (3,12±1,31) şeklindedir. Tablo 8’e göre Seyitgazi ilçesinin sakin şehir statüsü kazanması durumunda turizme dayalı ekonomik kalkınma potansiyelinin “orta düzeyde” olduğu söylenebilir (Bkz. Tablo 3.5).

Tablo 3.6’da ölçek ve alt boyutlarına ait betimsel istatistiklere yer verilmiştir.

Tablo 3.6. Ölçek ve Alt Boyutlarına Ait Betimsel İstatistikler

Alt Boyutlar	N	Min.	Maks.	$\bar{X}$	SS	Çarpıklık
Sosyo-Ekonomik Kalkınma	347	1,00	5,00	2,77	1,01	0,19
Turizme Dayalı Ekonomik Kalkınma	347	1,00	5,00	3,18	1,19	-0,29
EKONOMİK KALKINMA POTANSİYELİ	347	1,00	5,00	2,91	1,02	-0,04

Seyitgazi’nin sakin şehir statüsü kazanması durumunda sosyo-ekonomik kalkınma potansiyeli (2,77±1,01), turizme dayalı ekonomik kalkınma (3,18±1,19) alt boyut puanları ve ekonomik kalkınma potansiyeli ölçek (2,91±1,02) puanlarının “orta düzeyde” olduğu tespit edilmiştir. Tablo 3.6’ya göre Seyitgazi ilçesinin sakin şehir statüsü kazanması durumunda sosyo-ekonomik, turizme dayalı ve genel ekonomik kalkınma potansiyelinin “orta düzeyde” olduğu söylenebilir (Bkz. Tablo 3.6).

3.6.2. Seyitgazi’nin Ekonomik Kalkınma Potansiyeli Ölçeği Puanlarının

Demografik Değişkenlere Göre Karşılaştırılması

Tablo 3.7’de ölçek ve alt boyut puanlarının katılımcı statüsüne göre karşılaştırılmasına ait bağımsız iki örneklem t testi sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 3.7. Ölçek ve Alt Boyut Puanlarının Katılımcı Statüsüne Göre Karşılaştırılması

Alt Boyut	Statü	N	$\bar{X}$	SS	t	p
Sosyo-Ekonomik Kalkınma	Halk	290	2,61	0,95	-6,78	0,000
	Belediye yönetimi	57	3,55	0,94		
Turizme Dayalı Ekonomik Kalkınma	Halk	290	2,97	1,16	-7,78	0,000
	Belediye yönetimi	57	4,22	0,76		
EKONOMİK KALKINMA POTANSİYELİ	Halk	290	2,74	0,97	-7,58	0,000
	Belediye yönetimi	57	3,78	0,82		

Sosyo-ekonomik kalkınma (t=-6,78; p<0,05), turizme dayalı ekonomik kalkınma (t=-7,78; p<0,05) alt boyut puanlarının ve ekonomik kalkınma potansiyeli ölçek puanlarının (t=-7,58; p<0,05) katılımcıların statüsüne göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Belediye yönetimi çalışanlarının görüşlerine göre

Seyitgazi'nin sakin şehir statüsü kazanması durumunda sosyo-ekonomik, turizme dayalı ve genel olarak ekonomik kalkınma potansiyeli anlamlı düzeyde daha yüksektir (Bkz. Tablo 3.7).

Tablo 3.8'de ölçek ve alt boyut puanlarının katılımcıların cinsiyetine göre karşılaştırılmasına ait bağımsız iki örneklem t testi sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 3.8. Ölçek ve Alt Boyut Puanlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

Alt Boyut	Cinsiyet	n	$\bar{X}$	SS	t	P
Sosyo-Ekonomik Kalkınma	Kadın	141	2,97	0,91	3,15	0,002
	Erkek	206	2,63	1,05		
Turizme Dayalı Ekonomik Kalkınma	Kadın	141	3,36	1,09	2,43	0,016
	Erkek	206	3,05	1,25		
EKONOMİK KALKINMA POTANSİYELİ	Kadın	141	3,11	0,92	3,01	0,003
	Erkek	206	2,78	1,07		

Sosyo-ekonomik kalkınma ($t=3,15$; $p<0,05$), turizme dayalı ekonomik kalkınma ($t=2,43$; $p<0,05$) alt boyut puanlarının ve ekonomik kalkınma potansiyeli ölçek puanlarının ($t=3,01$; $p<0,05$) katılımcıların cinsiyetine göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Kadın katılımcıların görüşlerine göre Seyitgazi'nin sakin şehir statüsü kazanması durumunda sosyo-ekonomik, turizme dayalı ve genel olarak ekonomik kalkınma potansiyeli, erkek katılımcıların görüşüne göre anlamlı düzeyde daha yüksektir (Bkz. Tablo 3.8).

Tablo 3.9'da ölçek ve alt boyut puanlarının katılımcıların medeni durumuna göre karşılaştırılmasına ait bağımsız iki örneklem t testi sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 3.9. Ölçek ve Alt Boyut Puanlarının Medeni Duruma Göre Karşılaştırılması

Alt Boyut	Medeni Durum	n	$\bar{X}$	SS	t	P
Sosyo-Ekonomik Kalkınma	Evli	227	2,65	0,95	-2,91	0,004
	Bekar	120	2,98	1,08		
Turizme Dayalı Ekonomik Kalkınma	Evli	227	3,06	1,18	-2,51	0,012
	Bekar	120	3,40	1,19		
EKONOMİK KALKINMA POTANSİYELİ	Evli	227	2,80	0,98	-2,89	0,004
	Bekar	120	3,13	1,07		

Sosyo-ekonomik kalkınma ($t=-2,91$; $p<0,05$), turizme dayalı ekonomik kalkınma ($t=-2,51$; $p<0,05$) alt boyut puanlarının ve ekonomik kalkınma potansiyeli ölçek puanlarının ($t=-2,89$; $p<0,05$) katılımcıların medeni durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Bekar katılımcıların görüşlerine göre Seyitgazi'nin

sakin şehir statüsü kazanması durumunda sosyo-ekonomik, turizme dayalı ve genel olarak ekonomik kalkınma potansiyeli, evli katılımcıların görüşüne göre anlamlı düzeyde daha yüksektir (Bkz. Tablo 3.9).

Tablo 3.10’da ölçek ve alt boyut puanlarının yaş gruplarına göre karşılaştırmasına ait tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 3.10. Ölçek ve Alt Boyut Puanlarının Yaş Gruplarına Göre Karşılaştırılmasına Ait ANOVA Testi Sonuçları

Alt Boyut	Yaş Grupları	n	$\bar{X}$	SS	F	p	Anlamlı Fark
Sosyo-Ekonomik Kalkınma	A-30 yaş altı	77	3,34	0,96	21,85	0,000	A>B,C B>C
	B-31-45 yaş	99	2,83	0,90			
	C-45 yaş üstü	171	2,48	0,98			
Turizme Dayalı Ekonomik Kalkınma	A-30 yaş altı	77	3,85	0,89	20,19	0,000	A>B,C B>C
	B-31-45 yaş	99	3,19	1,22			
	C-45 yaş üstü	171	2,86	1,18			
EKONOMİK KALKINMA POTANSİYELİ	A-30 yaş altı	77	3,52	0,90	23,60	0,000	A>B,C B>C
	B-31-45 yaş	99	2,95	0,96			
	C-45 yaş üstü	171	2,61	0,99			

Sosyo-ekonomik kalkınma (F=21,85; p<0,05), turizme dayalı ekonomik kalkınma (F=20,19; p<0,05) alt boyut puanlarının ve ekonomik kalkınma potansiyeli ölçek puanlarının (F=23,60; p<0,05) katılımcıların yaş gruplarına göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan LSD post hoc testi sonuçlarına göre;

- 30 yaş altı katılımcıların görüşlerine göre Seyitgazi’nin sakin şehir statüsü kazanması durumunda sosyo-ekonomik, turizme dayalı ve genel olarak ekonomik kalkınma potansiyeli, 31-45 yaş ve 45 yaş üstü katılımcıların görüşüne göre anlamlı düzeyde daha yüksektir.

- 31-45 yaş grubu katılımcıların görüşlerine göre Seyitgazi’nin sakin şehir statüsü kazanması durumunda sosyo-ekonomik, turizme dayalı ve genel olarak ekonomik kalkınma potansiyeli, 45 yaş üstü katılımcıların görüşüne göre anlamlı düzeyde daha yüksektir (Bkz. Tablo 3.10).

Tablo 3.11’de ölçek ve alt boyut puanlarının öğrenim düzeyine göre karşılaştırmasına ait tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 3.11. Ölçek ve Alt Boyut Puanlarının Öğrenim Düzeyine Göre Karşılaştırılmasına Ait ANOVA Testi Sonuçları

Alt Boyut	Öğrenim Düzeyi	N	$\bar{X}$	SS	F	p	Anlamlı Fark
Sosyo-Ekonomik Kalkınma	A-İlkokul	91	2,33	0,87	31,53	0,000	D>A,B,C C>A,B
	B-Ortaokul	120	2,45	0,91			
	C-Lise	87	3,22	0,90			
	D-Üniversite	49	3,54	0,91			
Turizme Dayalı Ekonomik Kalkınma	A-İlkokul	91	2,62	1,05	38,60	0,000	D>A,B,C C>A,B
	B-Ortaokul	120	2,77	1,17			
	C-Lise	87	3,79	0,95			
	D-Üniversite	49	4,12	0,78			
EKONOMİK KALKINMA POTANSİYELİ	A-İlkokul	91	2,43	0,86	38,77	0,000	D>A,B,C C>A,B
	B-Ortaokul	120	2,57	0,95			
	C-Lise	87	3,42	0,86			
	D-Üniversite	49	3,74	0,81			

Sosyo-ekonomik kalkınma ($F=31,53$; $p<0,05$), turizme dayalı ekonomik kalkınma ($F=38,60$; $p<0,05$) alt boyut puanlarının ve ekonomik kalkınma potansiyeli ölçek puanlarının ($F=38,77$; $p<0,05$) katılımcıların öğrenim düzeyine göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan LSD post hoc testi sonuçlarına göre;

- Üniversite düzeyinde öğrenim gören katılımcıların görüşlerine göre Seyitgazi'nin sakin şehir statüsü kazanması durumunda sosyo-ekonomik, turizme dayalı ve genel olarak ekonomik kalkınma potansiyeli, ilkokul, ortaokul ve lise düzeyinde öğrenim gören katılımcıların görüşüne göre anlamlı düzeyde daha yüksektir.

- Lise düzeyinde öğrenim gören katılımcıların görüşlerine göre Seyitgazi'nin sakin şehir statüsü kazanması durumunda sosyo-ekonomik, turizme dayalı ve genel olarak ekonomik kalkınma potansiyeli, ilkokul ve ortaokul düzeyinde öğrenim gören katılımcıların görüşüne göre anlamlı düzeyde daha yüksektir (Bkz. Tablo 3.11).

Tablo 3.12'de ölçek ve alt boyut puanlarının mesleğe göre karşılaştırılmasına ait tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 3.12. Ölçek ve Alt Boyut Puanlarının Mesleğe Göre Karşılaştırılmasına Ait ANOVA Testi Sonuçları

Alt Boyut	Meslek	n	$\bar{X}$	SS	F	p	Anlamlı Fark
Sosyo-Ekonomik Kalkınma	A-Kamu	57	3,55	0,94	16,33	0,000	A>B,C,D,E B,C>D,E
	B-Özel sektör	32	2,93	1,04			
	C-Çalışmıyor*	118	2,80	1,00			
	D-Çiftçi	100	2,36	0,78			
	E-Serbest meslek	40	2,43	0,97			

Tablo 3.12. (Devam): Ölçek ve Alt Boyut Puanlarının Mesleğe Göre Karşılaştırılmasına Ait ANOVA Testi Sonuçları

Alt Boyut	Meslek	n	$\bar{X}$	SS	F	p	Anlamlı Fark
Turizme Dayalı Ekonomik Kalkınma	A-Kamu	57	4,22	0,76	20,40	0,000	A>B,C,D,E B,C>D,E
	B-Özel sektör	32	3,42	1,19			
	C-Çalışmıyor*	118	3,16	1,11			
	D-Çiftçi	100	2,65	1,14			
	E-Serbest meslek	40	2,85	1,14			
EKONOMİK KALKINMA POTANSİYELİ	A-Kamu	57	3,78	0,82	20,01	0,000	A>B,C,D,E B,C>D,E
	B-Özel sektör	32	3,10	1,04			
	C-Çalışmıyor*	118	2,93	0,99			
	D-Çiftçi	100	2,47	0,84			
	E-Serbest meslek	40	2,58	0,99			

*: Öğrenci, ev hanımı, emekli

Sosyo-ekonomik kalkınma ($F=16,33$; $p<0,05$), turizme dayalı ekonomik kalkınma ($F=20,40$; $p<0,05$) alt boyut puanlarının ve ekonomik kalkınma potansiyeli ölçek puanlarının ($F=20,01$; $p<0,05$) katılımcıların mesleğine göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan LSD post hoc testi sonuçlarına göre;

- Kamu çalışanı katılımcıların görüşlerine göre Seyitgazi'nin sakin şehir statüsü kazanması durumunda sosyo-ekonomik, turizme dayalı ve genel olarak ekonomik kalkınma potansiyeli, diğer meslek sahiplerinin görüşüne göre anlamlı düzeyde daha yüksektir.

- Özel sektörde çalışan ve çalışmayan (öğrenci, ev hanımı, emekli) katılımcıların görüşlerine göre Seyitgazi'nin sakin şehir statüsü kazanması durumunda sosyo-ekonomik, turizme dayalı ve genel olarak ekonomik kalkınma potansiyeli, çiftçi ve serbest meslek sahibi katılımcıların görüşüne göre anlamlı düzeyde daha yüksektir (Bkz. Tablo 3.12).

Tablo 3.13'te ölçek ve alt boyut puanlarının aylık gelire göre karşılaştırılmasına ait tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 3.13. Ölçek ve Alt Boyut Puanlarının Aylık Gelire Göre Karşılaştırılmasına Ait ANOVA Testi Sonuçları

Alt Boyut	Aylık Gelir	n	$\bar{X}$	SS	F	p
Sosyo-Ekonomik Kalkınma	A-2000TL ve altı	53	2,74	0,97	0,02	0,997
	B-2001-3000TL	116	2,77	1,00		
	C-3001-4000TL	71	2,77	0,96		
	D-4000TL üstü	107	2,78	1,08		
Turizme Dayalı Ekonomik Kalkınma	A-2000TL ve altı	53	3,04	1,10	0,63	0,598
	B-2001-3000TL	116	3,27	1,17		
	C-3001-4000TL	71	3,22	1,21		
	D-4000TL üstü	107	3,11	1,26		

Tablo 3.13. (Devam): Ölçek ve Alt Boyut Puanlarının Aylık Gelire Göre Karşılaştırılmasına Ait ANOVA Testi Sonuçları

EKONOMİK KALKINMA POTANSİYELİ	A-2000TL ve altı	53	2,85	0,97	0,14	0,934	
	B-2001-3000TL	116	2,95	1,00			
	C-3001-4000TL	71	2,93	1,01			
	D-4000TL üstü	107	2,89	1,09			

Sosyo-ekonomik kalkınma, turizme dayalı ekonomik kalkınma alt boyut puanlarının ve ekonomik kalkınma potansiyeli ölçek puanlarının katılımcıların aylık gelirine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği ($p>0,05$) tespit edilmiştir (Bkz. Tablo 3.13).

Tablo 3.14'te ölçek ve alt boyut puanlarının Seyitgazi'de ikamet süresine göre karşılaştırılmasına ait tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 3.14. Ölçek ve Alt Boyut Puanlarının Seyitgazi'de İkamet Süresine Göre Karşılaştırılmasına Ait ANOVA Testi Sonuçları

Alt Boyut	İkamet Süresi	N	$\bar{X}$	SS	F	p	Anlamlı Fark
Sosyo-Ekonomik Kalkınma	A-10 yıldan az	64	3,37	0,89	19,72	0,000	A>B,C
	B-11-15 yıl	59	2,96	0,88			B>C
	C-15 yıldan fazla	224	2,55	1,00			
Turizme Dayalı Ekonomik Kalkınma	A-10 yıldan az	64	3,99	0,94	24,47	0,000	A>B,C
	B-11-15 yıl	59	3,34	1,02			B>C
	C-15 yıldan fazla	224	2,90	1,19			
EKONOMİK KALKINMA POTANSİYELİ	A-10 yıldan az	64	3,59	0,85	23,91	0,000	A>B,C
	B-11-15 yıl	59	3,10	0,87			B>C
	C-15 yıldan fazla	224	2,67	1,01			

Sosyo-ekonomik kalkınma ($F=19,72$; $p<0,05$), turizme dayalı ekonomik kalkınma ($F=24,47$; $p<0,05$) alt boyut puanlarının ve ekonomik kalkınma potansiyeli ölçek puanlarının ($F=23,91$; $p<0,05$) katılımcıların Seyitgazi'de ikamet süresine göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan LSD post hoc testi sonuçlarına göre;

- Seyitgazi'de ikamet süresi 10 yıldan az olan katılımcıların görüşlerine göre Seyitgazi'nin sakin şehir statüsü kazanması durumunda sosyo-ekonomik, turizme dayalı ve genel olarak ekonomik kalkınma potansiyeli, Seyitgazi'de ikamet süresi 11-15 yıl ve 15 yıldan fazla olan katılımcıların görüşüne göre anlamlı düzeyde daha yüksektir.

- Seyitgazi'de ikamet süresi 11-15 yıl olan katılımcıların görüşlerine göre Seyitgazi'nin sakin şehir statüsü kazanması durumunda sosyo-ekonomik, turizme dayalı ve genel olarak ekonomik kalkınma potansiyeli, Seyitgazi'de ikamet süresi 15 yıldan fazla olan katılımcıların görüşüne göre anlamlı düzeyde daha yüksektir (Bkz. Tablo 3.14).

Tablo 3.15'te ölçek ve alt boyut puanlarının Seyitgazi'deki turist yoğunluğunun fazla olduğuna ilişkin görüşlere göre karşılaştırılmasına ait bağımsız iki örneklem t testi sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 3.15. Ölçek ve Alt Boyut Puanlarının Seyitgazi'deki Turist Yoğunluğunun Fazla Olduğu Görüşüne Göre Karşılaştırılması

Alt Boyut	Turist Yoğunluğu					
	Fazla	n	$\bar{X}$	SS	T	p
Sosyo-Ekonomik Kalkınma	Evet	83	3,39	0,93	6,82	0,000
	Hayır	264	2,57	0,96		
Turizme Dayalı Ekonomik Kalkınma	Evet	83	3,80	1,06	5,71	0,000
	Hayır	264	2,98	1,17		
EKONOMİK KALKINMA POTANSİYELİ	Evet	83	3,53	0,92	6,74	0,000
	Hayır	264	2,72	0,98		

Sosyo-ekonomik kalkınma ($t=6,82$; $p<0,05$), turizme dayalı ekonomik kalkınma ($t=5,71$; $p<0,05$) alt boyut puanlarının ve ekonomik kalkınma potansiyeli ölçek puanlarının ($t=6,74$; $p<0,05$) katılımcıların Seyitgazi'deki turist yoğunluğunun fazla olduğuna ilişkin görüşlerine göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Seyitgazi'de turist yoğunluğunun fazla olduğunu düşünen katılımcıların görüşlerine göre Seyitgazi'nin sakin şehir statüsü kazanması durumunda sosyo-ekonomik, turizme dayalı ve genel olarak ekonomik kalkınma potansiyeli, turist yoğunluğunun fazla olmadığını düşünen katılımcılara göre anlamlı düzeyde daha yüksektir (Bkz. Tablo 3.15).

Tablo 3.16'da ölçek ve alt boyut puanlarının Seyitgazi'nin sakin şehir olmasını isteme durumuna göre karşılaştırılmasına ait bağımsız iki örneklem t testi sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 3.16. Ölçek ve Alt Boyut Puanlarının Seyitgazi'nin Sakin Şehir Olmasını İsteme Durumuna Göre Karşılaştırılması

Alt Boyut	Sakin Şehir					
	İsteme	n	$\bar{X}$	SS	t	p
Sosyo-Ekonomik Kalkınma	Evet	172	3,50	0,76	19,02	0,000
	Hayır	175	2,05	0,65		
Turizme Dayalı Ekonomik Kalkınma	Evet	172	4,04	0,71	19,30	0,000
	Hayır	175	2,32	0,93		
EKONOMİK KALKINMA POTANSİYELİ	Evet	172	3,69	0,66	21,26	0,000
	Hayır	175	2,15	0,69		

Sosyo-ekonomik kalkınma ($t=19,02$; $p<0,05$), turizme dayalı ekonomik kalkınma ($t=19,30$; $p<0,05$) alt boyut puanlarının ve ekonomik kalkınma potansiyeli ölçek puanlarının ($t=21,26$; $p<0,05$) katılımcıların Seyitgazi'nin sakin şehir olmasını isteme durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Seyitgazi'nin sakin

şehir olmasını isteyen katılımcıların görüşlerine göre Seyitgazi'nin sakin şehir statüsü kazanması durumunda sosyo-ekonomik, turizme dayalı ve genel olarak ekonomik kalkınma potansiyeli, Seyitgazi'nin sakin şehir olmasını istemeyen katılımcılara göre anlamlı düzeyde daha yüksektir (Bkz. Tablo 3.16).

Tablo 3.17'de ölçek ve alt boyut puanlarının Seyitgazi'nin sakin şehir olması durumunda destekleme şekline göre karşılaştırmasına ait tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 3.17. Ölçek ve Alt Boyut Puanlarının Destekleme Şekline Göre Karşılaştırılmasına Ait ANOVA Testi Sonuçları

Alt Boyut	Destekleme Şekli	N	$\bar{X}$	SS	F	p	Anlamlı Fark
Sosyo-Ekonomik Kalkınma	A- EİMY	30	3,27	0,86	53,22	0,000	A,B,C,E>F D>A,B,C,E,F
	B- BÜT	35	3,14	0,93			
	C- İYYT	30	3,34	0,61			
	D- TKFD	46	3,71	0,76			
	E- Diğer	57	3,16	0,80			
	F- Katkıda bulunmaz	149	2,02	0,71			
Turizme Dayalı Ekonomik Kalkınma	A- EİMY	30	3,84	0,81	42,04	0,000	A,B,C,E>F D>A,B,C,E,F
	B- BÜT	35	3,48	1,05			
	C- İYYT	30	3,88	0,71			
	D- TKFD	46	4,23	0,58			
	E- Diğer	57	3,54	1,04			
	F- Katkıda bulunmaz	149	2,37	1,03			
EKONOMİK KALKINMA POTANSİYELİ	A- EİMY	30	3,47	0,78	57,48	0,000	A,B,C,E>F D>A,B,C,E,F
	B- BÜT	35	3,26	0,90			
	C- İYYT	30	3,53	0,57			
	D- TKFD	46	3,90	0,63			
	E- Diğer	57	3,29	0,82			
	F- Katkıda bulunmaz	149	2,14	0,76			

EİMY: El işi ve motifler yapma, BÜT: Bahçe ürünlerini tanıtmaya, İYYT: İlçenin yerel yemeklerini tanıtmaya, TKFD: Turistik ve kültürel faaliyetlerde destek

Sosyo-ekonomik kalkınma (F=53,22; p<0,05), turizme dayalı ekonomik kalkınma (F=42,04; p<0,05) alt boyut puanlarının ve ekonomik kalkınma potansiyeli ölçek puanlarının (F=57,48; p<0,05) katılımcıların Seyitgazi'nin sakin şehir olması durumunda destekleme şekline göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan LSD post hoc testi sonuçlarına göre;

- El işi ve motifler yapma, bahçe ürünlerini tanıtmaya, ilçenin yerel yemeklerini tanıtmaya ve diğer katkılarda bulunacağını belirten katılımcıların görüşlerine göre Seyitgazi'nin sakin şehir statüsü kazanması durumunda sosyo-ekonomik, turizme dayalı

ve genel olarak ekonomik kalkınma potansiyeli, herhangi bir katkıda bulunmayacağını belirten katılımcıların görüşüne göre anlamlı düzeyde daha yüksektir.

- Turistik ve kültürel faaliyetlerde destek olacağını belirten katılımcıların görüşlerine göre Seyitgazi'nin sakin şehir statüsü kazanması durumunda sosyo-ekonomik, turizme dayalı ve genel olarak ekonomik kalkınma potansiyeli, el işi ve motifler yapma, bahçe ürünlerini tanıtmaya, ilçenin yerel yemeklerini tanıtmaya ve diğer katkılarda bulunacağını belirten ve herhangi bir katkıda bulunmayacağını belirten katılımcıların görüşüne göre anlamlı düzeyde daha yüksektir (Bkz. Tablo 3.17).

SONUÇ VE ÖNERİLER

“Sakin Şehirlerin Ekonomik Kalkınma Potansiyelleri: Seyitgazi Örneği” başlıklı bu araştırmanın ilk bölümünde sakin şehir hareketine değinilmiş, ortaya çıkışı, kalkınma politikaları incelenmiştir. İkinci bölümde ise Türkiye ve Dünya’da seçilmiş sakin şehirlere değinilerek, kalkınma özellikleri incelenmiştir. Araştırmanın son bölümü, sakin şehir olmak için daha önce başvuruda bulunan ve adaylık süreci geçiren Seyitgazi’nin sakin şehir olma statüsü ve ekonomik kalkınma potansiyeli ele alınmış, araştırma yöntemleri ve verilerin analizleri, bulguları ve yorumları derlenmiştir.

Araştırmanın temel çıktısı anket olmakla birlikte, ankete katılan bireyler 347 kişiden oluşmakta ve bu sayıyı yerel halk ile yerel yönetim oluşturmaktadır.

Cinsiyete bakıldığında katılımcıların %40,6’sı kadın ve %59,4’ü ise erkeklerden oluşmaktadır.

Katılımcıların medeni durumlarına bakıldığında, %65,4’ünü evliler ve %34,6’sını bekarlar oluşturmaktadır.

Yaş aralıklarına bakıldığında genel kesimin 45 yaş ve üstü olduğu görülmekte %49,3’ü bu yaş grubundan oluşmakta, 31-45 yaş aralığı katılımcı bireylerin oranı ise %28,5 olmuştur.

Seyitgazi halkının genel eğitim düzeyi %34,6 ile ortaokul, %26,2’si ise ilkököl arasında dağılım göstermekte, lise mezunu oranı %25,1 ve üniversite mezunu oranı ise %14,1’dir.

Seyitgazi ekonomisinin ağırlıklı olarak tarım ve hayvancılık kesiminden oluştuğunu anket sonuçlarından görmemiz de mümkündür. Buna göre genel kesimin %28,8’i çiftçilikle uğraşmakta, %34’lük dilim ise çalışmayan kesim (öğrenci, ev hanımı, emekli) şeklinde ifade edilmektedir. Kamuda çalışanların oranı ise %16,4 şeklindedir.

Katılımcıların aylık gelirleri incelendiğinde ve yapılan anket görüşmelerinde aylık gelirleri 2001-3000 TL arası olan %33,4 ve aylık geliri 4000 TL üstü olanlar ise %30,8 oran ile ikinci sırayı almaktadır. Halkın geneli, çiftçilik ve hayvancılıkla geçimini sağlamak ve aylık gelirleri de sezonluk şekillenmektedir. 3001-4000 TL arası aylık gelir sahibi olanların oranı %20,5 seyredirken 2001 TL altı gelir sahipleri %15,3 şeklindedir.

Kamu kesimi çalışanlarının statüsüne göre aylık kazançları şekillenmekle birlikte, halkın bir diğer ağırlığı çalışmayan (öğrenci, ev hanımı, emekli) kesimden gelmektedir.

Katılımcıların Seyitgazi’de ikamet süreleri ise %64,6 ile 15 yıldan fazla süreli yaşayan yerli halktan oluşmaktadır. Genellikle kamuda çalışan katılımcıların yarısı

Eskişehir il merkezinde yaşamakta, 11-15 yıldır Seyitgazi’de yaşayan katılımcıların oranı %17 ve 10 yıldan az zamandır Seyitgazi’de yaşayan katılımcılar ise %18,4 şeklindedir.

Araştırmada öncelikli olarak Seyitgazi’de turist yoğunluğunun fazla olup olmadığı sorulmuş, alınan cevapların %76,1’i ilçede turist yoğunluğunun fazla olmadığını söylemiştir.

Araştırmada katılımcılara, Seyitgazi’nin sakin şehir olmasına yönelik görüşleri sorulmuş, katılımcıların %50,4’ü Seyitgazi’nin sakin şehir olmasını istememiş ve %49,6’sı ise olumlu karşılamıştır.

Seyitgazi’nin sakin şehir olması durumunda ise halkın %42,9’u “desteklenmesine katkıda bulunmam” derken, %16,4’ü “başka işlerle desteklerim” ifadesinde bulunmuş ve %13,3’ü “turistik ve kültürel faaliyetlerde bulunurum”, %10,1’i “bahçe ürünlerimi tanıtırım” son olarak %8,6’sı ise “el işi ve motifleri yapma ile ilçenin yerel yemeklerini tanıtmaya” seçeneklerini işaretlemiştir.

Katılımcıların görüşlerine göre, Seyitgazi’nin sakin şehir statüsü kazanması durumunda sosyo ekonomik kalkınma potansiyeline ilişkin görüşleri genel olarak orta düzeyde seyretmektedir. Bu görüşlerde yerel ekonominin canlanması, yeni iş olanakları, halkın geliri ve refahı, kadın girişimcilerin sayısında artış vb. sıralanmakta, Seyitgazi’nin göç alması ve Seyitgazi’den göç azalması görüşleri ise düşük düzeyde seyretmektedir.

Katılımcıların sözlü olarak dile getirdikleri; ilçede turist yoğunluğu fazla olmamakla birlikte, ilçenin turistleri çekebilecek tarihi değerlere sahip olduğu fakat turistlerin ilçeye ve ilçe halkına aynı zamanda belediye yönetimine gelir sağlayıcı herhangi bir çalışmanın yapılmadığıdır. Genel açıklamalara göre temelde ortaya çıkan, turistlerin türbe ziyaretini vb tarihi mekânların ziyaretini tamamladıktan sonra ilçeden ayrılmalarının, ilçeye turizm açısından gelir sağlamaması ve bu nedenle Seyitgazi’ye diğer il ve ilçelerden göç olmayacağı, aynı zamanda Seyitgazi’den de Eskişehir ve civar illere yönelik göçün azalmasının mümkün olmadığı şeklindedir. Hediyelik eşyaların, el sanatlarının ve motiflerin satıldığı küçük dükkânların olmasının gelir açısından önemli olduğu ve bu yolla belediye ve halk için gelir yaratan herhangi bir alternatifin bulunmadığı dile getirilmiştir.

Seyitgazi’nin sakin şehir statüsü kazanması durumunda turizme dayalı ekonomik kalkınma potansiyeli incelendiğinde katılımcı görüşleri yine orta düzeyde seyretmekte ve dolayısıyla bu görüşler genel olarak, tarihi merkezlerin değerinin artacağı, yöresel yemeklerin pazarlamasında kolaylık vb. şeklinde sıralanmaktadır.

Katılımcıların festival, şenlik gibi sosyal-kültürel faaliyetlerin düzenlenmesi ve organik tarım üretimiyle pazarın gelişmesine dair görüşleri ise düşük düzeydedir. Katılımcılar genel olarak çiftçilik ve hayvancılıkla geçimlerini sağlamaktadır, bu nedenle organik tarım üretimi ve pazarlamasına olumsuz yaklaşmaktadır. Üretilen ürünler genel olarak belli müşterilere satılmakta, halk çiftçilikle olan geçimini bu şekilde sağlamaktadır. Festival ve şenlik gibi kültürel faaliyetlerin düzenleneceği görüşünün düşük puan almasının nedeni; ilçede bu tarz kültürel faaliyetlerin çok fazla gerçekleşmediği ve gerçekleşeceğini de düşünmedikleri şeklindedir. Katılımcıların genel algısı olumsuz yönde seyretmektedir.

Seyitgazi'nin sakin şehir statüsü kazanması durumunda sosyo-ekonomik, turizme dayalı ve genel ekonomik kalkınma potansiyeli orta düzeyde seyretmektedir.

Ölçek ve alt boyut puanlarının katılımcı statüsüne göre karşılaştırılmasında anlamlı düzeyde farklılıklar görülmektedir. Bu bağlamda belediye yönetimi çalışanlarının görüşlerine göre Seyitgazi, sakin şehir statüsü kazandığında sosyo-ekonomik, turizme dayalı ve genel ekonomik kalkınma potansiyeli, yerel halkın görüşlerine göre anlamlı düzeyde daha yüksektir.

Katılımcıların cinsiyetine göre görüşler incelendiğinde kadın katılımcıların görüşleri, Seyitgazi sakin şehir statüsü kazandığında sosyo-ekonomik, turizme dayalı ve genel ekonomik kalkınma potansiyeli, erkek katılımcıların görüşlerine göre anlamlı olarak daha yüksektir.

Katılımcıların medeni durumu incelendiğinde bekâr katılımcıların, Seyitgazi sakin şehir statüsü kazandığında sosyo-ekonomik, turizme ve genel ekonomik kalkınma potansiyeline dayalı görüşleri, evli katılımcılara göre anlamlı daha yüksektir. Bekâr katılımcılar, evli katılımcılara göre Seyitgazi'nin sakin şehir statüsü kazanmasına olumlu bakmaktadırlar.

Yaş grupları incelendiğinde, gruplar arasında anlamlı farklılıklar görülmektedir. Farkın hangi gruplar arasında olduğunu görmek amacıyla LSD post hoc testi yapılmış ve 30 yaş altı katılımcıların, Seyitgazi'nin sakin şehir statüsü kazanması durumuna, 31-45 yaş ve 45 yaş üstü katılımcıların görüşlerine göre olumlu yaklaştıkları görülmüş ayrıca 31-45 yaş arası katılımcıların görüşleri de 45 yaş üstü katılımcılara göre çok daha olumlu seyretmiştir. Buna göre yaş aralığı küçük ve orta düzeyde seyreden kesimlerin görüşleri, yaş aralığı daha büyük olan kesimin görüşlerine göre olumludur.

Katılımcıların öğrenim düzeylerine bakıldığında genel olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Üniversite düzeyinde öğrenim gören kesimin görüşleri Seyitgazi sakin şehir statüsü kazandığında sosyo-ekonomik, turizm ve genel ekonomik kalkınma potansiyeli açısından, ilkokul, ortaokul ve lise düzeyinde öğrenim gören katılımcı görüşlerine göre anlamlı daha yüksektir. Lise düzeyinde öğrenim gören kesimin görüşleri ise yine Seyitgazi sakin şehir statüsü kazandığında sosyo-ekonomik, turizm, genel ekonomik kalkınma potansiyeli açısından, ilkokul ve ortaokul düzeyinde öğrenim gören katılımcı görüşlerine göre daha yüksektir. Bu farklılık meslek düzeylerinde de kendini göstermiş buna göre, kamu çalışanlarının görüşleri Seyitgazi sakin şehir olduğunda sosyo-ekonomik, turizm ve genel ekonomik kalkınma potansiyeli açısından diğer mesleklere göre çok daha olumluyken, özel sektörde çalışan ve çalışmayan (öğrenci, ev hanımı, emekli) kesimin görüşleri, çiftçi ve serbest meslek çalışanlarının görüşlerine göre anlamlı daha yüksektir. Kamu kesimi ve genelde özel sektörde çalışanlar, öğrenciler, ev hanımları ve emekliler, çiftçi ve serbest meslek çalışanlarına göre olumlu bakış açısına sahiptirler.

Katılımcıların Seyitgazi'deki ikamet sürelerine ilişkin, sakin şehir statüsü kazanması durumunda görüşleri incelendiğinde anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Buna göre 10 yıldan az süredir ikamet eden katılımcıların görüşleri, 11-15 yıl arası kalan ve 15 yıldan fazladır yaşayan katılımcılara göre çok daha olumluyken, 11-15 yıldır yaşayan katılımcıların görüşleri, 15 yıldan fazladır ikamet eden katılımcılara göre anlamlı düzeyde yüksek seyretmektedir. Seyitgazi'de 10 yıldan az süredir ikamet eden ve 11-15 yıl arası yaşayan katılımcılar incelendiğinde, bu kesimin genelde kamu ve özel kesim çalışanları olduğu, iş ve akraba gereği Seyitgazi'ye yerleştikleri görülmüş, yaşadıkları ilçeye olan inancın 15 yıldan fazladır yaşayan kesime göre çok daha pozitif olduğu görülmektedir. 15 yıldır yaşayan kesim genel olarak Seyitgazi'nin sakin şehir statüsü alması konusunda, bunun Seyitgazi ve vatandaşları açısından etkinlik sağlamayacağı görüşüne sahiptir.

Son olarak incelendiğinde Seyitgazi'de turist yoğunluğunun fazla olduğunu düşünen katılımcı görüşleri ve Seyitgazi'nin sakin şehir olmasını isteyen katılımcı görüşlerine göre Seyitgazi sakin şehir olduğunda, sosyo-ekonomik, turizm ve ekonomik kalkınma potansiyeli, turist yoğunluğunun fazla olmadığını düşünen ve Seyitgazi'nin sakin şehir olmasını istemeyen katılımcılara göre anlamlı daha yüksektir.

Sonuç olarak araştırma, Seyitgazi'nin ekonomik kalkınma potansiyellerinin belirlenmesi açısından önem arz etmekte ve sakin şehir olmak için adaylık başvurusu

bulunan Seyitgazi için ise kaynak olmaktadır. Yapılan anket ile halkın genel görüşleri alınmış ve Seyitgazi sakin şehir olduğunda ekonomik kalkınmasında gerçekleşecek değişimler incelenmiş, halkın destekleme şekli görülmüştür. Dolayısıyla ortaya çıkan sonuçlar Seyitgazi Belediyesi için kaynak oluşturabilecek niteliktedir. Yapılan anket sonuçlarına ve araştırmacı görüşlerine göre, Seyitgazi için ulaşılan resmî internet kaynaklarında sahip olduğu tarihî potansiyel aşikârdır fakat daha önce başvuruda bulunmuş Seyitgazi için yerel yemekler ve pazarlar, organik ve bahçe tarımı gibi ekonomik kriterler yetersiz kalmaktadır. Ayrıca var olan doğa ve kültür turizmini geliştirmek adına plan ve projeksiyonların olmaması, sahip olduğu potansiyel zenginliğin arka planda kalmasına neden olmaktadır.

Araştırmanın bir diğer amacı halkın “sakin şehir” hareketi kapsamında bilinçlendirilmesi ve bu konudaki olumsuz düşüncelerin kaynaklarını tespit etmek ayrıca vatandaşların genel memnuniyet ve refah düzeylerinin incelenmesidir. Vatandaşların bu konuda dile getirdikleri ve memnuniyet düzeyleri bu aşamada önem arz etmektedir. Bu aşamada elde edilen anket sonuçları ve dile getirilen sözlü ifadeler sonucunda yerel yönetim için birtakım **öneriler** geliştirilmiştir:

- 1) 15 yıldır ve üzeri Seyitgazi’de yaşayan kemik kesime nazaran, 11-15 yıl arası ve 10 yıldan az süreli yaşayan kesimin görüşleri çok daha pozitif, Seyitgazi’nin tanıtımı, ekonomisi ve turizmi açısından olumlu görüşleri desteklemektedir. Bundan dolayı vatandaşların, sakin şehir hareketini algılama biçimleri, gerçekleşecek değişimler, refah seviyeleri ve memnuniyet düzeyleri detaylandırılarak farkındalık kazandırılmalıdır.
- 2) Yaş aralığı düzeyi 30 ve altı ile 31-45 yaş arası kesimin görüşleri ve bakış açıları pozitifken, 45 yaş ve üstü kesimin görüşleri daha olumsuz seyretmektedir. Bu bakımdan yerel yönetimin yaş aralığı 45 yaş ve üzeri kesimde farkındalık yaratması, olumsuz görüşlerini aydınlatması, düşüncelerini alması, Seyitgazi sakin şehir olduğunda gerçekleşmesini düşündükleri olumsuz görüşleri dinlemesi, beklentilerine yönelmesi gerekmektedir.
- 3) Anket yapılırken halkın dile getirdikleri de önemlidir. Belirli aralıklarla vatandaşların istekleri göz önünde bulundurularak, çalışmalar yapılmalı, sorunun kaynağına inilmelidir. “Vatandaşların Seyitgazi için istediği şeyler nelerdir ve bunun için neler yapılmaktadır?” sorusundan hareketle,

araştırmalar yapılmalı, birlikte yapılan etkinlikler daha etkili sonuçlar doğuracağı gibi, vatandaşların olumsuz düşüncelerini de beraberinde değiştirecektir.

- 4) Vatandaşların çoğu Seyitgazi’de turist yoğunluğunun fazla olmadığını ifade ederken, yaz kış yapılan turist ziyaretlerinin ilçeye ekonomik olarak katkısı olmadığını da bahsetmektedir. İlçeye gelen turistlerin türbe ziyaretini yapıp gitmesinin önüne geçmek ve Seyitgazi’yi tanıtmak için, vatandaşların çeşitli küçük dükkânlar açarak, hediyelik eşyalar ve Seyitgazi ile ilgili ürünler satması, kadınların el sanatlarını ve yerel yemeklerini yine bu küçük dükkanlarda tanıtması turistlerin ilgisini çekecek, vatandaşlar ve yerel yönetim için ek gelir sağlayacaktır. Turistlerin türbe ziyaretinden sonra, diğer tarihi mekânlara da zaman ayırmasını sağlamak için konaklamalarını sağlamak da önemlidir. İlçe merkezinde bunu sağlayıcı küçük bir pansiyon açılmış, bunun devamını sağlamak, turistleri çekmek ve ek gelir yaratmak, hem vatandaşların sakin şehir hareketine yönelik olumsuz görüşlerini değiştirecek hem de Seyitgazi’nin tanıtılması için dışarıdan gelen vatandaşlara kolaylık tanıyacaktır. Ayrıca vatandaşların misafirperverlik, farkındalık ve sosyal uyumlarının arttırılmasına da yardımcı olacaktır.
- 5) Vatandaşların organik tarım üretimi ve pazarlaması görüşüne yönelik olumsuz bakış açılarına istinaden, vatandaşlar bilinçlendirilmeli ve önü açılmalıdır. Seyitgazi’de üretilecek ve pazarlarda pazarlanacak temel tarım malzemeleri, organik ve bahçe tarımının önünü açacak ve Seyitgazi’nin ekonomisini canlandıracaktır. İtalya’nın birçok sakin şehirlerinde görüldüğü ve Türkiye’de çoğu sakin şehrin özünü oluşturan ürünler gibi birtakım temel ürünler, yemekler önem arz etmekte bunların yerel üretimi, pazarlanması ve yılın belli zamanları dışarıdan gelen vatandaşlara tanıtılması, bu konuda Seyitgazi için bir örnek olabilir.
- 6) Katılımcılara anket uygulanırken gerçekleştirilen sohbette dile getirilen temel sorunlardan biri de akşam 17.00’den itibaren tüm esnafların dükkânı kapatması, deyim yerindeyse hayatın bitmesidir. Genel olarak vatandaşlar, esnafların da temelde Eskişehir’de yaşadığını bu nedenle dükkanların bu saatler itibarıyla kapatıldığını, temel ihtiyacı karşılayacak market, bakkal sayısının azlığını ifade ederken, çocuklar için park alanları, bisiklet yolları

olmamasını da dile getirmişlerdir. Seyitgazi'nin sakin şehir olmasını istemeyen kesim, sakin şehir olsa bile bu sorunların giderilemeyeceğini düşünmektedir. Çocukların parklarının geliştirilmesini, bisiklet yolları yapılmasını ve ayrıca tarihi mekânların restore edilmesinde engelli vatandaşlar için yollar yapılmasını istemektedirler. Bunun için belediyenin halkla bir araya gelerek, bu sorunlara çözüm bulması hem Seyitgazi'nin yapısında var olan turistik avantajını güçlendirecek hem de sakin şehir olma yolunu kolaylaştıracaktır.

- 7) Seyitgazi inanç, kültür ve doğa turizmi açısından avantaja sahip bir ilçe olmasına rağmen, bunu destekleyici girişimler yapılmamaktadır. Çeşitli konaklama tesisleri ve doğa sporları için temel planlar ve hareket yönleri hazırlanmalı, yeşil alanlar arttırılmalı ayrıca yıkılmış, harabe evler restore edilerek değerlendirilmelidir. Küçük esnaf dükkânları, bakkallar, parklar ile zenginleştirilmelidir. Turist sayısının artmasıyla birlikte ilçeye ekonomik ve sosyal getirisi düşünüldüğünde ilçe tanıtımını da daha kolay gerçekleştireceği Seyitgazi, temel avantajını değerlendirmeli ve çeşitlendirmelidir.
- 8) İlçenin sakin şehir olması ile beraberinde sosyal kültürel faaliyetlerinde de artış olacaktır. Yapılan anket sonuçlarında festival ve şenlik gibi sosyo kültürel etkinliklerde olumsuz görüş algısı değiştirilerek bunun hakkında çalışmalar başlatılmalıdır. Yılın belli zamanlarında ev yemekleri tanıtılmalı, turistlerin fazla olduğu yaz dönemlerinde çeşitli sosyal ve kültürel faaliyetler ve festivaller düzenlenmeli, vatandaşlar bu konuda bilinçlendirilmelidir. Yapılan bu faaliyetler medya tarafından da gazetelerde ve haberlerde duyulacak, çeşitli sanatçılarla desteklenmesi ile de Seyitgazi'nin adını duyurmasına yardımcı olacaktır.
- 9) Eldeki bu sonuçlara göre yapılan bilinçlendirmeler ve paralel girişimler, olumsuz görüşlere sahip vatandaşların düşüncelerinde olumlu yönde etkiye neden olacaktır.
- 10) Sakin şehir olmak için gerçekleştirilmesi gereken kriterler ve halkın istekleri genel olarak örtüşmektedir. Çeşitli girişimlerle bu kriterlere başlamak hem Seyitgazi'nin sakin şehir olma statüsünü arttıracak hem de vatandaşların

olumsuz düşüncelerini değiştirecektir. Ayrıca böylesi bir tutum yerel yönetimin yapması gerekenleri değerlendirmesini sağlayacaktır.

- 11) Yerel halk ve yerel yönetim görüşleri genel olarak ayrışmakta, kamu kesiminin ve yerel yönetimin görüşleri olumlu iken, halkın geneli Seyitgazi’de olmasını istedikleri eksiklerden bahsetmişlerdir. Belli dönemlerde gelen turistler için ziyaretçi anketleri düzenlenmeli, bununla Seyitgazi’nin genel durumu hakkında bilgi edinilerek yapılması istenenler, ilçeye gelen ziyaretçilerin gözünden incelenebilir.

Son olarak, yerel kalkınmanın ülke kalkınması açısından bir stratejik model olduğu hatırlanarak; ilçelerden başlayacak bir refah artışı yaratacağı pozitif dışsallıklarla önce çevresine ve nihai olarak tüm ülkenin ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkı sağlayacaktır. Bu kapsamda, her bölgesinde ve şehrinde ayrı bir kültürel ve folklorik zenginliğe sahip ülkemizde, bu tipteki küçük mecraların dahi potansiyellerini ortaya çıkarmaya yönelik çalışmalar yerelden küresele kalkınma hedefine hizmet edecektir. Bu tip çalışmalarda, yerel nitelikteki kamu sektörü, özel sektör ve üniversite iş birlikleri verilecek çabaların daha etkin ve verimli olmasını sağlayacaktır. Bu vizyon, sürdürülebilir kalkınma perspektifinde, kaynakların korunmasında ve yoksulluğun azaltılmasında; herkes ve her kesim için bir sorumluluktur.

KAYNAKÇA

- Acar, A.B. (2017). *Balıkesir sındırgı ilçesinde yaşayan yerel halkın sakin şehir hareketine yaklaşımı*. Yüksek lisans tezi. Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Acuner, E. (2014). *Çamlıhemşin için cittaslow model önerisi: Karşılaştırmalı bir analiz*. Yayınlanmamış doktora tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Acuner, E. (2015). *Cittaslow (Sakin Şehir) olma yolunda ilk adım*. 1. Baskı. Trabzon: Celepler Basın Yayın ve Dağıtım.
- Ak, D. Ve Bıçkı, D. (2016). Yavaş Kent(Cittaslow) Hareketinin Kentsel Yaşam Kalitesi Bağlamında Değerlendirilmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* (9) 46. s.625.
- Akman, E. ve Argun, Ç. (2010). Yerel kalkınmanın bir aracı olarak cittaslow (yavaş kentler) Seferihisar örneği. *Kent ve Toplum*, (2), 43-48.
- Akman, E., Negiz, N. ve Akman, Ç. (2013). Sürdürülebilir bir kalkınma için yavaşça acele Et (Festina Lente). Yerel ve bölgesel kalkınma: Küresel ve yerel bakış açıları (*Celal Bayar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayını*, 1 (1), 37-54.
- Akoğlan Kozak, M. ve Aksöz, E. O. (2013). *Eskişehir ili Seyitgazi ilçe merkezinin sakin şehir (cittaslow) hareketi kapsamında değerlendirilmesi*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Alpagut, Y. (2010). Sürdürülebilirlik kavramı ve işletmeler açısından sürdürülebilir üretim stratejileri. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 63- 86.
- Altunışık, R., Coşkun, R., vd. (2012). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. 6. Baskı. Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- Altuntaş, A. (2012). Sürdürülebilir toplumlar ve metropollerin baskılarından kurtulmak için alternatif bir yol: Sürdürülebilir kentler. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 9, No. 17: 135-148.
- Andarabadi, F.F, Altunöz, Ö. ve Hassan, A. (2014). Cittaslow şehirlerde yerel halkın turizme yaklaşımı: Seferihisar örneği, *Eko-Gastronomi Dergisi* 1(1), 69-86.
- Atalan, Ö. ve Makaklı Süyük, E. (2016). Cittaslow hareketi ve tarihsel kentler, *The Journal of Academic Social Science Studies*, 42: 547-558.
- Atlas, (2015). *Cittaslow Hareketine katılan Türkiye ve dünya kentleri*, İstanbul: Doğan Ofset Yayıncılık ve Matbaacılık A.Ş.
- Arslan, (2017). Türkiye’de Sürdürülebilir Yerel Kalkınmada Yeni Bir Yönetim ve Şehir Anlayışı: Cittaslow (Sakin Şehir) Hareketi, *Marmara Belediyeler Birliği Kültür Yayınları*, No.106: 248-262.
- Baldemir, E., Şahin Kaşmer, T. ve Kaya, F. (2013). Yavaş şehir olma durumunun analitik hiyerarşi süreci ile değerlendirilmesi. *Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 2 (1).
- Bauman, Z. (1997). *Küreselleşme*. İstanbul: Ayrıntı Yayınevi.

- Basiago, A. (1999) Economic, social, and environmental sustainability in, development theory and urban planning practice *The Environmentalist* (Kluwer Academic Publishers), 19. s.145-161.
- Bayraktar, E., Öztürk, K. Ve Kocaoğlu, M. (2016). Küreselleşmeye Karşı Yereli Koruma Çabası: Sakin Şehirler, *Paradoks Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi*, cilt/vol.(2) s. 69-83.
- Büyüköztürk, Ş. (2011). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*, Ankara: Pegem Akademi. (15. Baskı)
- Coşar, Yeşim. (2014). Yavaş şehir olgusunun kentsel yaşam kalitesi üzerindeki algılanan etkisi *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 25(2), 226-240.
- Çakar, D. (2016). *Kültürel mirası koruma bağlamında “yavaş şehir” (citta slow) hareketi: Türkiye örneği*. Yüksek lisans tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Çakıcı, C. A. ve Yenipınar, U. (2014). Yavaş şehir hareketi: seferihisar halkının tutum ve algıları ile yaşam doyumları. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 11(3), 26-41.
- Çelik, H., Çelik, D.A. ve Fisunoğlu, M. (2016). 1990-2015 yılları arasında Bin Yıl Kalkınma Hedefleri ve yoksulluk: Türkiye örneği. *International Conference on Eurasian Economies Session 1C: Kalkınma I* s.336-341.
- Çerçi, A. (2013). *Destinasyon markalama ve yavaş şehir seferihisar’ın destinasyon marka imajı*. Yüksek lisans tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çiner, C.U. (2011). Cittaslow hareketi ve Türkiye’deki uygulamaları, *Memleket Yerel Yönetim Dergisi*, 71: 1-13.
- Çoban, Ç. ve Harman, S., (2016). Yavaş şehir (cittaslow) Türkiye ağına üye olan şehirlerin internet sitelerinde yavaş şehir temasının görünürlüğü üzerine bir araştırma, *İşletme Fakültesi Dergisi*, 17(2), 235-253. s. 244.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. ve Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal Bilimler İçin Çok Değişkenli İstatistik: SPSS ve Lisrel Uygulamaları*, Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Çolak, E.C. (2018). *Sürdürülebilir kentleşme kapsamında sakin şehir uygulaması: Yalvaç örneği*. Yüksek lisans tezi. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Dickinson, J. E., Lumsdon, L. M. ve Robbins, D. (2011). Slow travel: Issues for tourism and climate change. *Journal of Sustainable Tourism*, 19(3), 281-300.
- Doğaner Gönel, F. (2013) *Kalkınma Ekonomisi* (2. Baskı) Ankara: Efil Yayınevi
- Doğutürk, G. (2010). *Mimari ve yaşam kalitesi bağlamında yavaş şehir hareketi ve Seferihisar örneği*. (Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi). İstanbul: Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi.
- Donat, O. ve Savaş Yavuzçehre, P. (2016). “Sakin Kent (Cittaslow) Üyeliğinin Kamusal Mekanlara Etkisi”, Selçuk Üniversitesi *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S. 35, ss. 115-126.)

- Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu (1991). *Ortak geleceğimiz*. 3. Baskı. Ankara: Tçsv Yayınları.
- Ekincek, S. (2014). *Sakin şehir (cittaslow) yöneticilerinin sakin şehir hareketine ve sürdürülebilirliğe yönelik değerlendirmeleri*. Yüksek lisans tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi
- Emür, H.S. ve Onsekiz, D. (2007). Kentsel yaşam kalitesi bileşenleri arasında açık ve yeşil alanların önemi- Kayseri Kocasinan ilçesi park alanları analizi. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. (22). s.367-396.
- Eraydın, A. (2004). Bölgesel kalkınma kavram, kuram ve politikalarında yaşanan değişimler, *Kentsel Ekonomik Araştırmalar Semp.*, 1: 126-146.
- Ergüven, M. H. (2011). Cittaslow-yaşamaya değer şehirlerin uluslararası birliği: vize örneği. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 3(2), 201-210.
- Eroğlu, H. T. (2010). Sürdürülebilir Yerel Kalkınma ve Kent Konseyleri . *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 44-55.
- Erten, S. (2009). “Cittaslow” yavaş şehir Seferihisar. *Arredamento Mimarlık Dergisi*, (9), 106-109.
- Eryılmaz, T. (2011). *Sürdürülebilir kalkınma kavramı ve Türkiye’de sürdürülebilir kalkınma*. Yüksek lisans tezi. Ankara: Başkent Üniversitesi.
- Gardner, N. (2009). A manifesto for travel. *Hidden Europe: the magazine exploring Europe’s special spaces*. Issue 25.
- Günerhan, S., Erdem, Ü. ve Günerhan, H., (2010). Çevre ve enerji açısından yavaş şehir hareketinin gelişimi. *Tesisat Mühendisliği Dergisi*, 118, 32-37.
- Gürlük, S. (2010). Sürdürülebilir kalkınma gelişmekte olan ülkelerde uygulanabilir mi? *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 5(2), 85-99.
- Güven, E. (2011). Yavaş yemek’ten yavaş medya’ya hızlı tüketime dair bir çözüm önerisi. *Selçuk İletişim Dergisi*, 7(1) 113-121.
- Habitat II’ye Giderken '96 İstanbul, Küreselleşme Yerellik İnsan Yerleşimleri ve Yönetim Sempozyumu*, 15 Mayıs 1996, KİPTAŞ – İMO, 216 s. AS2461
- Han, E. ve Kaya, A. A. (2006). *Kalkınma ekonomisi teori ve politika*, Nobel Yayınları, Ankara.
- Hayes, C.A. ve Martin, D.G. (2010). *Mobilising bodies: visceral identification in the Slow Food Movement*. Transactions of the Institute of British Geographers, 35(2),269-281.
- Hekimci, F. (2010). Daha İnsanca ve Sürdürülebilir Bir Yaşam İçin Yavaş Şehirler., *MPM Anahtar Dergisi* (256). (s: 34-39)
- Hekimci, F. (2014). Sürdürülebilir Bir Yerel Kalkınma Modeli: Yavaş Şehirler ve Ekoturizm. *Anahtar Dergisi*, 44-50.
- Hekimci, F. (2015). Sürdürülebilir yerel kalkınma ve yavaş şehirler. *Verimlilik Dergisi*. 4, 77-112
- Honore, C. (2008). *Hız çılgınlığına başkaldıran yavaşlık hareketi: Yavaş*. İstanbul: Alfa Yayınları.

- İçli, G. (2001). Küreselleşme ve kültür. *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 105 (2), (s:163-172).
- Kabacık, M. (2015). Orta Karadeniz’de sakin şehir (citta slow) Perşembe: Sakin şehir olma sürecinde karşılaştığı sorunlar ve yöreye katkıları. *Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*. 10/2: 26-37.
- Kalaycı, Ş. (2017). *SPSS uygulamalı çok değişkenli analiz teknikleri*. 8. Baskı. Ankara: Dinamik Akademi.
- Karakaş Özür, N. (2016). Sakin şehir/ cittaslow hareketi ve yerleşme coğrafyası. *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 37, 151-179
- Karakurt Tosun, E. (2013) Yaşam kalitesi ekseninde şekillenen alternatif bir kentsel yaşam modeli: yavaş kentleşme hareketi. *Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 32(1), 215-237.
- Karataş, A. ve Karabağ, Ö. (2013). Cittaslow hareketinde çevre eğitiminin önemi, *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(29), 1-21
- Kaypak, Ş. (2011). Küreselleşme sürecinde sürdürülebilir bir kalkınma için sürdürülebilir bir çevre. *Kmü Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 19-33.
- Keskin, E. B. (2012). Sürdürülebilir kent kavramına farklı bir bakış: Yavaş şehirler (cittaslow). *Paradoks Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi*, 81-99.
- Keskin, E. B. (2010). *Sürdürülebilir kent kavramına farklı bir bakış olarak yavaş şehirler (cittaslow): Seferihisar örneği*. Yüksek lisans tezi. Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kılıç, S. (2006). Yeni toplumsal ve ekonomik arayışlar sürecinde sürdürülebilir kalkınma. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8(2), 81-101.
- Knox, P. L. (2005). Creating ordinary places: slow cities in a fast world. *Journal of Urban Design*, 1(10), 1-11.
- Kundera, M. (2017). *Yavaşlık*. (Çev. Ö. İnce) İstanbul: Can Sanat Yayınları.
- Kutlu, S. Z. ve Şahin, İ. (2014). Cittaslow: Sürdürülebilir kalkınma ekseninde bir değerlendirme. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 1(2), 55-63.
- Martins, P. and Obratis, S. (2009), *Slow business: Why slow is the new competitive advantage*, Crimson Publishing, England.
- Mayer, Heike, Ve Paul L. Knox. (2006). Slow cities: Sustainable places in a fast world. *Journal of The Urban Affairs Association*, 28(4), 321–334
- Mayer, H. ve Knox, P. (2010). Small-town sustainability: Prospects in the second modernity. *European Planning Studies*, 10(18), 1545-1565
- Miele, M. (2008). CittàSlow: Producing slowness against the fast life. *Space and Polity*, 12(1), 135-156.
- Mutlu, A. (2007). Sürdürülebilir kalkınma ve çevre muhasebesi (I), *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 33, 178-187.
- Narter, Ç. ve Bayraktaroğlu, S. (2010). Sürdürülebilir Kalkınma İçin “Yavaş Şehirler Hareketi” Ve Tasarımın Katkısı: Seferihisar İçin Ulaşım Proje Çalışması/ Slow Cities Movement, Sustainable Development and the Role of Design: Transportation Project

Works for Seferihisar, *GreenAge Symposium, Mimar Sinan Fine Arts University, Faculty of Architecture, Istanbul, Türkiye*

- Olgun, A. (2016). *Yavaş şehir (cittaslow): Seferihisar örneğiyle ekonomik ve mali yapı*. Yüksek lisans tezi, Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Onaran, D.C. (2013). *Yavaş şehirlerde kentsel kimlik*. Yüksek lisans tezi. İstanbul: Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Özgenç, Ö. (2012) *İdeal toplum düzeni arayışında kurgulanan kentsel planlamalar, ütopyalar ve yavaş şehir akımı*. Yüksek lisans tezi, İstanbul: Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Özgen, Ö. (2012). Seferihisar: 'A sustainable place in a fast world', *Milli Folklor Dergisi*, 24(95), 135-146.
- Özhancı, E. Ardahanlıoğlu, Z.B ve Yılmaz, H. (2012). Sakin şehir üyelik süreci analizi, *Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 43(2), 163-173.
- Özkan, H.C. (2011). *Bir sürdürülebilir kent modeli: Yavaş şehir hareketi*. Yüksek lisans tezi, İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Özmen, Ş., Birsen, Ö., vd. (2017). *Salyangozun izinde türkiye'nin sakın şehirleri*. 1. Baskı. Ankara: Anı Yayıncılık
- Özmen, Ş. Y. (2016). Sakin şehirler ve kadın girişimciliği. *2016 Hoca Ahmet Yesevi Yılı Anısına Uluslararası Türk Dünyası Eğitim Bilimleri ve Sosyal Bilimler Kongresi*, Antalya, 395-407
- Özmen, Ş.Y., Birsen, Ö. ve Birsen, H. (2016). Kentleşme dinamiklerine cittaslow kentler üzerinden bakmak: Türkiye'deki cittaslow şehirleri üzerine bir araştırma. *Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Uluslararası Hakemli Dergisi*, 24, 9-20
- Özmete, E. (2010). Sosyal hizmette sürdürülebilir kalkınma anlayışı: Kavramsal analiz, *Aile ve Toplum Dergisi*, 6(22), 79- 90.
- Erden Özsoy, C., Adaçay, F.R., Günsoy, B., Tosunoğlu, T.B., Aktaş, T.M., (2017) *İktisadi Kalkınma* (1.Baskı) Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Öztürk, A. (2012). *Bir yerleşim birimi olarak kent anlayışında yeni politika: Yükselen değer olarak "yavaş kent" (citta slow)*. Yüksek lisans tezi, İzmir: Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Pajo, A. (2017). Türkiye'deki cittaslow kentlerinde sakinliğin kaybolma riski. *Türk&İslam Dünyası Sosyal Araştırmaları Dergisi*, 13: 460-475.
- Pajo, A. ve Uğurlu, K. (2015). Cittaslow kentleri için slowfood çalışmalarının önemi. *Electronic Journal of Vocational Colleges*, 5(6), 65-73.
- Petrini C. and Padovani G. (2005). *Slow food revolution. Da Arcigola a Terra Madre* (Çev: Ç. Çekiz), Ankara: Sinek Sekiz Yayınevi.
- Pink, S. (2008). Sense and sustainability: The case of the slow city movement. *local environment: The international journal of justice and sustainability*, 13(2), 95-106.
- Polat, E. (2011). Ağır ağır çıkacaksın bu merdivenlerden: Yavaş kent hareketi, *Mimarlık Dergisi*, 359.

- Ritzer, G. (2011). *Toplumun Mcdonaldlaştırılması Çağdaş toplum yaşamının değişen karakteri üzerine bir inceleme* (Çev. Ş. Süer Kaya). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Schneider S. (2008). Good, clean, fair: The rhetoric of the slow food movement. *College English*, 70(4), 384-402.
- Semmens J. and Freeman, C. (2012). The value of cittaslow as an approach to local sustainable development: A New Zealand perspective. *International Planning Studies*, 17(4), 353-375.
- Sezgin, M. ve Ünüvar Ş. (2011). *Sürdürülebilirlik ve şehir pazarlaması ekseninde yavaş şehir*. Konya: Çizgi Kitabevi
- Sırım, V. (2012). Çevreyle bütünleşmiş bir yerel yönetim örneği olarak “sakin şehir” hareketi ve Türkiye’nin potansiyeli. *Tarih Kültür ve Sanat Araştırmaları Dergisi*, 4, 124-129.
- Sungur, Z. (2013). Türkiye'nin sakin şehirlerindeki kadın girişimciliğine sosyolojik bir bakış. *International Conference On Eurasian Economies*, Session 3C: Girişimcilik, 641-648.
- Sünnetçioğlu, S, Korkmaz, H. ve Özkök, F. (2014). Yerel halkın sürdürülebilir kalkınma açısından sakin şehir değerlendirmesi: Seferihisar örneği. *Eko-Gastronomi Dergisi*, 1(1), 143-161.
- Stone, K.M. ve Barlow, Z. (2005). *Ecological Literacy: Educating Our Children for a Sustainable World* s.296: Sierra Club Books
- Şahin, Z. (2017). *Aktüel turizm türü olarak cittaslow organizasyonu, Türkiye ve dünyadaki örnekleriyle cittaslow faaliyetlerinin pazarlaması açısından bir swot analizi*. Yüksek lisans tezi, İstanbul: Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Şahin, İ. ve Kutlu, S.Z. (2014). Cittaslow: Sürdürülebilir kalkınma ekseninde bir değerlendirme (Cittaslow: An assessment from the perspective of sustainable development). *Journal of Tourism and Gastronomy Studies* 2/1: 55-63
- Şencan, H. (2005). *Sosyal ve davranışsal ölçümlerde güvenilirlik ve geçerlilik*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Tabak, B. İ. (2003). Türkiye’nin uluslararası pazar fırsatlarının belirlenmesinde SWOT analizi uygulaması, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi*, 8(1), 221-234.
- T.C. Kalkınma Bakanlığı (2017). *Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri Kapsamında Türkiye’nin Mevcut Durum Analizi Projesi*. Ana Rapor.
- Tarlabası, I. K. (2007). *European Union as a global environmental actor in search for sustainable development with special reference to global climate change*. Yüksek lisans tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi, Avrupa Birliği Enstitüsü.
- Tayfun, A. ve Acuner, E. (2014). Cittaslow: Çamlıhemşin için bir model önerisi, *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 2(1), 46-54.
- Tekin, N.B.Ö. (2018). *Türkiye’de kapitalizmin işleyişi sürecinde sakin şehir hareketi ve sürdürülebilirlik: Seferihisar örneği*. Doktora tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Tıraş, H. (2012). Sürdürülebilir kalkınma ve çevre: Teorik bir inceleme. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(2).
- Toprak, D. (2006). Sürdürülebilir kalkınma çerçevesinde çevre politikaları ve mali araçlar. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(4), 147-169.
- Tozal, Y. E. (2013). Cittaslow: Salyangoza saklanan şehirler. *Ayraç Dergisi*, 46.
- Tunçer, M. ve Olgun, A. (2017) Seferihisar'ın ekonomik ve mali yapısı üzerinden sakin şehir uygulamalarına ilişkin bir inceleme. *Uluslararası Ekonomi ve Yenilik Dergisi*, 3(1), 47-72.
- Uysal, Ö. (2013). Sürdürülebilir büyüme kavramının çevre ve ekonomik boyutlarının araştırılması. *Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 5(2), 111-118.
- Ünal, Ç. (2016). Turizm Coğrafyasında Yeni Kavramlar “Yavaş Şehirler ve Yavaş Turizm”. *Doğu Coğrafya Dergisi*(36), 13-28.
- Ünal, M., ve Zavalsız, Y.S, (2016). Küreselleşme karşıtı bir hareket: Yavaş hareketi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 5(4), 889-912.
- Üstündağlı, E., Baybars, M. Ve Güzeloğlu, E. (2013) Küreselden yerele-yerelden küresele sakin şehir: Türkiye'nin cittaslow başkenti Seferihisar, 18. *Ulusal Pazarlama Kongresi Bildiri Kitabı*, Kars: Kafkas Üniversitesi. İİBF. S.342-352
- WCED (1987). World Commission on Environment and Development, Our Common Future.http://www.surdurulebilirlikalkinma.gov.tr/wpcontent/uploads/2016/06/Development_and_International_Economic_Cooperation.pdf (Erişim Tarihi: 02.03.2018)
- Yalçın, A. ve Yalçın, S. (2013). Sürdürülebilir yerel kalkınma için cittaslow hareketi bir model olabilir mi?. *Sosyal ve Beşerî Bilimler Dergisi*, 5, 32-41
- Yalçın, A. ve Yalçın, S. (2012). Türk devletleri ve topluluklarında yaşanabilir kentler birliği -cittaslow benzeri sürdürülebilir yerel kalkınma model önerisi-10.*Uluslararası Türk Dünyası Sosyal Bilimler Kongresi*, Simferepol, Ukrayna.
- Yavuz, E. ve Zığındere, Y. Ö. (2000). Sürdürülebilir kalkınmanın turizme etkisi. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(4), 332-336.
- Yaylı, H. (2012). Küreselleşmenin Kentler Üzerine Etkisi: “İstanbul Örneği”. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 12 (24), 331-356.
- Yıldırım, M.H. (2010). Yavaş işletmecilik yaklaşımında adalet anlayışının sosyal yaşama ve iş yaşamına yansımaları. *Aksaray Üniversitesi İİBF Dergisi*, 2.
- Yıldırım, A. ve Karaahmet, A. (2013). Yavaş şehir hareketinin şehir imajına katkısı: Ordu Perşembe örneğinin yerel basın üzerinden analizi, *Sosyal ve Beşerî Bilimler Dergisi*, 5(1), 11-20.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H, (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*, Genişletilmiş 9. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara
- Yılmaz, A., Tuncer, M. ve Zorlu, K. (2016). Yavaş şehir (sürdürülebilir yerel kalkınma) potansiyelinin belirlenmesine yönelik bir araştırma: Güzelyurt, Aksaray. *Studies Of The Ottoman Domain*, 6(10), 1-16

- Yücel, F. ve İnal, M.E. (2012). Cittaslow movement: An opportunity for branding small towns and economic development in Turkey. *International Journal of Economics and Research*, 3(3), 64-75.
- Yurtseven, H. R. (2007). *Slow food ve Gökçeada: Yönetmelik bir yaklaşım*. 2.Baskı, Ankara: Detay Yayıncılık.
- Yurtseven, R., Kaya, O. ve Harman, S. (2010). *Yavaş hareketi*, Ankara: Detay Yayıncılık.
- Zehra, L. (2016). *Sürdürülebilir kalkınma temeline dayalı yaşanabilir çevre oluşturulması: Eskişehir Tepebaşı ilçesi örneği*. Yüksek lisans tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Zorba, F., (2017) *The susceptibility of applying the cittaslow approach in Jericho City*, Yüksek lisans tezi. Ankara: Atılım Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

İnternet Kaynakları

- <https://cittaslow.org>, (Erişim Tarihi: 24.05.2018)
- <http://cittaslowturkiye.org/#cittaslow> (Erişim Tarihi: 24.05.2018)
- <http://cittaslow.org/content/our-principles> (Erişim tarihi: 27.05.2018)
- <http://www.cittaslow.it/manifesto> (Erişim tarihi:27.05.2018)
- <http://www.wikizero.co/index.php>./ (Erişim Tarihi: 12.09.2018)
- <https://www.rome.net/piazza-di-spagna> (Erişim Tarihi: 12.09.2018)
- <https://www.fondazioneSlowFood.com/en/what-we-do/> (Erişim tarihi:25.05.2018)
- <https://www.fondazioneSlowFood.com/en/what-we-do/slow/> (Erişim tarihi: 25.05.2018)
- <https://www.terramadre.info/en/organization/who-we-are/> (Erişim tarihi:25.05.2018)
- <https://www.unisg.it/en/> . (Erişim tarihi: 25.05.2018)
- <https://www.slowfood.com> (Erişim Tarihi: 26.05.2018)
- <http://www.slowfood.com/what-we-do/> (Erişim tarihi: 27.05.2018)
- <http://www.slowfood.com/about-us/our-philosophy/> (Erişim tarihi:27.05.2018)
- <http://cittaslowturkiye.org/#uluslararası> (Erişim tarihi:25.05.2018)
- <http://www.slowmovement.com> (Erişim tarihi: 25.05.2018)
- <http://www.ithacahours.com> (Erişim tarihi: 27.05.2018)
- http://www.slowmovement.com/slow_schools.php (Erişim tarihi:27.05.2018)
- http://www.slowmovement.com/slow_books.php (Erişim tarihi: 28.05.2018)
- <https://urgan.org/dunyada-kitap-okuma-oranlari/> (Erişim Tarihi: 01.07.2018)
- www.hiddeneurope.co.uk. (Erişim Tarihi: 01.07.2018)
- <https://www.wri.org/resources/maps/aqueduct-water-risk-atlas> (Erişim Tarihi:10.03.2019)
- <https://wrisehirler.org/arastirma/yayin/bea-eski>./) (Erişim Tarihi: 01.04.2019)

<https://www.ekoyapidergisi.org/94-surdurulebilir-ulasim.html> (Erişim Tarihi: 04.04.2019)

<http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist> (Erişim Tarihi:04.03.2019)

<https://www.avekon.org/papers/786.pdf> (Erişim Tarihi: 10.09.2018)

<http://sakinsehir.net/proje-hakk%C4%B1nda.html> (Erişim Tarihi:04.04.2019)

http://www.tr.undp.org/content_ (Erişim tarihi: 04.03.2019)

www.ceidizleme.org/ekutuphaneresim/dosya/753_1.pdf

<http://www.cittaslow.org> (Erişim Tarihi: 25.05.2018)

<https://www.greve-in-chianti.com/> (Erişim Tarihi: 29.08.2018)

<https://www.formaggiokitchen.com/blog/bra-italy-2011-a-visit-to-cheese/> (Erişim Tarihi:29.08.2018)

[https://tr.wikipedia.org/wiki/Komün_\(sosyoloji\)](https://tr.wikipedia.org/wiki/Komün_(sosyoloji)) (Erişim Tarihi: 29.08.2018)

<http://www.cittaslow.org/network/amalfi> (Erişim Tarihi:29.08.2018)

<http://www.cittaslow.org/network/reszel> (Erişim Tarihi: 25.09.2018)

<http://www.riversidematakana.co.nz/activities.php> (Erişim Tarihi: 22.09.2018)

<https://www.sonomacounty.com/articles/48-hours-sonoma-california> (Erişim Tarihi: 22.09.2018)

<https://www.australiaforvisitors.com/katoomba-nsw.html> (Erişim Tarihi: 22.09.2018)

<http://www.cittaslow.org/network/labastide-darmagnac> (Erişim Tarihi: 29.08.2018)

http://www.vizela.pt/?page_id=189 (Erişim Tarihi: 22.09.2018)

<http://cittaslowturkiye.org/wp-content/uploads/2016/02/cittaslow-logo3.png> (Erişim Tarihi:22.09.2018)

<http://www.sigacikpazari.com/sigacik-kaleici.html#> (Erişim Tarihi: 22.09.2018)

<http://www.kentyasam.com/index.php/2015/kece-sanati-doganbey-koyunde-yasam-buluyor-yhbrdy-3297.html> (Erişim Tarihi: 22.09.2018)

<https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/ordu/gezilecekyer/persembe---cittaslow> ,Ordu İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, (Erişim Tarihi: 07.09.2018)

<http://savsat.bel.tr/> (Erişim Tarihi: 07.09.2018)

<https://www.aa.com.tr/tr/yasam/sakin-sehir-halfetiyi-turizm-hareketlendirdi/51244> (Erişim Tarihi: 07.09.2018)

<http://www.gokceada.bel.tr/altsayfa.php?sayfam=25> (Erişim Tarihi: 07.09.2018)

<http://www.vize.bel.tr/Fgs-1-Kus-Bakisi-Vize-48.html> (Erişim Tarihi: 10.09.2018)

<http://www.ispartakulturturizm.gov.tr/TR,165541/yalvac.html> (Erişim Tarihi: 10.09.2018)

<https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/eskisehir>, (Erişim Tarihi: 11.10.2018)

<http://www.eskisehirkulturturizm.gov.tr/TR-149991/seyitgazi.html> (Erişim Tarihi: 10.10.2018)

<https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/eskisehir/gezilecekyer/midas-aniti> ,
(Erişim Tarihi: 10.10.2018)

<http://www.eskisehirkulturturizm.gov.tr/TR-157709/doganli-kale-daglik-frigya.html> ,
(Erişim Tarihi: 10.10.2018)

<http://www.eskisehirkulturturizm.gov.tr/TR-157682/bahseyis-aniti-seyitgazi.html> ,
(Erişim Tarihi: 10.10.2018)

<http://www.eskisehirkulturturizm.gov.tr/TR-157674/solonun-mezariaslanli-mabet.html> ,
(Erişim Tarihi: 10.10.2018)

<http://seyitgaziturizmi.gov.tr/turkish/library/10> (Erişim Tarihi: 10.10.2018)

EK: ANKET FORMU

Sayın katılımcı, cevaplamakta olduğunuz bu anket, “**SAKİN ŞEHİRLERİN EKONOMİK KALKINMA POTANSİYELLERİNİN BELİRLENMESİ: SEYİTGAZİ ÖRNEĞİ**” başlıklı yüksek lisans tezine yönelik olarak hazırlanmıştır. Sorular iki grup şeklinde olup ilk grup; katılımcıya yönelik bilgiler içermekte, ikinci grup tez konulu içerikten oluşmaktadır. Soruları samimiyetinizle cevaplayacağınıza inanıyorum, yardımınız için teşekkür ederim.

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Funda Râna ADAÇAY

Araştırmacı: Büşra ŞEKER UZUN

Anadolu Üniversitesi- Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı- Eskişehir

A. Katılımcı Bilgileri

1. Cinsiyetiniz:	☐ Kadın	☐ Erkek						
2. Medeni durumunuz:	☐ Evli	☐ Bekâr	☐ Diğer					
3. Yaşınız:	☐ 18 ve altı	☐ 18-30	☐ 30-45	☐ 45 ve üzeri				
4. Öğrenim düzeyiniz:	☐ Okur yazar	☐ İlkokul	☐ Ortaokul	☐ Lisansüstü	☐ Lise	☐ Üniversite		
5. Mesleğiniz:	☐ Kamu çalışanı	☐ Özel sektörde ofis çalışanı	☐ Özel sektörde işçi	☐ Öğrenci	☐ Ev hanımı	☐ Emekli	☐ Çiftçi	☐ Serbest beslek
6. Aylık geliriniz:	☐ 2000 TL ve altı	☐ 2001 - 3000 TL	☐ 3001 - 4000 TL	☐ 4001 - 5000TL	☐ 5001TL ve üstü			
7. Seyitgazi’de ikamet süreniz:	☐ 1 yıldan az	☐ 1- 5 yıl	☐ 5-10 yıl	☐ 10- 15 yıl	☐ 15 yıl ve üzeri			
8. Seyitgazi’deki turist yoğunluğu fazla mıdır?	☐ Evet	☐ Hayır						

B. “Sakin Şehir (CittaSlow) Hareketine Yönelik Sorular

Sakin Şehir (Cittaslow) hareketi; nüfusu 50.000’den küçük kentleri kapsayan, sürdürülebilir yerel kalkınma modelidir.

Sakin Şehir, söz konusu bu küçük kentlerin sahip olduğu kültürel ve tarihi mirasın kaybolmasını istemeyen; Yerel yemeklerin, El sanatlarının, Yerel pazarların, Tarihi değerlerin şehre özgü olduğunu ifade eden, yenilik ve ilerlemeye açık ama tek tipleşmeye karşı yerel bir kalkınma modelidir.

Günümüzde 2019 yılıyla Türkiye’de 17 ilçe sakin şehir olmuştur. Bunlar; Seferihisar, Akyaka, Eğirdir, Yalvaç, Taraklı, Uzundere, Şavşat, Gökçeada, Gerze, Halfeti, Perşembe, Göynük, Yenipazar, Vize, Mudurnu ve son olarak Ahlat, Eğirdir ilçeleri şeklindedir.

9. Seyitgazi’nin sakin şehir olmasını ister misiniz?

Evet   Hayır

10. Seyitgazi sakin şehir olduğunda siz ne çeşit desteklerde bulunursunuz?

- El işi ve motifleri yapıp yerel pazarlarda bulunurum.
- Bahçe ürünlerimi yerel pazarlarda tanıtırım.
- İlçenin meşhur yemeklerini yerel pazarlarda tanıtırım.
- Turistik ve kültürel faaliyetlerde destek sağlarım.
- Yukarıdakilerin dışında katkıda bulunurum.
- Katkıda bulunmam

	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum
Seyitgazi'nin "sakin şehir" statüsü kazanması durumunda ilçede ekonomik olarak meydana gelebilecek aşağıdaki durumlara ne düzeyde katıldığınızı yanındaki kutucuğu işaretleyerek belirtiniz.					
1. Seyitgazi sakin şehir olduğunda Yeni iş olanakları doğar	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
2. Seyitgazi sakin şehir olduğunda İşsizlik azalır	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
3. Seyitgazi sakin şehir olduğunda Yerel ekonomi canlanır	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
4. Seyitgazi sakin şehir olduğunda Halkın geliri ve refahı artar	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
5. Seyitgazi sakin şehir olduğunda Bölge dışından gelen yatırımlar artar	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
6. Seyitgazi sakin şehir olduğunda Kadın girişimcilerin sayısında artış olur	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
7. Seyitgazi sakin şehir olduğunda Seyitgazi'ye göç artar	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
8. Seyitgazi sakin şehir olduğunda Seyitgazi'den dışarıya göç azalır	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
9. Seyitgazi sakin şehir olduğunda Arsa ve konutların değeri artar	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
10. Seyitgazi sakin şehir olduğunda Belediye için yeni gelir kaynaklar oluşur	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
11. Seyitgazi sakin şehir olduğunda Kamu hizmetlerinin kalitesi iyileşir	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
12. Seyitgazi sakin şehir olduğunda Yoksul ve dezavantajlı kesimlerin yaşam kalitesi artar	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
13. Seyitgazi sakin şehir olduğunda Kent içinde engelliler için geliştirilen projeler artar	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
14. Seyitgazi sakin şehir olduğunda Tarihi merkezlerin değeri artar	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
15. Seyitgazi sakin şehir olduğunda Turizm gelirleri artar	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
16. Seyitgazi sakin şehir olduğunda Festival ve şenlik gibi sosyal-kültürel faaliyetler düzenlenir	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
17. Seyitgazi sakin şehir olduğunda Yöresel el sanatlarının tanıtımı ve pazarlaması kolaylaşır	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
18. Seyitgazi sakin şehir olduğunda Yöresel yemeklerin tanıtımı ve pazarlaması kolaylaşır	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
19. Seyitgazi sakin şehir olduğunda Yöresel tarım ürünlerinin tanıtımı ve pazarlaması kolaylaşır	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
20. Seyitgazi sakin şehir olduğunda Organik tarım üretimi ve pazarı gelişir	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Büşra ŞEKER UZUN
Yabancı dil : İngilizce
Doğum Yeri ve Yılı : Adana/29.11.1993
E-posta : b_seker@anadolu.edu.tr

Eğitim ve Meslekî Geçmişi:

- 2012-2016, Anadolu Üniversitesi, İktisat Fakültesi, İktisat bölümü,
- 2016-2019, Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans.